

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų projektams, skirtiems 2023–2027 metų vietos plėtros strategijoms parengti, 6 priedas

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	Ignalinos rajono vietos veiklos grupė
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	Ignalinos rajono vietos plėtros strategija 2023-2029 m.
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2023-2029 m.
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014–2020 m.?	☐ Taip ☒ Ne
Teminė VPS	☒ Taip ☐ Ne
VPS tema	Vystome Ignalinos kraštą tausodami gamtinę aplinką bei plėtodami sidabrinę ekonomiką
VPS data:	2023-05-26
VPS versija:	I VERSIJA Patvirtinta Ignalinos rajono vietos veiklos grupės 2023 m. gegužės 26 d. visuotinio narių susirinkimo protokolu Nr. VS-2

TURINYS

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė	4
1.1. Trumpas VVG pristatymas.....	4
1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys	4
1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas.....	5
1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius	6
1.5. VVG teritorijos socialinė situacija	9
1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija	12
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros išteklių.....	16
1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė.....	20
1.9. Papildoma informacija.....	23
2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)	23
3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas	25
3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas	25
3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas	25
4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)	32
5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija	33
5.1. Apibendrinta informacija apie VVG	33
5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį	33
5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą	34
5.4. VVG vertybės	34
5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.	34
5.6. VVG misija	34
6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai	35
7. Kiekybiniai VPS tikslai	35
7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.	35
7.2. Metinės rodiklių reikšmės	36
8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)	36
9. Apibendrinta informacija apie VPS	37
10. VPS priemonės	38
10.1. VPS priemonių sąrašas	38
10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais.....	39
10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais.....	39
10.4. VPS priemonių aprašymas	40
10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	40
10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai.....	40
11. Preliminarus VPS įgyvendinimo planas.....	40
12. VPS finansinis planas	40
12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis	40
12.2. Metinis VPS išlaidų planas	41
13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	42
13.1. Subregioninės vietovės principas	43
13.2. „Iš apačios į viršų“ principas	45
13.3. Partnerystės principas	48
13.4. Bendradarbiavimo principas.....	49
13.5. Inovacijų principas	52
13.6. Jaunimas.....	53
13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas	54
14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai	56
14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu	56

14.2.	VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu	56
15.	VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema	57
15.1.	VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas	57
15.2.	VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus	59

I skyrius: Kas mes esame? VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

1.1. Trumpas VVG pristatymas

2004-2006 m. Kaimo plėtros programos įgyvendinimo laikotarpiu Ignalinos rajonas buvo priskirtas Aukštaitijos bendruomenių asociacijos vietos veiklos grupės (toliau - ABAVVG) veiklos teritorijai. Ignalinos, Zarasų, Utenos ir dalis Rokiškio rajono pirmosios Leader programos patirties įgijo dirbdami bendroje organizacijoje.

2007 m. rugsėjo 14 d. įvyko susitikimas, kuriame dalyvavo 45 rajono bendruomenių, nevyriausybinų organizacijų, seniūnijų atstovai. 39 dalyviai pritarė atsiskyrimui nuo ABAVVG ir savarankiškos asociacijos steigimui. Susitikimo metu išrinkti steigėjai 2007 m. spalio 19 d. įregistravo asociaciją - Ignalinos rajono vietos veiklos grupę (IRVVG). Registracijos vieta ir būstinė: Ateities g. 23, Ignalina, 30121. Nuo 2007 m. nesikeitė nei IRVVG teritorija, nei būstinė, darbuotojų kolektyvas keitėsi nedaug, o narių skaičius nuosekliai augo ir 2023 m. jau vienijo 37 skirtingų sektorių organizacijas ir fizinius asmenis (didžiąją daugumą rajone veikiančių bendruomenių, NVO, verslo atstovus (įskaitant žuvininkystę), biudžetines organizacijas).

2014-2020 m. laikotarpiu kaimyninės Ignalinos, Zarasų ir Utenos VVG taip pat išsiskyrė bendru ypatumu – įgyvendino dvisektorių kaimo ir žuvininkystės plėtros strategijas (VPS). Šiuo laikotarpiu Lietuvoje buvo įgyvendintos tik trys dvisektorių VPS. Įgyvendinant dvisektorių VPS buvo suformuota 15 asmenų valdyba, sudaryta iš vietos valdžios, pilietinės visuomenės ir verslo (įskaitant žuvininkystę) atstovų. Valdybos pagrindu buvo sudarytas Projektų atrankos komitetas.

2023-2029 m. laikotarpiu grįžtama prie sektorinio VPS įgyvendinimo – šiam laikotarpiui parengta teminė Ignalinos rajono vietos plėtros strategija.

1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

Ignalinos rajono VVG teritorija nekinta ir sutampa su Ignalinos rajono savivaldybės teritorija yra 1360,7 km² (eliminavus rajono centrą – Ignalinos miestą, kurio plotas¹ 6,9 km²). Teritorija sudaryta iš 11 kaimiškujų seniūnijų.

Gyventojų tankumas VVG teritorijoje 2022 m. – 6,8 gyventojų viename km². (R1.2.T01). Ignalinos rajono savivaldybėje gyventojų tankumas 2022 m. buvo 10,2 viename km², (2015 m. gyventojų tankis buvo 11,7 km² Ignalinos rajono VVG teritorija priskiriama retai apgyvendintų teritorijų kategorijai (RAT), kur ypatingai mažas gyventojų tankumas ir net 9 iš 11 seniūnijų jis neviršija 5 gyventojų/km².²

IRVVG teritorijoje yra 1 miestas – Dūkštas ir trys miesteliai: Mielagėnai, Rimšė, Tverečius, 705 kaimai ir 56 viensėdžiai.

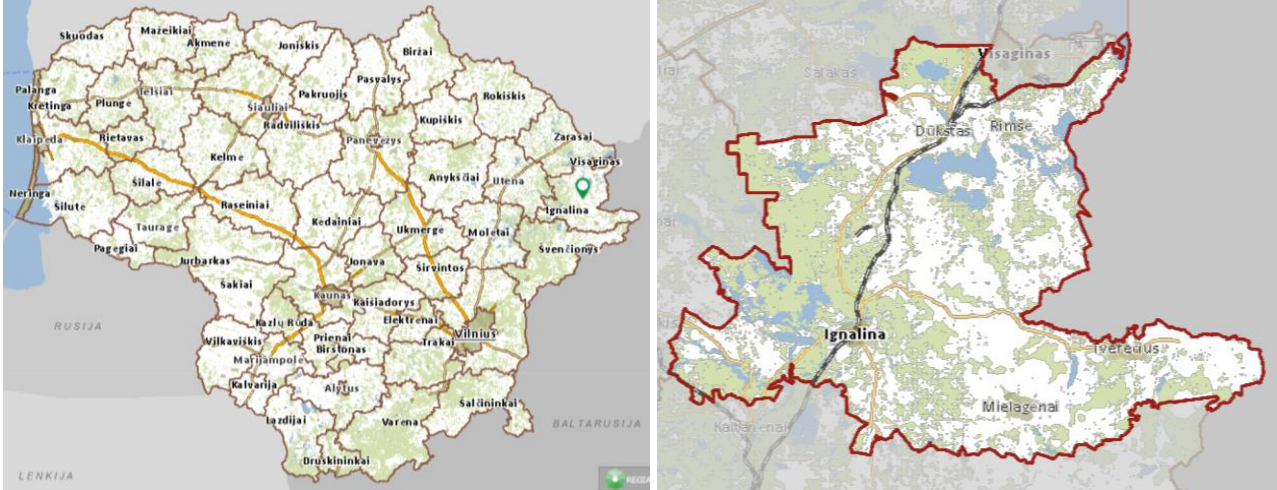
Ignalinos rajonas dažniausiai apibūdinamas kaip ežeringas, miškingas, palankus poilsiui, turizmui ir sportui kraštas. 2007 m. Ignalinos miesto, Strigailiščio ir Palūšės kaimų dalių teritorijai suteiktas kurortinės teritorijos statusas (R1.2.T01).³

¹ Ignalinos rajono savivaldybės 2011-2018 metų strateginis plėtros planas <http://www.lyderio.lt/uploads/files/ignalinos.pdf>

² Monografija Lietuvos retai apgyventos teritorijos, Vilnius : Lietuvos socialinių tyrimų centras, 2013.

³ Lietuvos respublikos vyriausybės nutarimas DĖL KURORTINĖS TERITORIJOS STATUSO SUTEIKIMO IGNALINOS MIESTO, STRIGAILIŠKIO IR PALŪŠĖS KAIMŲ DALIŲ TERITORIJAI 2007 m. liepos 4 d. Nr. 688

Ignalinos rajono VVG teritorija – periferinė šalies teritorija, labiausiai į rytus nutolusi Lietuvos vietovė. Rytuose teritorija ribojasi su Baltarusijos Respublika, šiaurėje - su Zarasų, pietuose - su Švenčionių, vakaruose - su Utenos rajonais (1 paveikslas). Reikšmingą dalį IRVVG teritorijos sudaro pasienio zona, kadangi čia eina išorinė Europos Sąjungos siena, savo ilgiu (93,85 km.) (R 1.2.T1) beveik prilygsta Baltijos jūros pakrantės ilgiui Lietuvoje.

1 paveikslas. Ignalinos rajono savivaldybės teritorija (VVG teritorija išskyrus Ignalinos miestą), Šaltinis Regia.lt

Gyventojų skaičius VVG teritorijoje 2022 m. – 9351. Ignalinos mieste – 4895. Miestiškosiose teritorijose iš viso – 5438 (Ignalinos ir Dūkšto miestai).

1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Ignalinos rajono VVG teritoriją išskirtinumą ir identitetą Lietuvos kontekste rodo šie požymiai (skaitinės reikšmės, duomenų šaltiniai ir platesnė apžvalga pateikiami tolesniuose skyriuose):

Gamtiniai ir geografiniai:

- teritorija išsiskiria vertingiausia rekreacinių resursų kompozicija (po Pajūrio) - vandens telkiniai, pušynai, raižytas reljefas, pramonės nebuvimas;
- viena ežeringiausių Lietuvos teritorijų (po Molėtų ir Zarasų);
- seniausias Lietuvoje nacionalinis parkas, daug saugomų teritorijų;
- dalis VVG teritorijos turi kurortinės teritorijos statusą (Strigailiščio ir Palūšės kaimai).
- labiausiai į Rytus nutolusi Lietuvos VVG, periferinė šalies savivaldybė;
- teritorija priskiriama retai apgyvendintų teritorijų kategorijai (RAT), kur ypatingai mažas gyventojų tankumas) (R1.2.T01);
- reikšmingą dalį IRVVG teritorijos sudaro pasienio zona (išorinė Europos Sąjungos siena su Baltarusija) (R1.2.T1);
- IRVVG teritorija – tikslinis Ignalinos atominės elektrinės regionas (AE turi tik Ignalinos vardą, pats objektas yra kitoje savivaldybėje).

Socialiniai-ekonominiai

Žemo gyventojų ekonominio aktyvumo ir sparčios depopuliacijos teritorija:

- didžiausias Lietuvoje senatvės koeficientas (pagyvenusių asmenų skaičius, tenkantis 100 vaikų). (R1.5.S4);
- socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų yra didžiausias šalyje (R 1.5.S10);
- depopuliacija šalies rodiklį lenkia ko ne 3,5 karto (R. 1.5. S1);
- verslumo lygis IRVVG teritorijoje - tris kartus mažesnis už Lietuvos vidurkį;

- nėra nei vienos didelės, nei vienos pramonės įmonės.

Kultūriniai:

- didelė etnografinių kaimų įvairovė (Salų ir Didžasalio etnokultūriniai draustiniai).
- vienas didžiausių pilkapyių - senovės gyvenviečių kompleksų Lietuvoje.
- unikalūs tradiciniai renginiai (Sekminės Meironyse - karvių plukdymas ežeru iš kaimo į vasaros ganyklas, Medkoppio pabaigos šventė – Stripeikių senovinės bitininkystės muziejuje, žiemos šventė „Trauk stintelę“ ir regata Palūšėje).

1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

Informacija apie gyventojų poreikių tyrimo metodus

Rengiant VPS į procesą buvo siekiama įtraukti kuo įvairių sektorių, amžiaus, socialinių grupių gyventojus iš visos VVG teritorijos. Kad gyventojų dalyvavimas būtų visapusiškas ir efektyvus, o jų poreikiai objektyviai atsispindėtų Strategijoje, buvo pasirinkti šie gyventojų poreikių tyrimo metodai:

- **Anketavimas.** Sudarytas 20 klausimų klausimynas. VVG teritorijos gyventojams buvo suteikta galimybė klausimyną pildyti elektroniniu būdu ir popierinį. Informacija apie anketavimą ir nuoroda į anketą patalpinta interneto puslapiuose www.irvvg.lt, www.ignalina.lt, Facebook paskyroje (IRVVG ir Ignalinos rajono savivaldybės), taip pat išplatinta elektroniniu paštu (išsiųsta daugiau kaip 50 adresatų), IRVVG nariai dalinasi savo informacijos sklaidos kanalais. Gautos 95 anketos (visos užpildytos korektiškai). Apibendrinti 95 anketų duomenys. Su 10 proc. paklaida ir 95 proc. tikimybe, norėdami atspindėti VVG teritorijos gyventojų nuomonę turėjome apklausti 95 respondentus⁴ - surinkome tiksliai tiek anketų kiek reikia reprezentatyviems rezultatams gauti. *Prieduose pateikiamas klausimynas, kurį pildė respondentai.*

- **Focus grupės.** Suorganizuoti 4 Focus grupių susitikimai su aktyviausiais valdžios, verslo, jaunimo, pilietinės visuomenės (iš viso 33 dalyviai). Susitikimų metu taikyti aktyvūs metodai: dalyviai rengė sektorinius SSGG, jas reitingavo, taip pat reitingavo VPS priemones ir veiklos sritis, kurios gali būti finansuojamos EŽŪFKP lėšomis, dalyvavo diskusijose, teikė projektų idėjas ir balsavo už teminę VPS sritį.

- **Darbo grupės seniūnijose.** Kaimiškosiose seniūnijose įvyko 9 renginiai, kur dalyvavo visų kaimiškųjų seniūnijų gyventojai (iš viso 75 dalyviai). Susitikimuose parengtos ir sureitinguotos seniūnijų SSGG, aptartos ir sureitinguotos galimos VPS priemonės, atitinkančios konkrečios seniūnijos poreikius, aptarta VPS tema (su balsavimu).

- **Nestruktūruoti interviu akis į akį** su kaimo plėtros procesuose dalyvaujančių įstaigų bei organizacijų vadovais (daugiau kaip 10 bendruomenių vadovų, daugiau kaip 10 Leader projektus įgyvendinusių pareiškėjų). Interviu leido įvertinti kaimo vietovių organizacijų ir verslo nuotaikas ir preliminarinius planus rengti paraiškas.

- **Vieno atvejo tyrimai.** Šie tyrimai buvo atlikti su asmenimis, įgyvendinusiai Leader programos projektus. Pokalbių metu buvo tiriama jų geroji ir prastoji patirtis įgyvendinant projektus. Išnagrinėti aspektai, skatinantys tęsti projektinę veiklą ir faktoriai, kurie lemia apsisprendimą nebesikreipti paramos.

- **Komandinis darbas.** IRVVG visuotinio narių susirinkimo metu pristatyta VPS rengimo eiga, išklausti narių pasiūlymai, suformuluota atnaujinta vizija.

- **Ekspertinis interviu.** Individualūs susitikimai su sektorių atstovais, specialistais (savivaldybės skyrių vadovai, seniūnai, biudžetinių įstaigų vadovai, ūkininkų atstovai, miesto VVG, žuvininkystės VVG ir kt.). Susitikimų ir pokalbių metu socialinės paslaugos, socialinis verslas, inovacijos, ekonominė plėtra ir projektų valdymas, žemės ūkis, visuomeninė veikla.

⁴ www.apklauso.lt imties dydžio nustatymas

Svarbu paminėti, kad modeliuojant VPS priemones ir planuojant finansinius išteklius VPS buvo atsižvelgiama į IRVVG administracijos patirtį ir **Patariamąsio inovatorių grupės** narių įžvalgas.

Strategijos rengimo procese integruotai taip pat buvo taikomi šie metodai: statistinė matematinė duomenų analizė, literatūros analizė, loginė analizė, dedukcinis ir indukcinis metodai, aprašomasis ir grafinis metodai, lyginamoji analizė, duomenų ir rezultatų sintezė bei grafinis vizualizavimas.

VVG teritorijos gyventojų nuomonės tyrimo rezultatai

Anketavimo rezultatai

Gyventojų anketavimas buvo skirtas ištirti gyventojų nuomonę apie kaimo vystymosi procesus ir gyventojų poreikius bei IRVVG žinomumą (Viešinimo veiksmų planavimui). Apibendrintos 95 anketos, su 10 proc. paklaida ir 95 proc. tikimybe imtis yra pakankama kad rezultatai būtų reprezentatyvūs.

Klausimyną pildė visų Ignalinos rajono seniūnijų gyventojai, daugiausia Ignalinos (kaimiškosios seniūnijos) - 22,1 proc., mažiau aktyvūs buvo nuo rajono centro nutolusių seniūnijų atstovai: Tverečiaus, Rimšės, Mielagėnų, Didžiasalio - po 1,1 proc. Didžiąją dalį anketų užpildė fiziniai asmenys - 40 proc., verslo sektoriaus atstovai - 23,2 proc., bendruomenių, visuomeninių organizacijų atstovai – 20 proc. vietos valdžios, biudžetinio sektoriaus atstovai buvo mažiau aktyvūs. 10,5 proc. dalyvių pažymėjo kad jie yra besimokantis, studijuojantis jaunimas iki 29 metų.

Apklausa parodė kad didžioji dauguma žino Leader programą ir galimybes gauti finansinę paramą. Į klausimą „Ar esate girdėję apie programą LEADER, ar esate matę viešinimo stendus su LEADER logotipu?“ 82,1 proc. respondentų atsakė teigiamai. Kad 2014-2023 m. galima gauti negrąžinamą finansinę paramą projektams Ignalinos rajono kaimo vietovėse įgyvendinti žino 65,3 proc. gyventojų. Lygiai tokia pat apklaustųjų dalis nurodė, kad žino, jog paramą galima bus gauti ir 2023-2027 m. laikotarpiu. Gyventojai gerai žino Vietos veiklos grupę. Dauguma nurodė kad žino kur įsikūręs biuras, kad gali gauti konsultaciją apie finansinę paramą, kad seka Facebook paskyrą, Tik 9 proc. respondentų apie VVG nežinojo nieko.

Paklausti kokia kryptimi turėtume orientuoti visą vietos plėtros strategiją (pagrindinė tema), respondentai galėjo rinktis vieną arba du atsakymus. Didžioji dalis (80 respondentų) pažymėjo „Draugiškų aplinkai ("žalių") veiklų vystymas (paslaugos, produktai, turizmas, sportas ir kt.)“, 25 – „Skaitmenizavimą (inovatyvių, skaitmeninių projektų įgyvendinimas)“, 20 - "Sidabrinė ekonomika" (į senolių gerovę orientuotų paslaugų kūrimas ir veiklos). Kitos temos surinko nereikšmingą dalį (po 1 žymėjimą).

Didžiausia klausimyno dalis buvo skirta stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių identifikavimui ir reitingavimui. Suformuluoti dviejų tipų klausimai: viename nurodyti variantai, kuriuos sugeneravo iki anketavimo vykusių renginių dalyviai (susitikimų seniūnijose) su prašymu sureitinguoti (nuo 1 iki 5 pagal svarbą), kitas klausimas atviras – prašoma nurodyti stiprybę silpnybę, galimybę, grėsmę, kuri, Jų nuomone, svarbi, bet nebuvo paminėta klausimyne.

Kaip labai svarbias (suteikė 5 balus) gyventojai nurodė šias **stiprybes**: Didelis rekreacinis potencialas - gausu švarių ežerų, saugomų teritorijų (49 atsakymai); Gilios aktyvaus turizmo ir sporto gamtoje tradicijos, susiformavę turistų ir poilsiautojų srautai, yra jiems skirtų paslaugų (44 atsakymai); Nėra taršios pramonės ir didelių įmonių (42 atsakymai). Atvirame klausime, prašančiame nurodyti nepaminėtas anketoje stiprybes 3 respondentai įvardino „Kaimo turizmas“.

Gyventojai sureitingavo **silpnybes**, tris surinkusios daugiausiai žymėjimų „5-labai aktualu“ yra šios: Trūksta paslaugų gyventojams ir turistams (viešosios, socialinės ir kitos paslaugos tolsta nuo kaimo gyventojų) (52 atsakymai); Žemas gyventojų verslumo ir pajamų lygis, didelė ekonomiškai neaktyvių gyventojų dalis (48 atsakymai); Trūksta kvalifikuotų specialistų ir motyvuotų darbuotojų (esamos darbo vietos nepatrauklios dėl žemo darbo užmokesčio), (47 atsakymai). 23

respondentai atsakė į atvirą klausimą. Visi atsakymai skirtingi, tačiau grupuojant galima išskirti dvi vyraujančias temas: prasta kelių būklė ir nesikuriantis, nesiplėtojantis verslo sektorius.

Galimybes gyventojai pagal svarbą (suteikė 5 balus – „labai aktualu“) sureitingavo taip: Populiariaja aktyvus laisvalaikis, sportas, turizmas natūralioje aplinkoje ir sveika gyvensena (42 atsakymai); Kurortinės vietovės statusas sudaro sąlygas rekreacinių ir sveikatinimo paslaugų kūrimui ir plėtrai (42 atsakymai); Gamtiniai ir rekreaciniai resursai kuria palankią terpę žaliaja ekonomika, intelektinių, mokslo ir technologijų pažanga paremtų nuotolinių ar mobilių paslaugų bei darbo vietų kūrimui (35 atsakymai). 13 gyventojų atsakė į atvirą klausimą, jų nuomonės galima sugrupuoti į dvi grupes: mobilių paslaugų vystymas, sveikatinimo paslaugų verslo, bendruomeninio verslo kūrimas.

Didžiausia **grėsmė** gyventojai įvardino „Jaunimo ir darbingo amžiaus gyventojų migracija į sostinę ar kitus didžiuosius miestus“, net 48 respondentai įvardino ją kaip labai aktualią. Didėja gyvenimo kokybės skirtumai tarp periferinės retai apgyvendintos VVG teritorijos ir miestų (įsidarbinimo, verslo vystymo galimybės), (39 atsakymai). Atvirame klausime gyventojai įvardino paslaugų stoką ir mažėjimą bei demografinės situacijos blogėjimą.

Paprašyti nurodyti tris svarbiausius Ignalinos rajono kaimo vietovių **poreikius** respondentai iš 7 pateiktų pasirinko šiuos: Smulkiųjų verslų kūrimas ir stiprinimas (73 atsakymai); darbo vietų kūrimas ir išsaugojimas (62 atsakymai), Turizmo ir sporto paslaugų ir veikų įvairinimas (57 atsakymai).

3 svarbiausios **ekonominės problemos**, kurias kaip svarbiausias nurodė respondentai (pasirinko iš 6 galimų variantų): Žemas gyventojų pajamų lygis (mažas darbo užmokestis) 64 atsakymai; Žemas gyventojų verslumo lygis (58 atsakymai); Neišnaudojamas turizmo ir paslaugų sektoriaus potencialas (53 atsakymai).

3 svarbiausios **gyvosios aplinkos problemos**: Neišnaudotas gamtinių resursų potencialas sportui ir sveikatinimui (76 atsakymai), gyventojų aplinkosauginio sąmoningumo stoka (62 atsakymai), Natūralių, ekologiškų produktų ir paslaugų stoka (52 atsakymai).

3 svarbiausios **socialinės problemos**, kurias pasirinko respondentai: Didelė ekonomiškai neaktyvių (gaunančių pašalpas) gyventojų dalis. Aukštas senatvės koeficientas (79 atsakymai); Trūksta socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų (ypač atokiose vietovėse), (58 atsakymai).

Anketinėje apklausoje įtraukti klausimai susiję su aktyvinimo ir viešinimo veiksmais leido parinkti populiariausius viešinimo kanalus ir nustatyti kur reikia daugiau veiksmų.

Anketinė gyventojų apklausa yra tik vienas iš naudotų gyventojų nuomonės tyrimų metodų naudotų rengiant šią VPS.

Susitikimų rezultatai

Gyventojų nuomonė ir poreikiai fiksuoti ir 18 VPS rengimo renginių metu. Susitikimų metu buvo nagrinėjamos VVG teritorijos SSGG ir identifikuojami poreikiai. Kiekvienas dalyvis susitikimų seniūnijose metu žymėjo VPS temą (iš 75 dalyvių 80 proc. pasirinko sidabrinės ekonomikos ir tvarios, „žaliosios“ plėtros temas). Taip pat renginių dalyviai pagal svarbą reitingavo siektinus VPS rodiklius.

Focus grupių susitikimai. Kalbėjome apie skirtingų sektorių poreikius: mobilių paslaugų vystymo galimybes rečiau apgyvendintose vietovėse, socialinio verslą, patrauklios infrastruktūros ir aplinkos dirbantiems namuose ir atvykstantiems į rajoną su savomis, intelektinėmis darbo vietomis į antruosius namus (turimas sodybas), kūrimas, bendruomenių energetinio savarankiškumo didinimą, sidabrinės ekonomikos vystymo perspektyvas, jaunimo įtraukimas ir laisvalaikio veiklų organizavimas. Visuomeninio sektoriaus atstovai akcentavo kultūrinių paslaugų vystymo poreikį – nuo išskirtinių edukacinių programų kūrimo iki aukštesnės meninės vertės meno ir kultūros renginių organizavimo. Verslo sektoriaus Focus grupės dalyviai akcentavo kooperacijos ir kvalifikacijos svarbą, kvalifikuotų darbuotojų stygių, pradedančių verslininkų, ūkininkų kompetencijų gerinimo būtinumą diegiant skaitmeninius sprendimus, inovacijas, planuojant ir

įgyvendinant projektus. Visos Focus grupės vieningai sutarė, kad būtina aktyviau panaudoti gamtinį potencialą paslaugoms kurti, kad atvykstantys turistai ir sportininkai ilgiau užsibūtų vietovėje, daugiau vartotų taip prididėdami prie vietos gyventojų pajamų didėjimo, užimtumo ir gyvenimo lygio gerinimo.

Svarbu akcentuoti, kad Vietos plėtros strategija parengta atsižvelgiant į vietos gyventojų nuomonę ir pasiūlymus, tačiau tik tuos, kurie gali būti taikomi „Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimo taisyklių“ reikalavimų ribose.⁵ Pavyzdžiui, dažnai pasitaikantis gyventojų pasiūlymas visas lėšas skirti kelių asfaltavimui šios VPS atveju, atsižvelgiant į taisyklių reikalavimus, negali būti pritaikytas.

1.5. VVG teritorijos socialinė situacija

IRVVG teritorijoje gyventojų skaičius kasmet mažėja. Remiantis 2022 metų pradžios duomenimis⁶, nuolatinių gyventojų skaičius per 2014 -2022 m. laikotarpį Ignalinos rajone sumažėjo nuo 17 141 iki 14 464, t. y. 15,62 proc. ir 2,15 procentinio punkto lenkia Utenos apskrities (13,47 proc.) rodiklį, o bendrą šalies rodiklį (4,9 proc.) lenkia ko ne 3,5 karto (R. 1.5. S1).

Gyventojų mažėjimas rajone siejamas tiek su natūralia gyventojų kaita, tiek su vidaus ir tarptautine migracija. Rajone kasmet miršta kelis kart daugiau gyventojų, nei gimsta. Per analizuojamą laikotarpį rajone gimė 866 asmenų, o mirė - 3317 asmenų. Gimusiųjų asmenų skaičius yra mažiausias regione ir sudaro 10,08 proc. nuo Utenos apskrityje gimusių vaikų skaičiaus (8593).

Kitas veiksnys įtakojantis gyventojų mažėjimą yra gyventojų migracija. Per 2014-2022 m. laikotarpį daugiau asmenų išvyko nei atvyko. Atvykusiųjų ir imigrantų - 4369 asmenys, tai mažiausias skaičius lyginant Utenos apskritimi ir sudaro 11,35 proc. apskrities ir 0,45 proc. šalies mastu. Išvykusiųjų ir emigrantų – 5590 asmenys, tai yra 12,29 proc. apskrities ir 0,59 šalies mastu⁷. Taigi, bendrą gyventojų skaičiaus sumažėjimą 66,75 proc. nulemia natūrali gyventojų kaita, o 33,25 proc. – migracijos procesas (R. 1.5. S2)

Analizuojant Ignalinos rajono savivaldybėje gyvenančius gyventojus pagal amžiaus grupes, Valstybės duomenų agentūros 2021 m. gyventojų ir būsto surašymo duomenimis⁸ iki 5 metų amžiaus buvo 430 gyventojų (2,91 proc.), 5-9 m – 507 gyv. (3,43 proc.), 10-14 m. – 561 gyv. (3,8 proc.), 15-24 m. – 1432 gyv. (9,69 proc.), 25-39 m. – 2417 gyv. (16,35 proc.), 40-64 m. – 5605 gyv. (37,92 proc.) ir vyresni nei 65 m. amžiaus 3829 asmenys (25,90 proc.). Duomenys rodo, kad didžiausią dalį rajono gyventojų sudaro asmenys nuo 40 iki 64 metų amžiaus. 63,8 proc. rajono gyventojų – vyresni nei 40 metų (R 1.5.S3).

Pagal lytį Ignalinos rajono teritorijoje 2021 metų duomenimis⁹ buvo 6985 vyrų (47,25 proc.) ir 7797 moterų (52,75 proc.).

Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje 2021 m., įskaitant ir miesto gyventojus, gyveno¹⁰ 12 229 lietuviai ir 2 553 kitos tautybės gyventojai, tai sudarė 17,27 proc. visų Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų, arba 9,65 proc. visų Utenos apskrities kitataučių gyventojų skaičiaus, iš jų: 1 096 – rusų tautybės, 882 – lenkų, 231 – baltarusiai, 77 – ukrainiečiai ir 73 kitos tautybės, likę 194 tautybės nenurodė, arba duomenys yra konfidencialūs ir neteikiami.

⁵ LR Žemės ūkio ministro įsakymas 2023-01-06 Nr. 3D-4 [3D-4 Dėl Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvend... \(e-tar.lt\)](#)

⁶ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R167#/>

⁷ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R228#/>

⁸ / <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=47a7a1b5-3700-4f0f-a064-b7497822e573#/>

⁹ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=50815ed4-44c7-463f-878a-7e4ec0c144e7#/>

¹⁰ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/> <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=50815ed4-44c7-463f-878a-7e4ec0c144e7>

Analizuojant Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymą pagal išsilavinimą, remiantis Lietuvos Respublikos 2021 m. gyventojų ir būsto surašymo rezultatais,¹¹ matoma, kad rajone daugiausia gyventojų – 4423 (31,96 proc.) turi vidurinį išsilavinimą (R1.5.S04), 2624 gyventojai (18,96 proc.) yra įgiję aukštąjį išsilavinimą, 2496 gyventojai (18,03 proc.) turi aukštesnįjį (įskaitant specialųjį vidurinį) išsilavinimą, 2292 gyventojų (16,56 proc.) yra įgiję pagrindinį išsilavinimą, 1749 (12,64 proc.) – pradinis išsilavinimas ir 250 gyventojų (1,81 proc.) yra nebaigę pradinės mokyklos, nelankę mokyklos, neraštingi. Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal išsilavinimą nesiskiria nuo Utenos apskrityje ir šalyje fiksuojamų proporcijų.

Valstybės duomenų agentūros duomenimis¹² 2021 m. demografinis senatvės koeficientas, kurį sudaro pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus, sudarė 371 pagyvenusių asmenų šimtui vaikų ir išlieka aukščiausias Lietuvoje nuo 2014 metų. **Ignalinos rajonas yra didžiausią pagyvenusių žmonių dalį turinti Lietuvos savivaldybė** (R1.5.S4).

Nepalankias demografinės raidos tendencijas rodo ir aukštas Ignalinos regiono gyventojų medianinis amžius, kuris 2022 m. pradžios duomenimis siekia 54 metus, tuo tarpu šalyje šis rodiklis – 44 metai, o Utenos apskrityje 53 metai. Jei bendrai šalyje nuo 2014 m. pradžios iki 2022 m. pradžios gyventojų medianinis amžius didėjo nuo 42 iki 44 metų, t. y. pailgėjo 2 metais, tai Ignalinos rajone padidėjo nuo 52 iki 54 metų ir bendrą šalies rodiklį viršija 10 metų¹³ (R. 1.5. S5).

Vidutinis metinis bedarbių skaičius Ignalinos rajono savivaldybėje¹⁴, 2014 – 2022 metais sumažėjo vidutiniškai 469,9 vnt. (27,78 proc.) (nuo 1691,6 iki 1221,7), kai tuo tarpu Utenos apskrityje bedarbių sumažėjo 26,0 proc. (nuo 11092,4 iki 8208,60) šalyje bedarbių sumažėjo 9,05 proc. (nuo 173005,7 iki 15734420). Nors bedarbių mažėjo, tačiau 2022 metų duomenimis minėtas rodiklis sudaro 14,88 proc. ir 9,66 procentinio punkto viršija Utenos apskrities (5,22 proc.) vidurki (R1.5.S6).

Apžvelgiant 2021 metų Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymą pagal pagrindinį pragyvenimo šaltinį nustatyta, kad: iš pensijos gyveno 6134 (33,36 proc.) gyventojai, iš darbo užmokesčio – 5127 (27,88 proc.) gyv., šeimos ir (ar) kitų asmenų išlaikomi – 3906 (21,24 proc.) gyv., iš pašalpos - 2041 (11,10 proc.) gyv., kitą pragyvenimo šaltinį nurodė 465 (2,52 proc.) gyv., pajamos iš žemės ūkio veiklos – 312 (1,70 proc.) gyv., pajamos iš savo ar šeimos verslo – 131 (0,71 proc.) gyv., valstybės išlaikomi – 123 (0,67 proc.) gyv., stipendija – 122 (0,66 proc.) gyv., pajamos iš nuosavybės ar investicijų – 23 (0,13 proc.) gyventojai ir 2 (0,01 proc.) asmenys nenurodė pragyvenimo šaltinio¹⁵. Vertinat gyventojų pragyvenimo šaltinį matyti, kad reikšminga dalis Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų, kaip pagrindinį pragyvenimo šaltinį nurodo pensiją, tai 5,12 procentiniu vienetu daugiau nei Utenos apskrityje (28,24 proc.), o šalies rodiklį (23,51 proc.) viršija 9,85 procentinio vieneto (R1.5.S7).

Gyventojų tankis Ignalinos rajone (įskaitant miestą) 2022 m. pradžios duomenimis¹⁶ buvo 10,0 gyventojų 1 kvadratiname kilometre ir yra pats mažiausias Utenos apskrityje (17,5 gyv./km²) (R1.5.S8), o šalies mastu lenkia tik Varėnos savivaldybę (9,4 gyv./km²), kai tuo tarpu šalyje bendras gyventojų tankis yra 43,0 gyv./km². Gyventojų tankumas VVG teritorijoje (eliminavus Ignalinos miestą) 2022 m. – 6,8 gyventojų viename km² ir yra 6 kartus mažesnis už Lietuvos vidurki (R1.2.T01).

¹¹ <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3bbc8159-78aa-4ead-8577-bd9b7d082bf6#/>

¹² <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=2e7565c8-052c-4b44-ab29-724fa32ee154#/>

¹³ <https://osp.stat.gov.lt/LT/statistiniu-rodikliu-analize#/>

¹⁴ <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

¹⁵ <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=28dd812d-fb70-48fe-9493-1dc2976218aa#/>

¹⁶ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Valstybės duomenų agentūros duomenimis¹⁷ 2022 m. IV ketvirtį vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis šalies ūkyje (su individualiomis įmonėmis) sudarė 1177,30 Eur, Utenos apskrityje – 953,7 Eur, Ignalinos rajono savivaldybėje – 906,2 Eur. Taigi 2022 m. ketvirtą ketvirtį Ignalinos rajono savivaldybėje vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis buvo 23,03 proc. mažesnis nei šalyje ir 4,98 proc. mažesnis nei Utenos apskrities vidurki. (R 1.5 S9)

Rajone daug šeimų ir asmenų, kurių pagrindinis pragyvenimo šaltinis – socialinė parama. Pastarųjų metų ekonominiai sunkumai lemia įvairias socialines problemas. Dėl nedarbo rajone labai daug besikreipiančiųjų socialinės paramos (socialinės pašalpos, kompensacijos už šildymą ir kieto kuro įsigijimą, pagalbos maisto produktais, paramos mokiniams)¹⁸.

Valstybės duomenų agentūros duomenimis¹⁹ Ignalinos rajono savivaldybėje 2022 metų pabaigoje socialines pašalpas gavo 943 asmenys. Analizuojant 2014-2022 metus matomas socialinės pašalpos gavėjų skaičiaus mažėjimas nuo 1743 iki 943, t.y. 45,90 proc., kai tuo tarpu šalyje mažėjo 53,92 proc., o Utenos apskrityje 51,30 proc.

Neaktyvi darbo rinka (nedidelės įsidarbinimo galimybės) lemia aukštą 1 tūkst. gyventojų tenkantį socialinės pašalpos gavėjų skaičių. 2021 metais šis skaičius Ignalinos rajone buvo 62, kai Utenos apskrityje 36, o šalyje – 24²⁰. **Socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų 158,33 proc. viršija bendrą šalies rodiklį ir yra didžiausias šalyje** (R 1.5S10).

Nepasiturintys Ignalinos rajono gyventojai visus metus gauna paramą maisto produktais. Ši parama 2022 metais buvo suteikta 2202 gyventojams²¹. Paramos maisto poreikis lyginant su 2014-2022 metus sumažėjo vidutiniškai 31,02 proc. (vidutiniškai nuo 3182 iki 2195 asmenų).

Higienos instituto Sveikatos statistikos duomenų portalo duomenimis²² 2022 m. Ignalinos rajono savivaldybėje buvo 229 asmenys sergantys priklausomybės ligomis, iš jų: 165 asmenys sergantys psichikos ir elgesio sutrikimais dėl alkoholio vartojimo ir 64 asmenys sergantys psichikos ir elgesio sutrikimais dėl kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo. Lyginant 2014-2022 m. laikotarpį asmenų sergančių psichikos sutrikimais dėl alkoholio vartojimo sumažėjo nuo 192 iki 165, o dėl kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo išaugo nuo 16 iki 64. Skaičiuojant rodiklius absoliutinėmis, ne santykinėmis reikšmėmis, svarbu pastebėti, kad per šį laikotarpį mažėjo bendras gyventojų skaičius. Apibendrinant galima konstatuoti kad rajone stebimas bendro skaičiaus sergančiųjų priklausomybės ligomis padidėjimas 10,10 proc.(R1.5S011).

Remiantis Ignalinos rajono savivaldybės 2023 metų socialinių paslaugų planu²³, Ignalinos rajone 2023 metų pradžioje žmonių su negalia buvo 1385 asmenys, iš jų: 1298 suaugę asmenys ir 87 vaikai. Lyginant su 2014 metų duomenimis²⁴ bendras žmonių skaičius su negalia sumažėjo nuo 2247 iki 1385, tai yra 38,36 proc.

Socialinės priežiūros namuose paslaugas 2022 m. gavo apie 100 asmenų. Lyginant 2014-2022 metus stebimas šių paslaugų poreikio didėjimas išaugęs net 112,77 proc (nuo 47 iki 100 asmenų) (R 1.5. S11). Daug asmenų naudojami integralios pagalbos paslaugomis, iš viso ši pagalba suteikta 32 asmenims. Taip pat 100 vienišų senyvo amžiaus ir neįgaliųjų asmenų socialinės globos paslaugos buvo teikiamos socialinės globos namuose, iš jų 30 Dūkšto globos namuose ir 60 Mielagėnų palaimintojo Jurgio Matulaičio parapijuose globos namuose.

¹⁷ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=badb13ec-9576-484e-9399-09dd2270b2dd#/>

¹⁸ <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d7f34cd0cecc11ed9978886e85107ab2>

¹⁹ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R469#/>

²⁰ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R0243#/>

²¹ Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir administracijos 2022 metų veiklos ataskaita

²² https://stat.hi.lt/default.aspx?report_id=153

²³ Ignalinos rajono savivaldybės 2023 metų socialinių paslaugų planas, patvirtintas Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2023 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. T-45 <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d7f34cd0cecc11ed9978886e85107ab2>

²⁴ <https://teisineinformacija.lt/ignalina/document/21345>

Ignalinos rajono socialinių paslaugų centro socialiniai darbuotojai teikia socialinės priežiūros paslaugas 83 rajono socialinę riziką patiriančių šeimų, jose auga 157 vaikai. Lyginant su 2014 metais²⁵ šeimų patiriančių socialinę riziką skaičius sumažėjo nuo 121 iki 83 (31,40 proc.)

Lietuvos Respublikos teritorijos 2030 metų bendrajame plane²⁶ skiriamas prioritetas paslaugų tinklo efektyvinimui, užtikrinant paslaugų prieinamumą ir pasiekiamumą: nestacionarių socialinių paslaugų plėtrai Ignalinos raj., Trakų raj., Vilniaus raj. ir Šalčininkų raj. Savivaldybėse.

IRVVG teritorijos socialinė situacijos apžvalga iliustruoja identifikuotus VVG teritorijos plėtros poreikius, kuriuos tenkinti siekiama šia VPS: Didinti paslaugų skirtų gyventojams ir turistams kiekį bei įvairovę, gerinti esamų paslaugų kokybę; Gerinti socialinę įtrauktį, paslaugų prieinamumą, (ypač nutolusiose vietovėse, skatinant mobilių paslaugų vystymąsi), kad niekas neliktų nuošalyje; Skatinti sidabrinės ekonomikos vystymąsi (paslaugų ir produktų senstančiai visuomenei kūrimą ir pritaikymą).

IRVVG teritorijos socialinė situacija siejasi su IRVVG teritorijos vizija „IRVVG teritorija – tvariai vystomas, patogus gyvenimui, patrauklus turizmui, poilsiui, sportui bei žuvininkystei, palankus verslui ir inovacijoms kraštas, kuriame gausu išskirtinių paslaugų turistams, kokybiškų vietos produktų, įdomių lankytinų objektų ir pramogų“. IRVVG teritorijos vizija orientuota į šios teritorijos patogumą bei patrauklumą jos gyventojams įskaitant paslaugų prieinamumą ir įtraukimą, kad niekas neliktų nuošalyje.

1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

Ignalinos rajono savivaldybėje, įskaitant ir miestą, pagal ekonominės veiklos rūšis, daugiausiai²⁷ – 4490 (75,56 proc.) gyventojų yra užimti paslaugų sektoriuje, pramonėje užimti 967 (16,27 proc.) gyventojai, žemės ūkyje, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuje – 485 (8,16 proc.) gyventojai. Tos pačios tendencijos fiksuojamos Utenos apskrityje bei šalyje.

Ignalinos rajono savivaldybėje registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (procentas) vertinant 2014 - 2019 metus mažėjo²⁸, tačiau 2020 - 2021 metais Covid-19 pandemijos laikotarpiu kaip ir visoje šalyje fiksuojamas kilimas. 2022 metų pabaigoje šis santykis sudarė 14,3 proc., ir lyginant su 2014 metais (17,2 proc.) sumažėjo 2,9 proc. Nors rajone nedarbo lygis ir mažėjo, tačiau lyginant su Utenos apskritimi jis yra didžiausias ir viršija apskrities (10,8 proc.) rodiklį 3,5 procentinio vieneto, o bendra šalies (9 %) rodiklį viršija 5,3 procentiniais vienetais (R 1.6.E1).

Lietuvos užimtumo tarnybos duomenimis²⁹ Ignalinos rajono savivaldybėje 2022 metų pabaigoje fiksuojamas 23,3 vidutinis metinis laisvų darbo vietų skaičius, Utenos apskrities kontekste tai sudaro 12,39 %, o šalies mastu tik 0,24 % (R1.6.E2). Lyginant 2014 – 2022 metų duomenis, daugiausia per šį laikotarpį – 46,6 laisvos darbo vietos registruotos 2021 metais, o mažiausia 2016 metais – 15,2.

Analizuojant rajono ekonominę ir verslo vystymosi situaciją nustatyta, kad 2014–2022 m. veikiančių mažų ir vidutinių įmonių (toliau – SVV) skaičius³⁰ rajone išaugo 68,66 proc. (nuo 134 iki 226), kai tuo tarpu Utenos apskrityje – 27,72 proc. (nuo 1 786 iki 2 281), o šalyje – 36,33 proc. (nuo 67 943 iki 92 628). Nemažai naujų SVV subjektų įgyvendino verslo projektus finansuojamus

²⁵ <https://teisineinformacija.lt/ignalina/document/21345>

²⁶ <https://www.bendrasisplanas.lt/wp-content/uploads/2020/07/LR-BP-Lietuvos-regionai-2030.pdf?fbclid=IwAR32G5OkTyohAUb0zb-mh0X71DB-hljEVoIC2KnMn1ankoIG2kf0bMUMRi8>

²⁷ <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3e18eaad-ae91-43b4-a898-b8e324a14f91#/>

²⁸ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=336fdbcb-3aee-4894-80ec-df0a06227d17#/>

²⁹ <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

³⁰ https://osp.stat.gov.lt/lt_LT/statistiniu-rodikliu-analize#/

VPS lėšomis. Verslumo lygis 2015 m. buvo 8 įmonės 1 tūkst. gyventojų³¹, nors verslumo lygis 2022 m. padidėjo iki 15,9, jis išlieka vienu mažiausių šalyje (R1.6.E3).

Pagal 2022 m. pabaigoje fiksuotus veikiančių SVV įmonių duomenimis³² rajone nustatyta, kad įmonių, kuriose dirba iki 4 darbuotojų, yra 172 (76,11 proc.), įmonių turinčių 5-9 darbuotojus – 16 (7,08 proc.), 10-19 darbuotojų – 19 (8,41 proc.), 20-49 darbuotojus – 14 (6,19 proc.), 50-99 darbuotojus – 5 (2,21 proc.). Panašios tendencijos fiksuotos Utenos apskrityje ir šalyje. Ignalinos rajone nėra nei vienos stambios įmonės, kurios darbuotojų skaičius viršytų 249, o nuo 2018 metų rajone nėra įmonių kuriose dirbtų 100 ir daugiau darbuotojų (R1.6.E4).

Didžiausias SVV skaičius³³ – 64 (arba atitinkamai 28,32 proc. visų rajono įmonių) pagal akumuliuojamas pajamas priklausė 10 000–49 999 Eur įmonių pajamų grupei, ši tendencija fiksuojama ir Utenos apskrityje – 606 (arba atitinkamai 26,57 proc. visų apskrities įmonių), kai tuo tarpu bendrai šalyje daugiausiai įmonių - 23804 (arba 25,70 proc.) priklausė 100 000–499 999 Eur įmonių pajamų grupei. Rajone per 2014-2022 m. laikotarpį, tik 2022 metais fiksuojama 1 įmonė (arba 0,44 proc. visų rajono įmonių), kurios pajamos priklausė 10 000 000–19 999 999 Eur pajamų grupei.

Ignalinos rajono savivaldybėje 2014-2022 metais veikiančių ūkio subjektų skaičius³⁴, pagal vykdomos ekonominės veiklos rūšį, išaugo 20,62 proc. (nuo 257 iki 310), kai tuo tarpu Utenos apskrityje išaugo tik 9,44 proc. (nuo 2861 iki 3131), o šalyje 25,03 proc. (nuo 90 790 iki 113 516). Tarp visų rajone 2022 metų pradžioje veikiančių ūkio subjektų – 54 vnt. (17,42 proc.) įmonių veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto srityje, kitoje aptarnavimo veikloje – 39 vnt. (12,58 proc.) ir apdirbamosios gamybos srityje – 32 vnt. (10,32 proc.). Panašios įmonių veiklos fiksuojamos ir Utenos apskrityje.

Rajone neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų tiekėjų skaičius³⁵, įskaitant kaimo turizmo paslaugas, nuo 2014 m. iki 2022 metų išaugo 247,83 proc. (nuo 23 iki 89), tuo tarpu vidutiniškai Utenos apskrityje išaugo 267,80 proc. (nuo 118 iki 434). 2022 metų pabaigos duomenimis apgyvendinimo paslaugų tiekėjų skaičius Utenos apskrities kontekste sudaro 20,51 proc. ir apgyvendinimo vietomis nusileidžia tik Molėtų rajonui (R1.6.E5).

„Grand View Research“ analitikai teigia, kad aktyvaus poilsio, kitaip dar vadinamo nuotykių turizmo, verslas turi potencialo tapti vienu sparčiausiai besiplečiančių turizmo sektorių, demonstruojančių pelningą augimą visame pasaulyje³⁶ Ignalinos rajonas tradiciškai yra ne pasyvaus (nedaug tokiai formai pritaikyto infrastruktūros), aktyvaus laisvalaikio, sporto ir turizmo kraštas (baidarės, dviračiai, slidės, žygiai ir kt.). Kaip Pasaulyje, Lietuvoje, taip ir Ignalinoje, aktyvios laisvalaikio formos populiarėja. (R1.6. E51)

Analizuojant 2014 – 2022 metų savarankiškai, pagal verslo liudijimą, dirbančių asmenų Ignalinos rajono savivaldybėje³⁷ pokytį nustatyta, kad šių asmenų padidėjo 1,14 proc. (nuo 347 iki 351). Utenos apskrities kontekste tai sudaro 9,93 proc., o Šalies – tik 0,38 proc. Tarp visų Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų dirbančių pagal verslo liudijimą 2022 metų pabaigoje – 76 asmenys (21,65 proc.) vykdė specialiuosius statybos darbus (statyb vietės paruošimas, stogų dengimas, pamatų klojimas, mūrijimo, betonavimo, hidroizoliaciniai darbai, pastolių ir darbo platformų statymas ir ardymas, dūmtraukių įrengimas), išskyrus pastatų ir kitų statinių apdailos ir remonto darbus, 39 asmenys (11,11 proc.) vertėsi apgyvendinimo paslaugų (kaimo turizmo paslaugos) teikimo veikla (R 1.6.E06). ir 34 asmenys (9,69 proc.) vykdė prekybą tik ne maisto produktais.

³¹ Lietuvos regionų verslumo lygio tyrimas, Lietuvos centrinė kredito unija (LCKU).

³² <https://osp.stat.gov.lt/LT/statistiniu-rodikliu-analize#/>

³³ <https://osp.stat.gov.lt/LT/statistiniu-rodikliu-analize#/>

³⁴ <https://osp.stat.gov.lt/LT/statistiniu-rodikliu-analize?id=2323&status=A#/>

³⁵ https://www.vvtat.lt/data/public/uploads/2023/04/neklasifikuojami_ap_sarasas.pdf<https://osp.stat.gov.lt/LT/statistiniu-rodikliu-analize>

³⁶ [Adventure Tourism Market Size & Growth Report, 2022 - 2030 \(grandviewresearch.com\)](https://www.gvr.com/adventure-tourism-market-size-growth-report-2022-2030)

³⁷ <https://www.vmi.lt/evmi/2023-metai2>

Savarankiškai dirbančių asmenų³⁸, pagal individualios veiklos pažymą, skaičius kasmet auga. Vertinant 2014 – 2022 metus šis skaičius išaugo net 241,3 proc. (nuo 276 iki 942), tačiau išlieka mažiausias Utenos apskrityje ir sudaro 11,02 proc. apskrities ir 0,38 proc. šalies gyventojų, kurie dirba pagal individualios veiklos pažymą (R1.6. E6) Populiariausios vykdomos veiklos tai: Varikliinių transporto priemonių techninė priežiūra ir remontas, ją vykdo 51 gyventojas (5,41proc.), statybos baigimo ir apdailos darbus vykdė 48 gyventojai (5,10 proc.) ir 46 (4,88 proc.). Panašios tendencijos fiksuojamos ir Utenos apskrityje.

Ignalinos rajono teritorijoje 2020 metų duomenimis³⁹ buvo registruoti 2614 ūkių (iš jų: iš jų iki 5 ha – 1254 (47,97 proc.), 6-20 ha – 992 (37,95 proc.), 21-50 ha – 198 (7,57 proc.), daugiau nei 50 ha – 170 (6,50 proc.). Palyginti su 2016 metų duomenimis registruotų ūkių rajone sumažėjo 376 vnt. (nuo 2990 iki 2614), tai yra 12,58 proc. Panašios ūkių mažėjimo tendencijos stebimos ir Utenos apskrities (12,14 proc.) bei šalies (13,81 proc.) mastu.

2022 metų duomenimis⁴⁰ rajone vyrauja augalininkystės ūkiai, kurie sudaro 46,26 proc. ir mišrus žemės ūkis – 40,67 proc. Rajone didžiausią dalį net 48,57 proc. sudaro ūkininkaujantys asmenys, kurių amžius yra nuo 40 metų iki pensinio amžiaus, o mažiausią – 17,26 proc. iki 40 metų. Šios tendencijos vyrauja visoje šalyje.

Remiantis Ignalinos rajono savivaldybės 2011-2018 metų strateginiu plėtros planu⁴¹, Ignalinos rajone buvo 85 amatais ar netradiciniais verslais užsiimantys asmenys ar įmonės, dalis kurių užsiima keliomis veiklomis. Remiantis savivaldybės administracijos informacija tradiciniai amatai palaipsniui nyksta, tačiau dirbinių paklausa didėja. Populiariausi amatai: tekstilė (verpimas, audimas, mezgimas, nėrimas, rišimas ir pan.), drožyba ir medžio apdirbimas, tapyba, akmens apdirbimas. Šių amatų atstovai sudaro 78 proc. visų rajono amatininkų. Tekstilės dirbinių gamyba, medžio drožimas ir tapyba yra tradiciškai rajone plėtojami amatai (R1.6.E7). Populiariausi alternatyvūs verslai Ignalinos rajone – kaimo turizmas, netradicinė žemės ūkio produktų gamyba, gamtos gėrybių rinkimas ir perdirbimas bei tradiciškai susiklostę kaimo verslai.

Rajone yra tuščių atnaujintų pastatų ir investavimui paruoštų teritorijų, kurių sąrašas skelbiamas savivaldybės puslapyje⁴² (R1.6.E8)

Pagal „2014–2020 m. Dvisektorių Ignalinos rajono kaimo ir žuvininkystės plėtros strategiją“⁴³ Ignalinos rajone 2014-2022 metais įgyvendintas 41 projektas, kuriems skirta 1 106 478,15 Eur, iš kurių 940 506,43 Eur sudaro ES lėšos. Priemonei „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO)“ skirta 205 317,00 eurų, tai yra 11,7 proc. strategijos vertės. Įgyvendintas projektas, sukūręs internetinę prekybos amatininkų ir vietos kūrėjų prekybos platformą, projektas, sukūręs amatų, edukacijų centrą „Molio minkis“, vienetinių medienos dirbinių dirbtuves Rimšėje (R1.3.E08).

Ignalinos rajono savivaldybėje⁴⁴. 2021 metų pabaigoje tarp visų kelių su danga (1 267 km.), keliai su žvyro danga sudarė 65,27 proc. (827 km.), o su patobulinta danga (asfalto) – 34,73 proc. (440 km). Nors rajone ir vykdomas žvyrkelių asfaltavimas ir kelių su žvyro danga nuo 2014 m. iki 2021 m. sumažėjo 5,18 proc. (nuo 888 km. iki 842 km.), ir lyginant su Utenos apskrities rodikliu (11,38 proc.) atsilieka dvigubai, tačiau bendrą šalies vidurkį (4,64 proc.) viršija 0,54 proc. (R1.6.E81).

Ignalinos rajono savivaldybės automobilių tinklo karkasą formuoja 6 krašto keliai ir jų dalys bei 36 rajoniniai keliai ir jų dalys. Magistralinių kelių, kertančių savivaldybės teritoriją, nėra. Pagrindiniai krašto keliai Ignalinos rajono savivaldybėje yra šie: Nr. 102 „Vilnius–Švenčionys–

³⁸ <https://www.vmi.lt/evmi/2023-metai2>

³⁹ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=c7c942dd-98e6-444e-b3c5-3487dd1e3b87#/>

⁴⁰ <https://ismain.vic.lt/VurapPublic/>

⁴¹ Ignalinos rajono savivaldybės 2011-2018 metų strateginis plėtros planas <http://www.lyderio.lt/uploads/files/ignalinos.pdf>

⁴² <https://ignalina.lt/investicijos/teritorijos-investicijoms/ignalinos-rajone/356>

⁴³ <http://www.irvvg.lt/Ignalinos-rajono-kaimo-ir-uvinkyst-s-pl-tros-strategija-2014-2020-m/>

⁴⁴ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Zarasai“, Nr. 111 „Utena–Kaltanėnai–Švenčionys“, Nr. 112 „Ignalina–Didžiasalis“, Nr. 113 „Dūkštas–Visaginas“, Nr. 114 „Molėtai–Kaltanėnai–Ignalina“, Nr. 179 „Dusetos–Degučiai–Dūkštas“. Netoli nuo Ignalinos rajono savivaldybės yra A6 magistralinis kelias „Kaunas–Zarasai–Daugpilis“, kuris sutampa su Europos tinklo magistraliniu keliu E262, einančiu per Lietuvą, Latviją ir Rusiją (nuo Kauno iki Ostravo)⁴⁵.

AB „Lietuvos Geležinkeliai“ duomenimis Ignalinos rajono ribose yra 47,57 km geležinkelio bėgių, rajoną kerta du geležinkelio maršrutai: Švenčionėliai-Utena (rajono ribose yra 5,701 km šios atšakos ilgio) ir Naujoji Vilnia-Turmantas (rajono ribose yra 42,051 km šios atkarpos ilgio (R1.6.E09) Iki 2015 m. birželio 1 d. per Ignalinos rajoną ėjo tarptautinis traukinių maršrutas Sankt. Peterburgas-Vilnius. Tarptautinio geležinkelio Sankt. Peterburgas-Varšuva nutiesimas Ignalinos rajono vystymuisi šimtmečio kontekste turėjo didelės įtakos.

Ignalinos VVG teritorijoje yra 1 iš 7 Lietuvos civilinių aerodromų⁴⁶ (R1.6.E9).

Pagrindinė autotransporto įmonė rajone UAB Ignalinos butų ūkio Transporto skyrius. Pagrindinė bendrovės veiklos sritis - keleivių vežimas autobusais vietinio ir tolimojo reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais, užsakomaisiais ir specialiaisiais reisais, todėl pagrindinės bendrovės transporto priemonės yra autobusai. 2022 metų pabaigoje bendrovė turėjo 15 transporto priemonių, iš kurių 14 yra autobusų eksploatuojama vietinio susisiekimo maršrutuose, specialiuose ir užsakomuosiuose reisuose⁴⁷.

Už nuotekų surinkimą ir valymą bei vandens išgavimą, valymą, gerinimą ir tiekimą Ignalinos rajone atsakinga UAB Ignalinos butų ūkio Vandentvarkos skyrius. Bendrovė eksploatuoja: 37 vandenvietes iš jų dvi miestuose - Ignalinoje ir Dūkšte ir 35 kaimo gyvenvietėse, 18 vandens gerinimo įrenginių, 16 nuotekų valymo įrenginių iš jų du miestuose – Ignalinoje ir Dūkšte, 14 kaimo gyvenvietėse. 2022 m. pabaigoje bendrovė eksploatavo 313,5 km vandentiekio tinklą ir 115,5 km nuotekų tinklą (R2.4.E10)⁴⁸.

UAB „Ignalinos šilumos tinklai“ pagrindinė veikla yra centralizuotas šilumos ir karšto vandens tiekimas. Bendrovė eksploatuoja 8 katilines, iš kurių šiluma tiekama Ignalinos ir Dūkšto miestų, Vidiškių kaimo, Technikos g. 10 ir 10A (atskira katilinė Ignalinos mieste) gyvenamiesiems namams ir įmonių (organizacijų) pastatams bei Linkmenų, Ceikinių, Mielagėnų, Rimšės seniūnijų pastatams paslaugas. Be pagrindinės veiklos, įmonė atlieka pastatų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrą bei karšto vandens apskaitos prietaisų aptarnavimą⁴⁹.

UAB „Ignalinos butų ūkis“ administruoja ir prižiūri 185 daugiabučius gyvenamuosius namus, t. sk. Ignalinos m. - 107, Dūkšto m. - 24, Vidiškių k. - 19 ir 35 daugiabučius gyvenamuosius namus kaimo vietovėse.⁵⁰

SĮ „Kompata“ atlieka komunalinių atliekų Ignalinos rajono savivaldybės gyventojams tvarkymo ir administravimo paslaugų teikimą, antrinių žaliavų surinkimą, viešųjų erdvių ir infrastruktūros priežiūros paslaugas⁵¹.

Ekonominė situacija glaudžiai susijusi su VVG teritorijos plėtros poreikiais. Nuo gebėjimo pasinaudoti ekonomine situacija ir jos potencialu priklausys VPS įgyvendinimo sėkmė. **VVG teritorijos plėtros poreikiai, susiję su ekonomine situacija:**

⁴⁵ https://ignalina.lt/doclib/6wiwbhzd1k5bbv67qr8uvnskre6p7rhw?fbclid=IwAR3X08UN1CNeFQa_0GuC8SR49zB2QfIyovq2PzZsa_NILXRWpOXxulPcSgQ

⁴⁶ <https://www.bendrasiplanas.lt/wp-content/uploads/2020/07/LR-BP-Lietuvos-regionai-2030.pdf?fbclid=IwAR32G5OkTyohAUB0zb-mh0X71DB-hIjEVoIC2KnMn1ankoIG2kf0bMUMRi8>

⁴⁷ <https://teisineinformacija.lt/ignalina/document/34559>

⁴⁸ <https://teisineinformacija.lt/ignalina/document/34559>

⁴⁹ / <https://teisineinformacija.lt/ignalina/document/34615>

⁵⁰ <https://teisineinformacija.lt/ignalina/document/34559>

⁵¹ <https://teisineinformacija.lt/ignalina/document/34554>

1 poreikis. Didinti paslaugų skirtų gyventojams ir turistams kiekį bei įvairovę, gerinti esamų paslaugų kokybę;

2 poreikis. Stiprinti smulkiuosius verslus, kurti ir išsaugoti darbo vietas, gerinti darbo sąlygas;

4 poreikis. Skatinti tvarų vystymąsi ir aplinką tausojančius veiksmus visose veiklos srityse (žiediškas elgesys, bioekonomikos plėtra, sveikatinimas ir kt.);

5 poreikis. Skatinti sidabrinės ekonomikos vystymąsi (paslaugų ir produktų senstančiai visuomenei kūrimą ir pritaikymą).

7 poreikis. Ugdyti kompetencijas siekiant didinti gyventojų pajamas ir gerinti darbo vietų kokybę.

IRVVG teritorijos vizija didele dalimi apima ekonominius teritorijos vystymo aspektus. (IRVVG teritorija – patogus gyvenimui, patrauklus turizmui, poilsiui, sportui bei žuvininkystei, palankus verslui ir inovacijoms kraštas, kuriame gausu išskirtinių paslaugų turistams, kokybiškų vietos produktų, įdomių lankytinų objektų ir pramogų.)

1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis⁵² Ignalinos rajono savivaldybėje 2023 metų pradžioje buvo registruotos 134 asociacijos, 46 viešosios įstaigos, 16 bendrijų, 7 labdaros ir paramos fondai, 1 religinė bendruomenė ir 22 tradicinės religinės bendruomenės.

IRVVG teritorijoje 2022 metų pabaigoje⁵³ buvo registruotos 34 kaimo bendruomenės. Lyginant 2015-2022 metų bendruomenių vystymosi laikotarpį matoma, kad rajone bendruomenių skaičius beveik nekinta, per šį laikotarpį įsiregistravo tik 1 nauja bendruomenė, o esančios organizacijos yra ilgametės, kurios veiklą vykdo 10 ir daugiau metų.

2022 m. pabaigos duomenimis 4 kaimo bendruomenės ir 10 NVO organizacijų įgyvendino 17 projektų pagal Dvisektorę VPS, kurių bendra suma sudaro 326 218,56 eurų, tai yra 17,74 proc. nuo visos vietos projektams įgyvendinti skirtos sumos⁵⁴.

2022 m. rugsėjo 1 d. rajone veikė 7 savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigos: 4 bendrojo ugdymo mokyklos (3 gimnazijos: Ignalinos miesto Č. Kudabos, Didžiasalio „Ryto“ ir Vidiškių; 1 pagrindinė mokykla – Ignalinos „Šaltinėlio“ mokykla), 2 neformaliojo vaikų švietimo mokyklos (Ignalinos Miko Petrausko muzikos mokykla, Ignalinos rajono švietimo ir sporto paslaugų centras) ir 1 švietimo pagalbos įstaiga (Ignalinos rajono švietimo pagalbos tarnyba).

2022 metais rajone švietimo veiklą vykdė 9 kiti švietimo teikėjai (Švietimo ir mokslo institucijų registre (ŠMIR) registruotos turinčios teisę švietimą vykdyti įstaigos, įmonės ar organizacijos, kurių pagrindinė veikla – ne švietimas) ir 10 laisvųjų mokytojų.

2014 metais IRVVG teritorijoje veikė dvi gimnazijos – Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ gimnazija ir Ignalinos r. Vidiškių gimnazija; dvi pagrindinės mokyklos – Ignalinos r. Dūkšto mokykla ir Ignalinos r. Naujojo Daugėlišio mokykla – daugiafunkcinis centras; veikia Ignalinos Česlovo Kudabos progimnazijos Ceikinių skyrius ir mokyklos „Šaltinėlis“ Didžiasalio ir Vidiškių skyriai⁵⁵. Lyginant 2014-2022 metus matomas IRVVG teritorijoje veikiančių švietimo įstaigų reorganizavimas

⁵² Valstybinė mokesčių inspekcija https://stats.vmi.lt/lt/statistics/lietuvas-juridiniu-asmenu-mokesciu-moketoju-skaicius?ff=1®%5B%5D=9&LEGAL_FORM%5B%5D=630&LEGAL_STATUS%5B%5D=UN&date_interval%5B%5D=2023-01

⁵³ VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra <https://www.litfood.lt/veiklos-sritys/socialinis-bendradarbiavimas/kaimo-bendruomenes/>

⁵⁴ Ignalinos rajono vietos veiklos grupė <http://www.irvvg.lt/Ignalinos-rajono-kaimo-ir-uvininkyst-s-pl-tros-strategija-2014-2020-m/>

⁵⁵ Ignalinos rajono kaimo ir žuvininkystės plėtros strategija 2014–2020 m. <http://www.irvvg.lt/Ignalinos-rajono-kaimo-ir-uvininkyst-s-pl-tros-strategija-2014-2020-m/>

bei jų mažėjimas. Per šį laikotarpį buvo uždarytos 2 pagrindinės mokyklos – Ignalinos r. Dūkšto mokykla ir Ignalinos r. Naujojo Daugėlišio mokykla – daugiafunkcinis centras (R.1.7. SK1).

2022-09-01 duomenimis, Ignalinos rajono bendrojo ugdymo mokyklų 1–12 klasėse mokėsi 1069 mokiniai. Tai 6 mokiniais mažiau, negu praėjusiais mokslo metais. Dar 90 vaikų (praėjusiais metais 79) buvo ugdomi pagal priešmokyklinio, 245 (praėjusiais metais 273) – pagal ikimokyklinio ugdymo programas. Iš viso rajono bendrojo ugdymo mokyklose 2022–2023 mokslo metų pradžioje buvo ugdomi 1404 vaikai (2021 metais – 1427).

Išliko aktyvus mokinių įsitraukimas į neformalųjį švietimą: 2022–2023 mokslo metų pradžioje iš viso pagal neformaliojo ugdymo programas buvo ugdoma 817 (t. y. 76,4 proc.) 1–12 klasių mokinių.

Ignalinos rajone į kultūrinės edukacijos veiklas įtraukiama sąlyginai mažiausia vaikų ir jaunimo, senjorų ir neįgaliųjų.⁵⁶

2022–2023 mokslo metų pradžioje 149 mokiniai Ignalinos Miko Petrausko muzikos mokykloje ir 345 mokiniai Ignalinos rajono švietimo ir sporto paslaugų centre buvo ugdomi pagal neformaliojo vaikų švietimo programas (NVŠ) ar pagal formalųjį švietimą papildančias programas (FŠPU). 2022-10-01 Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenimis, 299 mokiniai dalyvavo neformaliojo vaikų švietimo programose, kurios finansuojamos valstybės lėšomis, skirtomis vaikų ugdymui pagal neformaliojo švietimo programas 2022 m. 2022-10-17 ŠVIS duomenimis, 416 1–12 klasių mokinių lankė būrelius savo mokyklose, 397 buvo ugdomi pagal FŠPU programas savo ar kitų savivaldybių neformaliojo vaikų švietimo mokyklose.

2022 m. spalio mėnesio duomenimis, Ignalinos rajono bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo mokyklose ir skyriuose dirbo 204 pedagogai (2021-10-01 – 219). Iš jų – 108 mokytojai, 26 ikimokyklinio ugdymo auklėtojai, 11 priešmokyklinio ugdymo mokytojų, 34 neformaliojo švietimo mokytojai (meninio ugdymo mokytojai, treneriai, būrelių vadovai), 13 švietimo pagalbos specialistų (specialiųjų pedagogų, logopedų, socialinių pedagogų, psichologų, įskaičiuojami ir pedagogai, kurie eina kelias pareigas) ir kt.⁵⁷

Ignalinos rajono savivaldybėje veikia šios savivaldybei pavaldžios sveikatos priežiūros įstaigos: VšĮ Ignalinos rajono poliklinika, turinti 3 ambulatorijos – Didžiasalyje, Mielagėnuose ir Dūkšte, 2 bendrosios praktikos gydytojų kabinetai – Vidiškėse ir Linkmenyse, psichikos sveikatos centras, greitosios medicinos pagalbos skyrius⁵⁸; VšĮ Ignalinos rajono ligoninė; Ignalinos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras⁵⁹. Taip pat veikia privati sveikatos priežiūros įstaiga - UAB Ignalinos sveikatos centras su 2 padaliniais Didžiasalyje ir Dūkšte; 1 ambulatorinės slaugos paslaugų teikimo namuose padaliniu; psichikos sveikatos centru⁶⁰.

2015 metų pradžioje veikė 9 medicinos punktai Ceikiniuose, Tverečiuje, Dietkauščiznoje, Daugėliškyje, Kazokinėje, Kazitiškyje, Paringyje, Mažėnuose ir Šiulėnuose⁶¹, tačiau iki 2022 metų jų neliko nei vieno - visi jie buvo uždaryti. (R.1.7. SK2).

Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje socialines paslaugas įvairioms klientų grupėms 2022 metais teikė įvairios socialinių paslaugų įstaigos, tarp jų 3 pavaldžios savivaldybei ir

⁵⁶ Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“ <https://www.bendrasisplanas.lt/wp-content/uploads/2020/07/LR-BP-Lietuvos-regionai-2030.pdf>

⁵⁷ Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir administracijos 2022 metų veiklos ataskaita <https://ignalina.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/veiklos-ataskaitos/235>

⁵⁸ VšĮ Ignalinos rajono poliklinikos 2023 m. veiklos ataskaita <https://ignalina.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/veiklos-ataskaitos/235>

⁵⁹ Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus ir administracijos 2022 metų veiklos ataskaita <https://ignalina.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/veiklos-ataskaitos/235>

⁶⁰ UAB „Ignalinos sveikatos centras“ <https://iscentras.lt/pacientu-priemimo-laikas/>

⁶¹ Ignalinos rajono kaimo ir žuvininkystės plėtros strategija 2014–2020 m. <http://www.irvvg.lt/ignalinos-rajono-kaimo-ir-uvininkyst-s-pl-tros-strategija-2014-2020-m/>

9 nevyriausybinės akredituotos organizacijos. Savivaldybei pavaldžios įstaigos: Dūkšto globos namai; Didžiasalio vaikų globos ir socialinės paramos šeimai centras ir Socialinių paslaugų centras. Kitos NVO akredituotos organizacijos teikiančios įvairias socialines paslaugas tai: VšĮ Mielagėnų palaimintojo Jurgio Matulaičio parapiniai globos namai; Maltos ordino pagalbos tarnybos socialinės paramos centras; Ignalinos rajono neįgaliųjų draugija; VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centro Ignalinos rajono filialas; Ignalinos Švč. Mergelės Marijos gimimo parapijos „Carito“ organizacija; Tverečiaus krašto bendruomenė; Ilgių bendruomenė; VšĮ „Nacionalinis socialinės integracijos susivienijimas“; VšĮ „Jautri širdis“⁶².

IRVVG teritorija priklauso Utenos vyriausiojo policijos komisariato Ignalinos rajono policijos komisariatui⁶³. Dūkšto mieste yra policijos atraminis punktas. Kitose seniūnijose apylinkės inspektoriai gyventojus priima seniūnijų patalpose. Ignalinos rajone veikia 37 policijos rėmėjų ir 11 jaunų policijos rėmėjų.

IRVVG teritorijoje 6 gyvenvietėse įsikūrusios savivaldybės ugniagesių komandos: Didžiasalyje, N. Daugėliškyje, Mielagėnuose, Linkmenyse, Meikštuose ir Dūkšte⁶⁴.

Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje veikia 10 sporto klubų ir organizacijų, iš jų tik 2 įregistruoti ir veikia savivaldybės kaimiškoje teritorijoje (R 1.7.SK3) Tai Ignalinos orientavimosi sporto klubas „Būdakalnis“ (įsikūręs 2000 m., Girminių k., Ignalinos sen.) ir Sporto asociacija „Šalna“, (įsikūrusi 2021 m, Vidiškių k., Vidiškių sen.)⁶⁵.

Ignalinos rajone gilios žiemos sporto tradicijos. Lietuvos žiemos sporto centro duomenimis⁶⁶ didėja sportuojančių srautai, varžybų dalyvių skaičius. Pats centras įsikūręs mieste, tačiau dalis trasų ir varžybų vyksta kaimiškose teritorijose 2022 m. kalnų slidinėjimo trasose lankėsi 4500 žmonių, MTB dviračių varžybose apie 1000, lygumų slidinėjimo ir biatlono renginiuose apie 500 dalyvių. Bėgimo renginiuose 2022 m. – 100 dalyvių (2023 m. iki gegužės mėnesio – 300). Lietuvos sporto centro duomenimis⁶⁷ Ignalinoje 2022 m. surengt 40 fizinio aktyvumo renginių (2007 dalyviai), Aukšto meistriskumo stovyklų 20 (326 dalyviai), 2021 m. tokių stovyklų vyko 10, aukšto meistriskumo varžybų – 5 (253 dalyviai). Profesionalūs treneriai 2022 m. 401 vaiką išmokė plaukti (R 1.7.SK04).

Ignalinos rajono savivaldybės administracijos duomenimis 2023 m. Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje veikia 3 kultūros įstaigos: Ignalinos rajono kultūros centras, Ignalinos krašto muziejus ir Ignalinos rajono savivaldybės viešoji biblioteka. Visos šios įstaigos turi padalinių Ignalinos rajono kaimiškose teritorijose. Ignalinos krašto muziejui priklauso padalinis Dūkšto seniūnijos Rojaus kame – Prof. Adomo Hrebnickio memorialinis muziejus.⁶⁸ Ignalinos rajono kultūros centras turi 15 padalinių Ignalinos rajono kaimiškose teritorijose⁶⁹. Lyginant su situacija 2015 m., kai buvo rengiama Ignalinos rajono kaimo ir žuvininkystės vietos plėtros strategija 2014-2020 m., neliko dviejų padalinių (Bernuotose ir Grybėnuose). Taip pat nuo 18 iki 13 sumažėjo kaimo vietovėse dirbančių kultūrinių veiklų organizatorių skaičius.⁷⁰ (R.1.7. SK4).

⁶² Ignalinos rajono savivaldybės 2023 metų socialinių paslaugų planas <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d7f34cd0cecc11ed9978886e85107ab2>

⁶³ Utenos vyriausiojo apskrities komisariatas <https://utena.policija.lrv.lt/lt/struktura-ir-kontaktai/valdymo-struktura>

⁶⁴ Ignalinos rajono priešgaisrinės tarnybos 2021 m. veiklos ataskaita <https://ignalina.lt/doclib/u31e8x8lsee11c1963a72k8v5zszejms>

⁶⁵ Ignalinos rajono savivaldybės informacija <https://ignalina.lt/veiklos-sritys/sportas/ignalinos-sporto-klubai-organizacijos/352>

⁶⁶ Lietuvos žiemos sporto centras | (lzsc.lt)

⁶⁷ Sporto statistika (lscentras.lt)

⁶⁸ Ignalinos krašto muziejus <https://ignalinosmuziejus.lt/kontaktai-ir-struktura/>

⁶⁹ Ignalinos rajono kultūros centras <https://www.irkc.lt/kulturos-centro-padaliniai/>

⁷⁰ Ignalinos rajono kultūros centras <https://www.irkc.lt/kontaktai/darbuotojai/>

Ignalinos rajono savivaldybės viešoji biblioteka turi plačiausią filialų tinklą iš visų kultūros įstaigų - 20 filialų Ignalinos rajono kaimiškos teritorijose. Šis skaičius lyginant su situacija 2015 m. nepasikeitė⁷¹.

Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenimis 2021 m. Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje buvo 3 folkloro ar liaudiško meno kolektyvai, kurių veikloje dalyvavo 49 dalyviai. Tai Ignalinos krašto folkloro ansamblis „Čiulbutė“, Ignalinos rajono kultūros centro vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Gaja“ ir Ignalinos rajono kultūros centro liaudiškos muzikos kapela „Ringė“⁷². 2021 m. Ignalinos rajono kultūros centro padalinuose veikė 15 mėgėjų meno kolektyvų. Vidiškėse naujai susikūrė vaikų ir moterų vokaliniai kolektyvai „Natos“, „Svaja“ ir „Žvaigždutė“, Ceikiniuose susikūrė jaunimo grupė „Diversa“. Toliau sėkmingai veiklą vykdė Didžiasalio moterų vokalinis ansamblis „Vėtrungė“, Rimšėje – „Kuperkas“, Kazitiškyje – „Kazitiškėčiai“, Taujūnuose – „Radasta“, Mielagėnuose – „Dainoriai“, Strigailiškyje – „Eldija“, Ceikiniuose – „Serbenta“⁷³.

IRVVG teritorijoje yra 10 muziejinių ekspozicijų: Prof. Adomo Hrebnickio memorialinis muziejus Rojaus kaime, Senovinės bitininkystės muziejus Stripeikių kaime, Plaktukų muziejus Linkmenų bendruomenės centre, Ginučių vandens malūno ekspozicija, Aukštaitijos nacionalinio parko lankytojų centro ekspozicija, Pilkapio ir akmens amžiaus būsto ekspozicijos Palūšės kaime, Geologų kelionės ekspozicija „Uolienos – Žemės istorijos metraštis“ Aukštaitijos verslo centro patalpose Palūšės kaime, Valdo Danilevičiaus gamtos muziejus Ažvinčių kaime, Daugėlišio krašto bendruomenės muziejus Naujojo Daugėlišio kaime, Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Ceikinių filialo kraštoryros ekspozicija.⁷⁴

IRVVG teritorijoje gausu kultūros ir istorijos objektų bei vertybių. Teritorijoje suskaičiuojami 26 piliakalniai ir 38 pilkapynai. Žinomiausias ir labiausiai lankomas Ginučių piliakalnio kompleksas su Ginučių ir Papiliakalnės piliakalniais. IRVVG teritorijoje yra 6 etnografiniai kaimai: Didžiasalo, Senosios Katinautiškės, Kudabiškės, Salų II, Mėčionių, Kukutėlių. IRVVG teritorijoje yra 11 dvarų ir dvarviečių įrašytų į kultūros vertybių registrą. Geriausiai išsilaikė ir sutvarkyti arba tvarkomi yra Vidiškių, Dūkšto, Paliesiaus ir Miekštų dvarai. Paliesiaus dvarvietėje įsikūrusi Paliesiaus fizinio krūvio terapijos klinika, vyksta kultūriniai renginiai⁷⁵. IRVVG teritorijoje yra 4 vandens malūnai: Ginučių, Gaveikėnų Juodagalvių ir Pakaso. IRVVG teritorijoje saugoma apie 100 Pirmojo pasaulinio karo vokiečių gynybinių įtvirtinimų. Iš 17-ios IRVVG teritorijoje esančių bažnyčių 2 – Palūšės Šv. Juozapo ir Mielagėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia – įrašytos į kultūros vertybių registrą.⁷⁶

VVG teritorijoje yra Didžiasalio etnokultūrinis draustinis ir Salų kultūrinis draustinis (33050 ha).⁷⁷

Ignalinos rajono savivaldybės turi vieną mažiausių sertifikuotų amatininkų skaičių Utenos apskrityje. 2023 m. gegužės mėn. Utenos apskrityje buvo registruoti 77 sertifikuoti tradiciniai amatininkai be įmonių (Ignalinos r. – 4 asmenys). IRVVG teritorijoje gyvena ir dirba šie sertifikuoti amatininkai: Marijona Lukaševičienė (veltiniai), Vladė Adomavičienė (siuvinėti paveikslai, siuvinėti šviestuvų gaubtai), Valdas Gaidelis (žuvienė, rūkyta žuvis), Gediminas Šatkauskas (blizgės).⁷⁸

Į Ignalinos rajono savivaldybės 2023 m. pagrindinių renginių planą įtraukti 94 renginiai. Tai įvairūs minėjimai, šventės, sportiniai renginiai. Iš jų apie 20 renginių suplanuota kaimo vietovėse.

⁷¹ Ignalinos rajono savivaldybės viešoji biblioteka <https://ignalinosvb.lt/struktura/>

⁷² Lietuvos nacionalinis kultūros centras <https://www.lnkc.lt/go.php/lit/Kolektyvai/25>

⁷³ Ignalinos rajono kultūros centro 2021 m. veiklos ataskaita <https://ignalina.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/veiklos-ataskaitos/235>

⁷⁴ Ignalinos rajono turizmo informacijos centras [https://www.ignalina.info/lankytinos-vietos/?filterForm\[category\]\[3\]=3](https://www.ignalina.info/lankytinos-vietos/?filterForm[category][3]=3)

⁷⁵ Paliesiaus dvaras <https://paliesiausdvaras.lt/>

⁷⁶ Kultūros vertybių registras <https://kvr.kpd.lt/#/>

⁷⁷ Saugomų teritorijų valstybės kadastras <https://stvk.lt/stat>

⁷⁸ Tautinis paveldas <https://www.tautinispaveldas.lt/>

Tai tradicinės kalendorinės šventės (Šv. Agotos, Atvelykio, Joninių, Šv. Onos, Mykolinių šventės ir Kalėdiniai renginiai) bei kraštiečių, vasaros, rudens derliaus šventės. Svarbiausi ir daugiausiai dalyvių sutraukiantys IRVVG teritorijos tradiciniai renginiai – žiemos šventė „Trauk stintelę“, Palūšės regata ir Medkopo pabaigos šventė Stripeikių bitininkystės muziejuje.⁷⁹

Socialinės infrastruktūros kokybė – vienas svarbiausių gyvenimo kokybės veiksnių, atsispindintis VPS poreikiuose: Didinti paslaugų skirtų gyventojams ir turistams kiekį bei įvairovę, gerinti esamų paslaugų kokybę; Gerinti socialinę įtrauktį, paslaugų prieinamumą, (ypač nutolusiose vietovėse, skatinant mobilių paslaugų vystymąsi), kad niekas neliktų nuošalyje; Skatinti tvarų vystymąsi ir aplinką tausojančius veiksmus visose veiklos srityse (žiediškas elgesys, bioekonomikos plėtra, sveikatinimas, ekosistemų paslaugos ir kt.); Skatinti sidabrinės ekonomikos vystymąsi (paslaugų ir produktų senstančiai visuomenei kūrimą ir pritaikymą); Puoselėti identitetą, bendruomeniškumą, etnografinį paveldą bei tradicijas ir jų perdavimą jaunimui.

1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

Ignalinos VVG teritorijai būdingas raižytas reljefas, miškingumas, vandens telkinių gausa sukuria išskirtinį kraštovaizdį. Ignalinos rajonas – vertingų gamtinių ir rekreacinių resursų arealas. Čia įkurta pirmasis Lietuvos Nacionalinis parkas (1974 m.)⁸⁰. Nuo 2002 m. Lietuvos Respublikos Bendrajame plane Ignalinos rajonas buvo įvardintas kaip „labai didelio ir didelio potencialo rekreacinis arealas“ (R1.8.G01), įeinantis į nacionalinės svarbos rekreacines sistemą. Dabartiniame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane „Lietuva 2030“ atsižvelgiant į regiono kraštovaizdžio vizualinės struktūros ypatumus Tauragnų–Ignalinos – Sirvėtos kalvotas ežerynas (Nr. 24) išskiriamas kaip šalyje ypač saugomo estetinio vizualinio potencialo arealai ir vietovės. Siekiant tolygiau paskirstyti rekreacinių išteklių naudojimą ir įveikinti nutolusias gamtinių rekreacinių išteklių sancaupas, formuojamas regioninis rekreacinis koridorius Vilnius–Švenčionėliai–Ignalina–Turmantas (geležinkeliu).⁸¹ Pagal rekreacinių resursų vertę VVG teritorija nusileidžia tik Lietuvos pajūriui. Ežerai užima apie 7,7% , miškai apie 33,7%, pelkės – 10,7% teritorijos. (R.1.8. G1).

Aplinkosauginiu ir rekreaciniu požiūriu vertingiausios rajono vietos yra Ažvinčių giria (4603 ha), Daugėlišio miškai, kalvotas ir ežeringas Dysnų–Dysnykščio–Apvardų ežerų regionas, Birvėtos tvenkinių sistema su gretimais Adučiškio miškais.

Lietuvos bendrajame plane išskiriamos 7 šalyje ypač saugomo estetinio vizualinio potencialo arealai ir vietovės, viena iš jų - Tauragnų–Ignalinos – Sirvėtos kalvotas ežerynas (Nr. 24).⁸²

Ignalinos miestas užima 605,74 ha., VVG teritorija – 143481,16 ha⁸³. Ignalinos rajone deklaruota 45615 ha žemės ūkio naudmenų, iš jų ariama žemė sudaro 25239,07 ha, daugiametės pievos ir ganyklos - 19039,34 ha. Ignalinos rajonas - nepalanki ūkininkavimui vietovė (visa VVG teritorija priskiriama didelio nepalankumo vietovių kategorijai)⁸⁴. Prie vietovių, kuriose esama didesnio intensyvumo gamtinių kliūčių (iki 32 balų imtinai) priskirtos Ignalinos miesto, Ignalinos, Kazitiškio, Linkmenų, Rimšės ir Vidiškių seniūnijos. Prie vietovių, kuriose esama mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių (iki 34 balų imtinai) priskirtos Ceikinių, Dūkšto ir Naujojo Daugėlišio

⁷⁹ Ignalinos rajono savivaldybė <https://ignalina.lt/veiklos-sritys/kultura/informacija/305>

⁸⁰ http://restore.anp.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=4&Itemid=4#1

⁸¹ Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“ <https://www.bendrasiplanas.lt/wp-content/uploads/2020/07/LR-BP-Lietuvos-regionai-2030.pdf>

⁸² Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“ <https://www.bendrasiplanas.lt/wp-content/uploads/2020/07/LR-BP-Lietuvos-regionai-2030.pdf>

⁸³ www.zis.lt, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Valstybės įmonė Valstybės žemės fondas, Lietuvos respublikos žemės fondas

⁸⁴ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. balandžio 1 d. įsakymas Nr. 3D-24,5

seniūnijos. 2022 m. ekologinių ūkių sertifikuotas ir deklaruotas plotas sudarė 4352,42 ha, pagal tausojančią aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistemą deklaruota 114,42 ha. 2022 m.⁸⁵

Ignalinos rajono savivaldybės duomenimis rajone yra 40 tvenkinių, 20 upių, 209 ežerai (bendras ežerų plotas - 11539 ha) (R.1.8. G2). Vyrauja maži ežerai: iki 10 ha - 120 (57.7%), nuo 10 iki 100 ha - 65 (31.3%), nuo 100 iki 500 ha - 14 ežerų (6.7%), daugiau kaip 500 ha - 5 ežerai (2.4%) - tai Apvardai, Dysnai, Drūkšiai (bendras plotas - 4900 ha, Ignalinos rajone - 728 ha), Dysnykštis ir Dringis. Giliausi ežerai: Gavys (didžiausias gylis - 56 m, vidutinis ežero gylis - 10.1 m), Lūšiai (didžiausias gylis - 37 m, vidutinis ežero gylis - 13.9 m), Asalnai (didžiausias gylis - 33 m, vidutinis ežero gylis - 10 m), ir Drūkšiai (didžiausias ežero gylis 31.0 m, vidutinis ežero gylis - 8.21 m) yra giliausi rajono ežerai. Sekliausi - Dysnykštis (didžiausias ežero gylis - 5 m, vidutinis - 2.7 m), Dysnai (didžiausias ežero gylis - 6 m, vidutinis ežero gylis - 3 m). Ežeruose - 28 rūšių žuvys. Iš jų itin retos: lašiša, ežerinis sykas, skersnukis, perpelė. Žvejai dažniausiai sugauna kuojų, karšių, ešerių ir lydekų. Kiekvienais metais nemažai ežerų yra įžuvinami⁸⁶.

Gamtiniai resursai, kraštovaizdis su gausiais vandens telkiniais, pušynais, sengirėmis yra vertingi rekreaciniai resursai, sudarantys prielaidas tiek poilsio ir turizmo, tiek ir žuvininkystės bei akvakultūros vystymui.

VVG teritorijoje – išskirtinai turtinga biologinė įvairovė ir tai liudija saugomų teritorijų gausa, užtikrinanti jos apsaugą. Vien Aukštaitijos nacionalinio parko (ANP) teritorijoje, kurio didžioji dalis priklauso Ignalinos rajonui, auga 633 grybų rūšys, yra rasta 779 aukštesniųjų augalų rūšys iš 96 šeimų, Šiuo metu parke žinoma apie 60 Lietuvos Raudonosios Knygos aukštesniųjų augalų (R.1.8. G3). Čia auga ir patys rečiausi šalies augalai, kurie Lietuvoje randami vos keliose vietose. Ažvinčių girioje auga pušynai, sulaukę 200 ir daugiau metų. Šiuo metu saugomose teritorijose rasta apie 650 vabalų rūšių, kurie priskiriami 56 šeimoms. Yra labai senų ir retų rūšių, gausu retųjų drugių rūšių. Rajono saugomose teritorijose sutinkami 209 rūšių paukščiai (iš jų čia veisiasi - 151 rūšis). Paukščių, kurių apsauga susirūpinta Europos Sąjungos šalyse, Parke aptinkama 45 rūšys. Rajone žinoma 67% Lietuvos paukščių rūšių, iš kurių net 60 rūšių – įtraukti į Raudonąją knygą. Veisiasi ypatingai reti paukščiai: tolimosios šiaurės gyventojai - juodakakliai narai, startsakaliai, šiaurės kikiliai; taigos paukščiai – kurtinys, žvirblinė pelėda, karvelis uldukas, tripirštis genys; ežeringų miškų – erelis žuvininkas; pietų kraštų – kukutis; pelkių retenybė – stulgys. Vabzdžių taip pat yra labai retų rūšių: elniaragis, pajūrio šoklys, didysis skydvabalis, šneiderio kirmvabalis. Iš viso žinoma daugiau kaip 600 rūšių vabalų. Savo augalija rajonas yra vienas turtingiausių Lietuvoje – čia auga apie 59% “laukinių” rūšių, 67 augalai įrašyti į Raudonąją knygą⁸⁷. Žinduolių sutinkama apie 50 rūšių. Tai vabzdžiaėdziai, graužikai, plėšrūnai ir kanopiniai. Vandens telkiniuose gyvena 35 žuvų rūšys, priklausančios 13 šeimų (R.1.8. G4). Praktiškai visuose ežeruose gyvena karšiai, plakiai, kuojos, ešeriai, lydekos, aukšlės. Tikras ichtiofaunos paminklas - ežerinė stinta. Tai nuo ledynmečio laikų Lietuvos ežeruose išlikusi žuvis⁸⁸. Vertingiausios žuvų rūšys VVG teritorijoje: lašišos, šlakiai, sykai, peledės ir seliavos⁸⁹.

Ignalinos VVG teritorijoje yra net 89 saugomos teritorijos (2 rezervatai, 36 draustiniai, 16 gamtos paveldo objektų, 1 nacionalinis parkas, 3 regioniniai parkai, 3 biosferos poligonai, 19 buveinių apsaugai svarbių teritorijų, 9 paukščių apsaugai svarbios teritorijos). (R.1.8. G5) Bendrą saugomų teritorijų plotą rajono teritorijos atžvilgiu skaičiuoti metodiškai nėra teisinga, nes didelė

⁸⁵ Ignalinos rajono savivaldybės administracijos pateikta informacija

⁸⁶ <http://www.ignalina.lt/go.php/lit/Gamta/244>

⁸⁷ www.aparkai.lt

⁸⁹ Ignalinos rajono savivaldybės 2011-2018 m. strateginis plėtros planas

dalis saugomų teritorijų „persidengia“⁹⁰. Ignalinos rajono savivaldybės administracijos duomenimis, „persidengiančios“ saugomos teritorijos užima 24,9 proc. rajono teritorijos⁹¹.

Vandens kokybė VVG teritorijoje gera. Ignalinos rajone nugeležintame vandenyje geležies koncentracija sudaro nuo 50 µg/l iki 180 µg/l, neviršija 200µg/l kas atitinka Lietuvos higienos normą HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“. (R.2.6. G6). Ignalinos rajono maudyklų vandens kokybės rezultatai pastaraisiais metais atitiko Lietuvos higienos normos HN 92:2007 reikalavimus (R.2.6.G7)⁹². Visi oro kokybės rodikliai VVG teritorijoje yra ženkliai geresni nei vidutiniai šalies rodikliai. Pavyzdžiui, į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis VVG teritorijoje, tenkantis 1 km² fiksuotas itin mažas (maždaug 9 kartus mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje) ir matoma spartaus mažėjimo tendencija (2009 m. 100 kg/km², 2014 m. 39kg/km²), (R.2.6.G8).

Visoje Ignalinos r. savivaldybėje vyrauja decentralizuotas šildymas privačiuose namuose, kurie daugiausia šildomi krosnimis. Ignalinoje yra pastatyta centralizuoto šildymo katilinė, kuri gamina šilumą degindama biomasę, gautą iš medienos. Tai pagerina regiono situaciją atsinaujinančių išteklių naudojimo atžvilgiu ir leidžia pateikti pigią šilumą vartotojams – Ignalinos mieste šilumos kainos yra vienos žemiausių Lietuvoje. Be biomasės, kiti atsinaujinantys energijos šaltiniai rajone nėra plačiai išnaudojami.

Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje elektros energija iš AIE gaminama saulės šviesos elektrinėse, kogeneracinėse elektrinėje (biudujos) ir hidroelektrinėje. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2021-06-04 duomenimis, Ignalinos rajone buvo išduota 12 leidimų gaminti elektros energiją saulės šviesos elektrinėse, kurių bendra galia siekia 0,2754 MW. Fotovoltinės geografinės informacinės sistemos (PVGIS) duomenimis, Lietuvos geografinėje teritorijoje įrengta 1 kW galingumo saulės fotovoltinė elektrinė gamina 935 kWh per metus. Taigi, Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje įrengtos saulės šviesos elektrinės per metus pagamina apie 257,54 MWh (22,15 tne) elektros energijos. AIE dalis bendrame galutinės energijos suvartojime Ignalinos rajono savivaldybėje yra 70,0 proc. ir viršija Lietuvos AEI dalį galutinio energijos vartojimo balanse (2020 m. ji siekė 27,36 proc.). Savivaldybėje didelę įtaką AIE naudojimui daro biokuro naudojimas, kuris tarp AIE rūšių sudaro 91,5 proc., o bendrame energijos vartojime 64,0 proc.⁹³ 2022 m. atsinaujinančios energetikos bendruomenių rajone registruota nebuvo.⁹⁴

Nors gamtiniai išteklių Ignalinos rajone yra išskirtinai kokybiški, įvairūs ir turtingi, esantys saugomose teritorijose - prižiūrėti, tačiau likusioje VVG teritorijos dalyje be kitų problemų, gyventojams daug rūpesčių kelia 2, svarbios mūsų VPS: Sosnovskio barščių gausėjimas (mažina teritorijos vertę, turistinį, rekreacinį patrauklumą) ir vandens telkinių senėjimas, užaugimas, pakrančių prastėjimas (taip pat turi įtakos turistinių paslaugų vystymui, rekreacinei žvejybai) (R.1.8. G9).

IRVVG teritorijos vizija reikšminga dalimi apima ir gamtinius teritorijos vystymo aspektus bei potencialą ir labai priklauso nuo jų kokybės ir būklės. (IRVVG teritorija – *tvariai vystomas, patogus gyvenimui, patrauklus turizmui, poilsiui, sportui bei žuvininkystei*, palankus verslui ir inovacijoms kraštas, kuriame *gausu išskirtinių paslaugų turistams, kokybiškų vietos produktų, idomių lankytinų objektų ir pramogų*).

Gamtos išteklių vertė, įvairovė ir potencialu paremta VPS tema „Vystome Ignalinos kraštą tausodami gamtinę aplinką bei plėtodami sidabrinę ekonomiką“ (pagrindimas pateikiamas 4 skyriuje). Gamtos išteklių ir kultūros sritys taip pat siejasi su identifikuotais poreikiais: Skatinti tvarų

⁹⁰ Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų kadastras <https://stk.am.lt/portal/statisticalInformation.action>

⁹¹ Saugomų teritorijų valstybės kadastras <https://stvk.lt/stat>

⁹² Ignalinos rajono visuomenės sveikatos biuras, 2023

⁹³ Ignalinos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas iki 2030 m.

<https://ignalina.lt/doclib/6wiwbhzd1k5bbv67qr8uvnskre6p7rhw>

⁹⁴ <https://www.vert.lt/elektra/Puslapiai/leidimulicenciju-turetojai.aspx>

vystymąsi ir aplinką tausojančius veiksmus visose veiklos srityse (žiediškas elgesys, bioekonomikos plėtra, sveikatinimas, ekosistemų paslaugos ir kt.); Puoselėti identitetą, bendruomeniškumą, etnografinį paveldą bei tradicijas ir jų perdavimą jaunimui.

1.9. Papildoma informacija

Focus grupių ir susitikimų seniūnijose ir su seniūnais metu daug diskutuota apie „nematomus“ kaimo gyventojus⁹⁵ – antrųjų namų savininkus („second home“ arba „second house“), žmones kurie gyvena miestuose, o kaimo vietovėse perka arba paveldi sodybas, jas prižiūri, remontuoja, praleidžia čia santykinai daug laiko (savaitgalius, atostogas, ar dirba nuotoliniu būdu). Pagal oficialią statistiką tai ne gyventojai ir ne turistai, nors kai kuriuose šaltiniuose laikinas gyvenimas nuosavose kaimo sodybose įvardinamas kaip turizmo rūšis⁹⁶. Šiaurės šalyse atsiranda statistika kuri priskiria „dalį gyventojų“ miestui (pirmajam būstui), o mažesnę dalį – tai vietovei, kurioje jis turi antrąjį būstą (pvz. sodybą kaime). Tokia statistika leidžia pagrįsti ir net skirti finansavimą, infrastruktūros priežiūrai ir poreikiams, susijusiems su laikinųjų gyventojų srautais.

Kadangi Ignalinos VVG teritorija pasižymi ypatingais rekreaciniais resursais ir yra Vilniaus poilsinės migracijos zonoje, visi darbo grupių dalyviai konstatavo kad žmonės, perkantys ir/ar tvarkantys sodybas kaimo vietovėse reikšmingai prisideda prie kaimų gerovės, estetikos, gyvybingumo. Tokių sodybų yra santykinai daug, jų rezidentai – potencialūs, nors ir sezoniniai, vietos produktų pirkėjai, paslaugų vartotojai.

Lietuva oficialios statistikos šiam reiškiniui tirti ir fiksuoti nerenka, tai patvirtino ir Lietuvos Socialinių tyrimų institutas, tačiau savo VPS mes konstatuojame kad antrųjų namų savininkų įtaka kaimo vietovėms yra reikšmingai juntama. Remiantis subjektyviais gyventojų, seniūnų skaičiavimais galima teigti kad dėl antrųjų namų savininkų atvykimo kaimo gyventojų skaičius periodiškai gali padidėti apie 10 proc. (~900 gyv.). (R1.9. P1)

2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

Nr.	SSGG	Teiginių pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
Stiprybės			
1	Didelė rekreacinių resursų gausa, įvairovė ir jų panaudojimo potencialas - gausu švarių ežerų, pušynų, saugomų teritorijų.	G5; G01; G1	2
2	Gilios aktyvaus turizmo ir sporto gamtoje tradicijos, susiformavę turistų ir poilsiautojų srautai, yra jiems skirtų paslaugų ir tradicinių renginių ištikus metus	E5; G5; E06 SK3; SK04	2
3	Natūrali, švari, mažai urbanizuota teritorija, nėra taršios pramonės ir didelių gamybos įmonių	E4	2
4	Yra laisvų, sutvarkytų pastatų, tinkamų mažiems, draugiškiems aplinkai verslams ir veiklai vystyti	E8	3
5	Geras Ignalinos rajono miestų susisiekimasis su sostine, yra geležinkelis	E09; E9	1
6	Didelė dalis kaimo vietovėse esančių sodybų perkamos miestiečių (Second house) ir naudojamos ilgalaikiam poilsiui bei nuotoliniam darbui	P1	1
Silpnybės			

⁹⁵ [\(PDF\) Mapping an invisible population: the uneven geography of second-home tourism | Andreas Back - Academia.edu](#)

⁹⁶ [\(PDF\) Seasonal residence and counterurbanization: the role of second homes in population redistribution in Finland | Kati Pitkänen and Czesław Adamiak - Academia.edu](#)

Nr.	SSGG	Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
1	Trūksta paslaugų gyventojams ir turistams (viešosios, socialinės ir kitos paslaugos tolsta nuo kaimo gyventojų)	S11; SK1; SK;2 SK4	1
2	Žemas gyventojų verslumo ir pajamų lygis, didelė ekonomiškai neaktyvių gyventojų dalis	E3; E6; S8; S9; S10	2
3	Retai apgyvendinta teritorija (sudėtinga gauti paslaugas, atnaujinti infrastruktūrą).	T01	1
4	Prastėjanti demografinė padėtis, depopuliacija ir itin aukštas senatvės koeficientas	S1; S4; S5;	2
5	Išorinė ES siena, pasienio zona mažina saugumą ir riboja verslo, galimybes, periferinė pozicija apsunkina logistiką ir gyventojų judumą.	T1	1
6	Trūksta kvalifikuotų specialistų ir motyvuotų darbuotojų (esamos darbo vietos nepatrauklios dėl žemo darbo užmokesčio)	S10; S04	2
Galimybės			
1	Populiarija aktyvus laisvalaikis, sportas, turizmas natūralioje aplinkoje ir sveika gyvensena visose amžiaus grupėse	SK04; E51	3
2	Kurortinės vietovės statusas ir saugomų teritorijų gausa sudaro sąlygas rekreacinių, sporto bei sveikatinimo bei ekosistemų paslaugų kūrimui ir plėtrai	T01; G01	1
3	Gyvosios aplinkos kokybė kuria palankią terpę žaliaja ekonomika, intelektine veikla paremtų produktų paslaugų bei darbo vietų (tinkamų nuotoliniam darbui) kūrimui	G1	2
4	Natūralių maisto produktų, rankų darbo ir autorinių gaminių paklausos didėjimas ir bekontaktės prekybos plėtra	E08	2
5	Dėl sumanaus mažėjimo (Smart shrinking) didėja sidabrinės ekonomikos (Silver economy) plėtros perspektyvos	S3; S2; S5; S11	1
Grėsmės			
1	Jaunimo ir darbingo amžiaus gyventojų migracija į sostinę ar kitus didžiuosius miestus	S3	1
2	Didėja gyvenimo kokybės skirtumai tarp periferinės retai apgyvendintos VVG teritorijos ir miestų (įsidarbinimo, verslo vystymo galimybės, paslaugų prieinamumas)	S9	2
3	Didelė VVG teritorijos dalis - išorinės ES sienos zona	R1.2.T1	1
4	Socialinės ligos, socialinių įgūdžių stoka, ilgalaikis nedarbas ir mažina ekonomiškai aktyvių žmonių skaičių kaimo vietovėse	S8; S10; S011;	1
5	Ilgalaikė ir sparti demografinės situacijos blogėjimo tendencija (spartus senėjimas, gyventojų mažėjimas, emigracija ir kt.)	S2; S4; S5	1
6	Nyksta tradicijos, amatai ir paveldo objektai	SK4	1

3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

Poreikio numeris	Poreikis
1 poreikis	Didinti paslaugų skirtų gyventojams ir turistams kiekį bei įvairovę, gerinti esamų paslaugų kokybę
2 poreikis	Stiprinti smulkiuosius verslus, kurti ir išsaugoti darbo vietas, gerinti darbo sąlygas
3 poreikis	Gerinti socialinę įtrauktį, paslaugų prieinamumą, (ypač nutolusiose vietovėse, skatinant mobilių paslaugų vystymąsi), kad niekas neliktų nuošalyje
4 poreikis	Skatinti tvarų vystymąsi ir aplinką tausojančius veiksmus visose veiklos srityse (žiediškas elgesys, bioekonomikos plėtra, sveikatinimas ir kt.)
5 poreikis	Skatinti sidabrinės ekonomikos vystymąsi (paslaugų ir produktų senstančiai visuomenei kūrimą ir pritaikymą)
6 poreikis	Puoselėti identitetą, bendruomeniškumą, etnografinį paveldą bei tradicijas ir jų perdavimą jaunimui
7 poreikis	Ugdyti kompetencijas siekiant didinti gyventojų pajamas ir gerinti darbo vietų kokybę

3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

	1 poreikis
Poreikis	Didinti paslaugų skirtų gyventojams ir turistams kiekį bei įvairovę, gerinti esamų paslaugų kokybę
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis labiausiai siejasi su keliomis VVG teritorijos stiprybėmis: Didelė rekreacinių resursų gausa, įvairovė ir jų panaudojimo potencialas - gausu švarių ežerų, pušynų, saugomų teritorijų (Nr. 1, taip pat su 2 ir 4); taip pat su keliomis galimybėmis: Dėl sumanaus mažėjimo didėja sidabrinės ekonomikos plėtros perspektyvos (Nr. 4 taip pat 2 ir 3). Matome didelį rekreacinių resursų panaudojimo potencialą. Sidabrinės ekonomikos vystymo ir paslaugų kokybės gerinimo galimybės.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikiai siejasi su VVG teritorijos silpnybėmis: Trūksta paslaugų gyventojams ir turistams (viešosios, socialinės ir kitos paslaugos tolsta nuo kaimo gyventojų); Prastėjanti demografinė padėtis, depopuliacija ir itin aukštas senatvės koeficientas. Sąsaja su grėsmėmis: Didėja gyvenimo kokybės skirtumai tarp periferinės retai apgyvendintos VVG teritorijos ir miestų (įsidarbinimo, verslo vystymo galimybės, paslaugų prieinamumas).
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	VVG teritorijoje esantys išskirtinai vertingi gamtiniai-rekreaciniai resursai ir susiformavę turizmo bei sporto tradicijos (G01; G1; G5; E5; E4) nepakankamai panaudojami kaip gyventojų ekonominio aktyvumo instrumentas, daugelis paslaugų nekonkurencingos dėl prastos kokybės (E3, E; S8; S9; S10; S04). Būtina panaudoti paslaugų turistams kūrimą ir kokybės gerinimą kaip gyventojų pajamų didėjimo ir ekonominio augimo instrumentą.
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Sąsaja su strateginiais dokumentais pateikta VPS 5 priede
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikiai pagal reitingavimą: Smulkiųjų verslų kūrimas ir stiprinimas; darbo vietų kūrimas ir išsaugojimas, Turizmo ir sporto paslaugų ir veikų įvairinimas. 1 iš 3 gyventojų sureitinguotų

	ekonominių problemų - Nr. 3. Neišnaudojamas turizmo ir paslaugų sektoriaus potencialas.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	4
Susijęs nacionalinis poreikis 1	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	2 poreikis
Poreikis	Stiprinti smulkiuosius verslus, kurti ir išsaugoti darbo vietas, gerinti darbo sąlygas
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis siejasi su VVG teritorijos stiprybėmis: Yra laisvų, sutvarkytų pastatų, tinkamų mažiems, draugiškiems aplinkai verslams ir veiklai vystyti; Galimybės: Gyvosios aplinkos kokybė kuria palankią terpę žaliaja ekonomika, intelektine veikla paremtų produktų paslaugų bei darbo vietų (tinkamų nuotoliniam darbui) kūrimui.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Siejasi su silpnybėmis: Žemas gyventojų verslumo ir pajamų lygis, didelė ekonomiškai neaktyvių gyventojų dalis ir grėsmėmis: Didėja gyvenimo kokybės skirtumai tarp periferinės retai apgyvendintos VVG teritorijos ir miestų (įsidarbinimo, verslo vystymo galimybės, paslaugų prieinamumas).
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	VVG teritorijoje santykinis socialinės pašalpos gavėjų skaičius yra didžiausias šalyje, verslumo lygis tris kartus mažesnis už Lietuvos vidurkį, žemas dirbančiųjų pajamų lygis (E3; E6; S8; S9; S10). Būtina stiprinti smulkiuosius verslus, kuriančius ir išlaikančius kokybiškas darbo vietas.
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Sąsaja su strateginiais dokumentais pateikta VPS 5 priede
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikiai pagal reitingavimą: Smulkiųjų verslų kūrimas ir stiprinimas; darbo vietų kūrimas ir išsaugojimas, Turizmo ir sporto paslaugų ir veikų įvairinimas. Ekonominės problemos, kurias kaip svarbiausias gyventojai Žemas gyventojų pajamų lygis; Žemas gyventojų verslumo lygis.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	2

Susijęs nacionalinis poreikis 1	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.5. Skatinti bioekonomikos verslus
Susijęs nacionalinis poreikis 3	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	3 poreikis
Poreikis	Gerinti socialinę įtrauktį, paslaugų prieinamumą, (ypač nutolusiose vietovėse, skatinant mobilių paslaugų vystymąsi), kad niekas neliktų nuošalyje
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis labiausiai siejasi su VVG stiprybe: Yra laisvų, sutvarkytų pastatų, tinkamų mažiems, draugiškiems aplinkai verslams ir veiklai vystyti. Galimybėmis: Dėl sumanaus mažėjimo (smart shrinking) didėja sidabrinės ekonomikos (silver economy) plėtros perspektyvos.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis labiausiai siejasi su silpnybe: Retai apgyvendinta teritorija (sudėtinga gauti paslaugas, atnaujinti infrastruktūrą). Grėsmėmis: Socialinės ligos, socialinių įgūdžių stoka, ilgalaikis nedarbas ir mažina ekonomiškai aktyvių žmonių skaičių kaimo vietovėse; Ilgalaikė ir sparti demografinės situacijos blogėjimo tendencija (spartus senėjimas, gyventojų mažėjimas, emigracija ir kt.)
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	VVG teritorija - viena rečiausiai apgyvendintų Lietuvoje (T01). "Seniausia" savivaldybė Lietuvoje (didžiausias senatvės koeficientas) (S4). Dėl itin mažo gyventojų tankumo iš teritorijos traukiasi paslaugos, dėl aukšto senatvės koeficiento, didėję dalis gyventojų yra nemobilūs, nemokūs ir nepajėgūs pasiekti paslaugas patys. Būtina užtikrinti bazines paslaugas žmonėms gyvenantiems nutolusiose, retai apgyvendintose teritorijose.
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Sąsaja su strateginiais dokumentais pateikta 5 priede
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikiai pagal reitingavimą: Smulkiųjų verslų kūrimas ir stiprinimas; darbo vietų kūrimas ir išsaugojimas, Turizmo ir sporto paslaugų ir veikų įvairinimas. 1 iš 3 svarbiausių pasirinktų socialinių problemų - trūksta socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų (ypač atokiose vietovėse).
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	2
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį

Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
	4 poreikis
Poreikis	Skatinti tvarų vystymąsi ir aplinką tausojančius veiksmus visose veiklos srityse (žiediškas elgesys, bioekonomikos plėtra, sveikatinimas ir kt.)
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis siejasi su stiprybėmis: Natūrali, švari, mažai urbanizuota teritorija, nėra taršios pramonės ir didelių gamybos įmonių; Galimybės: Kurortinės vietovės statusas ir saugomų teritorijų gausa sudaro sąlygas rekreacinių, sporto bei sveikatinimo bei ekosistemų paslaugų kūrimui ir plėtrai; Gyvosios aplinkos kokybė kuria palankią terpę žaliaja ekonomika, intelektine veikla paremtų produktų paslaugų bei darbo vietų (tinkamų nuotoliniam darbui) kūrimui (taip pat su Nr 1 ir 4).
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis labiausiai siejasi su šia VVG teritorijos rėsme: Didėja gyvenimo kokybės skirtumai tarp periferinės retai apgyvendintos VVG teritorijos ir miestų (įsidarbinimo, verslo vystymo galimybės, paslaugų prieinamumas)
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Turėdami nacionaliniu mastu išskirtinius gamtinius resursus, neturėdami taršios pramonės, esame itin "žalias" ir švarus regionas, todėl privalome skatinti gyventojus elgtis atsakingai gamtos atžvilgiu kokią veiklą bevystytų (G5; E4; G01; G1; E5; T01; G01)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Sąsaja su strateginiais dokumentais pateikta 5 priede
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Rinkdamiesi VPS temą dauguma pasirinko „Draugiškų aplinkai ("žalių") veiklų vystymas (paslaugos, produktai, turizmas, sportas ir kt.)“, svarbiausios gyvosios aplinkos problemos: Neišnaudotas gamtinių resursų potencialas sportui ir sveikatinimui, gyventojų aplinkosauginio sąmoningumo stoka.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	2
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.5. Skatinti bioekonomikos verslus
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma

Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	5 poreikis
Poreikis	Skatinti sidabrinės ekonomikos vystymąsi (paslaugų ir produktų senstančiai visuomenei kūrimą ir pritaikymą)
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Siejasi labiausiai su šia stiprybe: Yra laisvų, sutvarkytų pastatų, tinkamų mažiems, draugiškiems aplinkai verslams ir veiklai vystyti. Galimybės: Dėl sumanaus mažėjimo (smart shrinking) didėja sidabrinės ekonomikos (silver economy) plėtros perspektyvos; Populiarėja aktyvus laisvalaikis, sportas, turizmas natūralioje aplinkoje ir sveika gyvensena visose amžiaus grupėse.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Siejasi su šiomis silpnybėmis: Prastėjanti demografinė padėtis, depopuliacija ir itin aukštas senatvės koeficientas; Trūksta paslaugų gyventojams ir turistams (viešosios, socialinės ir kitos paslaugos tolsta nuo kaimo gyventojų). Grėsmėmis: Ilgalaikė ir sparti demografinės situacijos blogėjimo tendencija (spartus senėjimas, gyventojų mažėjimas, emigracija ir kt.); Didėja gyvenimo kokybės skirtumai tarp periferinės retai apgyvendintos VVG teritorijos ir miestų.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Turėdami didžiausią senatvės koeficientą Lietuvoje norime paskatinti verslą ir ne pelno organizacija imtis veiksmų ir kurti paslaugas ir produktus senstančiai visuomenei išnaudojant situaciją kaip galimybę (R1.5. S3; R1.5. S2; R1.5. S5; R1.5. S11).
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Sąsaja su strateginiais dokumentais pateikta VPS 5 priede
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Rinkdamiesi VPS temą gyventojai rinkosi "Sidabrinę ekonomiką". Svarbiausios pasirinktos socialinės problemos: Didelė ekonomiškai neaktyvių (gaunančių pašalpas) gyventojų dalis. Aukštas senatvės koeficientas; Trūksta socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų (ypač atokiose vietovėse).
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	5
Susijęs nacionalinis poreikis 1	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 3	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės	Ne

technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
	6 poreikis
Poreikis	Puoselėti identitetą, bendruomeniškumą, etnografinį paveldą bei tradicijas ir jų perdavimą jaunimui
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Stiprybės: Didelė dalis kaimo vietovėse esančių sodybų perkamos miestiečių (Second house) ir naudojamos ilgalaikiam poilsiui bei nuotoliniam darbui; Galimybės: Natūralių maisto produktų, rankų darbo ir autorinių gaminių paklausos didėjimas ir bekontaktės prekybos plėtra
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Silpnybės: Trūksta paslaugų gyventojams ir turistams (viešosios, socialinės ir kitos paslaugos tolsta nuo kaimo gyventojų); Grėsmės: Nyksta tradicijos, amatai ir paveldo objektai.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Gyvendami tarp ežerų jaučiamės išskirtiniai, turintys savitas tradicijas, paveldą: didelė saugomų etnografinių kaimų įvairovė (etnokultūriniai draustiniai, G5) vienas didžiausių pilkapynų Lietuvoje, unikalūs tradiciniai renginiai. Būtina jį puoselėti ir saugoti kaip identiteto dalį ir potencialų įrankį turistinių paslaugų savitumui užtikrinti.
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Sąsaja su strateginiais dokumentais pateikta VPS 5 priede
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Focus grupių (pilietinės visuomenės ir vietos valdžios sektorių dalyvai akcentavo šį poreikį kaip vieną esminių, kurių turėtų tenkinti Leader programa.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	Netaikoma
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne

Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
	7 poreikis
Poreikis	Ugdyti kompetencijas siekiant didinti gyventojų pajamas ir gerinti darbo vietų kokybę
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Stiprybės: Gilios aktyvaus turizmo ir sporto gamtoje tradicijos, susiformavę turistų ir poilsiautojų srautai, yra jiems skirtų paslaugų ir tradicinių renginių ištikus metus; Galimybės: Gyvosios aplinkos kokybė kuria palankią terpę žaliaja ekonomika, intelektine veikla paremtų produktų paslaugų bei darbo vietų (tinkamų nuotoliniam darbui) kūrimui.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Silpnybės: Trūksta kvalifikuotų specialistų ir motyvuotų darbuotojų (esamos darbo vietos nepatrauklios dėl žemo darbo užmokesčio). Žemas gyventojų verslumo ir pajamų lygis, didelė ekonomiškai neaktyvių gyventojų dalis. Grėsmės: Žemas gyventojų verslumo ir pajamų lygis, didelė ekonomiškai neaktyvių gyventojų dalis.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	0
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Sąsaja su strateginiais dokumentais pateikta VPS 5 priede
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Verslo setoriaus Focus grupės dalyviai akcentavo kvalifikacijos svarbą, kvalifikuotų darbuotojų stygių, pradedančių verslininkų, ūkininkų kompetencijų gerinimo būtinumą diegiant skaitmeninius sprendimus, inovacijas, planuojant ir įgyvendinant projektus.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne

4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

Atsižvelgiant į VVG teritorijos specifiką, Pasaulio ir Europos vystymosi tendencijas ir vietovės poreikius, vietos gyventojai pasirinko tokią 2023-2027 m. laikotarpio vietos plėtros strategijos temą:

„Vystome Ignalinos kraštą tausodami gamtinę aplinką bei plėtodami sidabrinę ekonomiką“

Temoje siekiame sukurti derinį tarp dviejų esminių vietovės stiprybių ir galimybių – tai **išskirtinės vertės gamtinė aplinka** tinkama rekreacijai, sveikatinimui, sportui ir turizmui natūralioje aplinkoje, natūralių produktų ir paslaugų gamybai ir plėtrai, bioekonomikai vystyti. VVG teritorijoje turime puikias sąlygas žaliajam augimui (green growth) ekosistemų paslaugoms (ecosystem service) – daug ir įvairių privalumų, kuriuos žmonėms teikia natūrali aplinka ir sveikos ekosistemos.⁹⁷

Ignalinos rajonas – „**vyriausia**“ **savivaldybė Lietuvoje** (senatvės koeficientas čia - didžiausias šalyje) Europos Komisijos Europos senėjimo ataskaitoje „Ageing Europe“ prognozuojama, kad iki 2040 m. kas trečias Lietuvos gyventojas bus vyresnis nei 65 metų, o iki 2050 m. Lietuva bus tarp 4 vyriausių Europos valstybių.⁹⁸ Nors didelei pasaulio daliai būdingas sumanus mažėjimas (smart shrinking)⁹⁹, mūsų regione šis procesas pasipildo kitais nepalankiai demografiniais rodikliais. Spartų visuomenės senėjimą šioje VPS pasirinkome kaip sidabrinės ekonomikos vystymo galimybę - į vyresniojo amžiaus žmonių poreikius orientuotų paslaugų ir produktų kūrimą ir vystymą.¹⁰⁰

VVG teritorijos situacijos analizės rodikliai pagrindžiantys pasirinktą temą: S2; S3; S4; S5; G01; G1; G5; E5; T01. SSGG analizės teiginiai pagrindžia pasirinktą temą: Stiprybės Nr. 1; 2; 3; Galimybės Nr. 1; 2; 3; 4; 5. VVG poreikiai susiję su pasirinkta tema Nr. 1-7. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie pasirinktą temą aptarta skyriuje 1.4.

⁹⁷ <http://www.millenniumassessment.org/en/>

⁹⁸ Ageing Europe LOOKING AT THE LIVES OF OLDER PEOPLE IN THE EU [9b09606c-d4e8-4c33-63d2-3b20d5c19c91](https://publications.europa.eu/resource/ce/9b09606c-d4e8-4c33-63d2-3b20d5c19c91) (europa.eu)

⁹⁹ <https://www.uef.fi/en/article/what-does-smart-shrinking-mean-in-finland>

¹⁰⁰ The Silver Economy http://publications.europa.eu/resource/cellar/2dca9276-3ec5-11e8-b5fe-01aa75ed71a1.0002.01/DOC_1

5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2007 m. spalio 19 d.
5.1.2. VVG būstinės adresas	Ateities g. 23, Ignalina, Ignalinos rajono savivaldybė 30121
5.1.3. VVG narių skaičius	IRVVG vienija 37 narius (2023-05-31) VVG narių sąrašas pateiktas 1 priede.
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	VVG kolegialaus valdymo organas sudarytas iš 15 narių. Narių sąrašas pateiktas 2 priede.
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 3 Etatų skaičius: 2,25 (po 0,75 etato) VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas 3 priede.
5.1.6. VVG pirmininkas	Rasa Trubilienė
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Valdybos darbui vadovauja pirmininkas, kuris kartu yra ir asociacijos pirmininku (įstatų 48 p.).
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Ligita Smagurauskienė

5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

1	2	3
VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius, iš viso	15	(teikiant VPS)
Narių pasiskirstymas pagal sektorius:		
Sektorius, atstovaujami interesai	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	3	20,0
Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	5	33,3
Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	7	46,7
Kita	0	0,0
Iš viso:	15	100
Narių pasiskirstymas pagal lytį:		
Lytis	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Moterys	9	60
Vyrai	6	40
Iš viso:	15	100
Narių pasiskirstymas pagal amžių:		
Amžiaus grupė	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Asmenys iki 29 m. (imtinai)	2	13,3
Asmenys nuo 30 iki 40 m. (imtinai)	7	46,7
Asmenys nuo 41 m.	6	40,0
Iš viso:	15	100

5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti informacija
<p>X VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse;</p> <p>X VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus;</p> <p>☐ VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga (-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse;</p> <p>☐ Netaikoma.</p>	<p>IRVVG pirmininkės įsakymu sudaryta patariamoji novatorių darbo grupė. Grupė suformuota pasitelkiant skirtingų sričių mokslininkus ir ekspertus iš institucijų, su kuriomis IRVVG turi ilgametę bendradarbiavimo patirtį (dalyvaujant tyrimuose, tarptautiniuose projektuose, renginiuose, priimant studentus ir pan.): tai Lietuvos inovacijų centras, Lietuvos socialinių tyrimų institutas, Baltijos aplinkos forumas, Vilniaus universitetas, Lietuvos regioninių tyrimų institutas. Ekspertai aktyviai bendradarbiauja ir prireikus teikia konsultacijas aktualiomis VPS temomis.</p> <p>Valdybos narė (Aukštaitijos nacionalinio parko deleguota atstovė) turi ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos ir turizmo vystymo srityse.</p>

5.4. VVG vertybės

Ignalinos rajono VVG vadovaujasi šiomis vertybėmis:

Kūrybiškumas – manome kad išskirtinės idėjos atveria naujas galimybes.

Optimizmas – net ir sunkiausius darbus stengiamės dirbti smagiai ir sumaniai.

Iššūkiai – kas kitiems atrodytų problema – mums iššūkis, suteikiantis patirties.

Visapusiškumas - į kiekvieną situaciją stengiamės pažiūrėti įvairiais rakursais.

Bendravimas – tikime, kad draugystė ir bendradarbiavimas sukuria sinergijos efektą.

Atsakomybė – dirbame atsakingai, dirbame kraštui, kuriame gyvens mūsų vaikai.

Inovatyvumas – nepailstame ieškoti naujų, pažangesnių priemonių ir metodų.

Sėkmė – mėgstame būti geriausiais.

Vertybės suformuotos ir suformuluotas VVG pradėjus veiklą jų laikymuisi skiriamas didelis dėmesys visose veiklos srityse, visos jos aktualios ir naujuoju planavimo laikotarpiu.

5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.

IRVVG teritorija – tvariai vystomas, patogus gyvenimui, patrauklus turizmui, poilsiui, sportui bei žuvininkystei, palankus verslui ir inovacijoms kraštas, kuriame gausu išskirtinių paslaugų turistams, kokybiškų vietos produktų, įdomių lankytinų objektų ir pramogų.

Vizija atnaujinta 2023 m. kovo 23 d. vykusio visuotinio narių susirinkimo metu.

5.6. VVG misija

VVG misija - telkiant bendruomenes, skatinti jų, verslo bei valdžios bendradarbiavimą, remti kaimo iniciatyvas.

II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

Informacija pateikiama VPS II dlios Exel 5 darbalapyje

7. Kiekybiniai VPS tikslai

7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

1	2	3
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:	
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	8
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	8
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	500
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	400
B	ES bendrieji produkto rodikliai:	
L700	Vietos lygiu įgyvendintų projektų skaičius (apima vietos ir bendradarbiavimo projektus)	37
L710	Vietos lygiu įgyvendintų projektų, skirtų vietos lygmens inovacijoms, skaičius	8
C	Nacionaliniai bendrieji rezultato rodikliai:	
C.1	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal lytį:</i>	8
N-R.37.1	Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	4
N-R.37.2	Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	4
N-R.37.3	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	0
C.2	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal amžių:</i>	8
N-R.37.4	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtinai)	4
N-R.37.5	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	4
N-R.37.6	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	0
D	Nacionaliniai bendrieji produkto rodikliai:	
D.1	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (seniūnijos):</i>	
N-P.1	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, skaičius (PLANUOJAMAS)	11
N-P.2	VVG teritorijos seniūnijų skaičius, iš viso	11
N-P.3	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, dalis, proc.	100

1	2	3
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.
D.2	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (gyvenamosios vietovės):</i>	
N-P.4	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius (PLANUOJAMAS)	10
N-P.5	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius, iš viso	705
N-P.6	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, dalis, proc.	1

7.2. Metinės rodiklių reikšmės

Informacija pateikiama VPS II dalies 11.1. darbalapyje.

2. **VPS rodikliai (produkto, rezultato):** X Netaikoma Taikoma

8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

Informacija pateikiama VPS II dalies Exel lentelės 14 darbalapyje.

9. Apibendrinta informacija apie VPS

VVG pavadinimas	Ignalinos rajono vietos veiklos grupė
VVG kodas (4 didžiosios raidės)	IGNA
VVG teritorijos seniūnijų skaičius	11
VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius	705
Parengta Vietos plėtros strategija (VPS) yra teminė	Taip
VVG teritorijos poreikių skaičius	7
VVG teritorijai aktualių BŽŪP tikslų skaičius	5
VPS priemonių skaičius	6
Pagrindiniai rezultatai:	Planuojama rodiklio reikšmė
Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninems ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0
Dalis nuo visų ūkių VVG teritorijoje, proc.	0
Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	8
Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	8
Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	500
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	5,35
Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	400
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	4,28
Konteksto rodikliai:	Pradinė rodiklio reikšmė
Ūkių skaičius VVG teritorijoje (2020 m.)	2 614
Gyventojų skaičius VVG teritorijoje (2021 m.)	9 351

III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

10. VPS priemonės

10.1. VPS priemonių sąrašas

1	2	3	4	5
Priemonės numeris	VPS priemonė	Priemonės rūšis	Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	Planuojama paramos suma priemonei, Eur
1 priemonė	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra kuriant ir įvairinant produktus ir paslaugas	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	8	500 000,00
2 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	Socialinis verslas	5	250 000,00
3 priemonė	Viešųjų paslaugų modernizavimas, įvairovės ir prieinamumo didinimas	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	5	200 000,00
4 priemonė	Krašto identiteto, etninių veiklų, tradicijų išsaugojimas ir populiarinimas	Veiklos projektai	16	160 000,00
5 priemonė	Potencialių vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymai	Mokymų projektai	2	15 083,20
6 priemonė	Gamtinių resursų panaudojimas sveikatinimo, pažintinio turizmo ir kitų paslaugų įvairovės didinimui	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	1	5 000,00

10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

Informacija pateikiama VPS II dalies Exel 8 darbalapyje.

10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso tenkina poreikių	1	2	3	4	5	6	7
			poreikis	poreikis	poreikis	poreikis	poreikis	poreikis	poreikis
			Didinti paslaugų skirtų gyventojams ir turistams kiekį bei įvairovę, gerinti esamų paslaugų kokybę	Stiprinti smulkiuosius verslus, kurti ir išsaugoti darbo vietas, gerinti darbo sąlygas	Gerinti socialinę įtrauktį, paslaugų prieinamumą, (ypač nutolusiose vietovėse, skatinant mobilių paslaugų vystymąsi), kad niekas neliktų nuošalyje	Skatinti tvarų vystymąsi ir aplinką tausojančius veiksmus visose veiklos srityse (žiediškas elgesys, bioekonomikos plėtra, sveikatinimas ir kt.)	Skatinti sidabrinės ekonomikos vystymąsi (paslaugų ir produktų senstančiai visuomenei kūrimą ir pritaikymą)	Puoselėti identiteta, bendruomeniškumą, etnografinį paveldą bei tradicijas ir jų perdavimą jaunimui	Ugdyti kompetencijas siekiant didinti gyventojų pajamas ir gerinti darbo vietų kokybę
1	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra kuriant ir įvairinant produktus ir paslaugas	4	Taip	Taip	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne
2	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne
3	Viešųjų paslaugų modernizavimas, įvairovės ir prieinamumo didinimas	3	Taip	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne
4	Krašto identiteto, etninių veiklų, tradicijų išsaugojimas ir populiarinimas	3	Ne	Ne	Taip	Ne	Taip	Taip	Ne
5	Potencialių vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymai	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Taip
6	Gamtinių resursų panaudojimas sveikatinimo, pažintinio turizmo ir kitų paslaugų įvairovės didinimui	3	Taip	Ne	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne

10.4. VPS priemonių aprašymas

Priemonių aprašymas pateikiamas VPS II dalies Exel lentelės 10.1 darbalapyje

10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) aprašyta **5 priede**.

10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai

VPS priemonių rezultato rodikliai, jų reikšmių pagrindimas ir planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį pateikti **4 priede**.

11. Preliminarus VPS įgyvendinimo planas

Įgyvendinimo planas pateikiamas VPS II dalies Exel lentelės 15 darbalapyje

12. VPS finansinis planas

12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

1	2	3	4	5	6
Išlaidų kategorija	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės rūšis	VPS priemonių skaičius	Planuojama paramos suma, Eur	Išlaidų dalis, nuo atitinkamos kategorijos išlaidų, proc.
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-01	Ne žemės ūkio verslo pradžia	0	0,00	0,0
	LEADER-20VVG-02	Ne žemės ūkio verslo plėtra	0	0,00	0,0
	LEADER-20VVG-03	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	1	500 000,00	44,4
	LEADER-20VVG-04	Ūkio subjektų (fiziinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	0	0,00	0,0
	LEADER-20VVG-05	Žemės ūkio verslas	0	0,00	0,0
	LEADER-20VVG-06	Socialinis verslas	1	250 000,00	22,2
	LEADER-20VVG-07	Bendruomeninis verslas	0	0,00	0,0
	LEADER-20VVG-08	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	1	200 000,00	17,8
	LEADER-20VVG-09	Veiklos projektai	1	160 000,00	14,2
	LEADER-20VVG-10	Mokymų projektai	1	15 083,20	1,3
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-11	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	0,00	0,0
	LEADER-20VVG-12	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	1	5 000,00	1,8
	-	VVG veiklos išlaidos	0	273 270,00	97,2

1	2	3	4	5	6
Išlaidų kategorija	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės rūšis	VPS priemonių skaičius	Planuojama paramos suma, Eur	Išlaidų dalis, nuo atitinkamos kategorijos išlaidų, proc.
	-	VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo išlaidos	0	3 000,00	1,1
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos, iš viso				1 125 083,20	80,0
VPS administravimo išlaidos, iš viso				281 270,00	20,0
Iš viso				1 406 353,20	100

12.2. Metinis VPS išlaidų planas

Informacija pateikiama VPS II dalies Exel 17 darbalapyje

13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

VPS priemonių indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą aprašytas VPS priemonių aprašymo D dalyje (VPS 9 dalis). Duomenys apie VPS priemonių, prisidedančių prie konkrečių horizontaliųjų principų, skaičių apibendrinti lentelėje.

1	2
VPS priemonių skaičius, iš viso	6
Subregioninės vietovės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias siekiama, kad finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas, skaičius	0
Partnerystės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI vykdomi su partneriais, skaičius	1
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI vykdomi su partneriais, skaičius	3
Inovacijų principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	0
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	3
Planuojama paremti projektų, iš viso (rodiklis L700)	37
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	8
Projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti, dalis, proc.	0,22
Lyčių lygybei ir nediskriminavimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui, skaičius	0
Jaunimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti jaunimui, skaičius	2

13.1. Subregioninės vietovės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

IRVVG teritorija (remiantis į vietovę orientuotu principu) - tikslinė kaimo plėtos politikos įgyvendinimo vietovė: nedidelė, vienalytė, socialiai nesusiskaidžiusi teritorija, siejama bendrų tradicijų, vietos ypatumų, kurioje vyrauja siejantis bendrumo jausmas ar bendri poreikiai ir lūkesčiai. Tokioje teritorijoje galima lengviau nustatyti vietos pranašumus ir trūkumus, pavojus ir galimybes, vidinį potencialą ir didžiausias tvariojo vystymosi kliūtis. Tai suteikia galimybę pasirinkti faktinius poreikius ir vietos konkurencinius pranašumus tiksliau atitinkančią veiklą. Įgyvendinant LEADER, būtent vietos savitumai sudaro konkurencingos, patrauklios vietovės plėtrą. Daugiau informacijos apie vietovės identitetą ir specifiką 1.3.skyriuje.

Veiklos teritorija, kuriai rengiama VPS suformuota atsižvelgiant į subregioninės vietovės principus. Teritorija apima administracinio vieneto plotą (išskyrus rajono centrą). Nors gyventojų skaičius eliminavus miestą yra mažesnis nei 10 tūkst., dėl nedidelio gyventojų tankumo (6,7 gyventojų viename km²) vietovė tinkama VPS rengimui.

Identifikuojant ilgalaikę vietos plėtrai svarbiausias problemas ir išteklius jai spręsti, nustatant VVG teritorijos socialinių ryšių, bendros istorijos, išskirtinumo ir identiteto įtaką vietos bendruomenės bendram požiūriui į ilgalaikę VVG teritorijos plėtrą, VPS rengimo procese atsižvelgėme šiuos aspektus:

- **Informacijos decentralizavimas.** Informacijos sklaida ir jos surinkimas turi tolygiai apimti visą IRVVG teritoriją (informacijos sklaidos priemonės, jos surinkimo priemonės buvo decentralizuotos dešimtyje seniūnijų);
- **Teritorinis pasiekiamumas (veiklų decentralizavimas).** VPS rengimo laikotarpiu buvo organizuojami renginiai visose rajono seniūnijose, spausdinta informacija, popierinės anketos, lankstinukai skleidžiami po seniūnijas, kaimo organizacijas. Kadangi kai kurios kaimo vietovės nutolę nuo rajono centro, gyventojams buvo sudaryta galimybė vietose dalyvauti VPS rengimo procese.
- **Teritorinis identitetas.** Renginių seniūnijose metu kiekviena seniūnija identifikavo savo SSGG, investicinius, vystymo poreikius, išskirtinumą rajono, regiono kontekste ir bendrus IRVVG teritorijos požymius.

Vietos bendruomenės susitelkimą bendriems tikslams gerai atspindi pačios IRVVG teritorinė organizacija: asociacija vienija narius iš visos teritorijos, t.y, kiekvienoje seniūnijoje yra IRVVG narių, taip pat yra skėtinių organizacijų, kurių nariai išplitę visoje Ignalinos rajono teritorijoje. Narių skaičius tolygiai auga, gyventojų įsitraukimas didėja.

Pakankamai tolygi teritorinė IRVVG narių, dalyvaujančių VPS rengime, aprėptis ir IRVVG viešinimo ir renginių organizavimo veiksmai, decentralizuoti seniūnijų lygmeniu sudarė pakankamas sąlygas teritorinio principo laikymosi užtikrinimui rengiant strateginį dokumentą.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

- **Informacija** apie Leader programos galimybes IRVVG teritorijoje turi tolygiai pasiekti visos teritorijos gyventojus. Šiuo tikslu naudosime įvairias informacijos sklaidos priemones, pasitelksime seniūnijų bei IRVVG narių, kurie pasiskirstę visoje Ignalinos rajono teritorijoje, pagalbą.
- **Grižtamasis ryšys.** IRVVG turi nuolat domėtis ir sekti potencialių pareiškėjų ketinimus rengti projektus ir gerinti jiems informavimo, konsultavimo, mokymo, praktinės pagalbos prieinamumą. Individualių konsultacijų bei tikslinių renginių metu numatoma apklausti potencialius pareiškėjus skirtingose VVG teritorijos seniūnijose.

- **Bendradarbiavimas.** *Skatinti vietos interesų grupių bendradarbiavimą ir veikimą kartu ir užtikrinant integruotą VVG teritorijos plėtrą.* Šią nuostatą užtikrina IRVVG sandaros ir valdymo principai, suburiantys skirtingų sektorių atstovus bendrai veiklai (nuo renginių iki bendrų projektų).
- **Išskirtinumas.** *Siekiant užtikrinti VVG teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimą teritorijos didesnės pridėtinės vertės kūrimą konsultacijų, renginių metu, skatinsime pareiškėjus tinkamai juos identifikuoti rengiant konkurencingus projektus.*
- **Teritorinė aprėptis.** IRVVG nariai pasiskirstę bemaž tolygiai visoje teritorijoje, todėl visose organizacijos veiklose ir klausimuose, sprendžiamuose visuotiniame narių susirinkime, atstovaujami net atokiausių VVG teritorijos vietovių interesai.
- **Pranašumų panaudojimas.** Kuriant VPS vieningai sutarėme kad pastangas nukreipsime į stiprybių vystymą ir galimybių panaudojimą, todėl priemonės suformuotos atsižvelgoant į vietovės potencialą ir teritorinį kapitalą.
- **Vietos bendruomenės telkimas bendriems tikslams.** Tarpsektorinio bendradarbiavimo ir narystės organizacijoje galimybės jau suformavo tradiciją veikti kartu, bendram vietovės vystymo labui. Užtikrinsime įtrauktį ir bendradarbiavimą siekdami pridėtinės vertės: geresnis socialinis kapitalas, geresnis valdymas ir geresni vietos projektų rezultatai ir poveikis.

13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Pagrindiniu principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimo įrankiu laikomi gyventojų įtraukimo ir aktyvinimo veiksmai, kurie sąlygos vietos poreikių aktualumą, įvairovę bei perspektyvumą. Vietos gyventojai bei organizacijos skatinami būti ekonomiškai ir socialiai aktyviais, įsitraukti į bendruomenėje vykstančius procesus ir inicijuoti pokyčius, o ne laukti, kol pokyčius inicijuos kiti¹⁰¹.

IRVVG rengdama Strategiją visuose etapuose laikėsi principo „iš apačios į viršų“, kuriuo suteikiama galimybė vietos organizacijoms ir gyventojams dalyvauti formuojant ir įgyvendinant vietos politiką, priimti sprendimus, tiesiogiai lemiančius jų gyvenimo kokybę, patiems inicijuoti permainas kaimo vietovėse ir aktyviai jas įgyvendinti. Šiuo principu paremta kaimo plėtros strategija geriau atspindi realią kaimo padėtį ir lūkesčius, ji tampa priimtinesnė ir suprantamesnė kaimo gyventojams. Suprasdami, kad principas reikalauja įtraukti gyventojus, bendruomenines organizacijas, kitas NVO, taip pat kitus pilietinės visuomenės, jaunimo, verslo ir vietos valdžios atstovus, skatinti juos dalyvauti priimant ir įgyvendinant kaimo vietovės pokyčių valdymo strateginius sprendimus mes vadovavomės principo „iš apačios į viršų“ raiškos požymiais, kad suplanuotume ir realizuotume konkrečius veiksmus rengdami VPS:¹⁰²

Nr.	Principo raiškos požymis	Realizacijos būdas/veiksmai	Strategijos rengimo etapas
1.	Gyventojų poreikių ir galimybių tyrimas bei analizė	Anketavimas, Focus grupės, darbo grupės seniūnijose, nestruktūruoti interviu akis į akį, fragmentinis projektų idėjų tyrimas, vieno atvejo tyrimai. <i>1.4 dalyje pateikiamas metodikos aprašymas</i>	<i>Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSSG; Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius; Pasirenkant VPS temą; Nustatant VPS prioritetus; Pasirenkant VPS priemones, veiklos sritis.</i>
2.	Kaimo plėtros veikėjų įtraukimas į sprendimų rengimą, priėmimą	IRVVG valdyba, visuotinis narių susirinkimas, Focus grupės, darbo grupės seniūnijose ir VVG darbuotojai.	<i>Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus; Pasirenkant VPS temą; Nustatant VPS prioritetus; pasirenkant VVG teritorijai aktualius BŽŪP tikslus ir ES bendruosius rezultato rodiklius; Pasirenkant VPS priemones ir planuojant finansinius išteklius VPS įgyvendinti.</i>
3.	Vietos gyventojų dalyvavimas	Visuose VPS rengimo etapuose gyventojai turėjo teisę dalyvauti sau patogiu būdu (dalyvaujant organizacijos valdyme, renginiuose, susitikimuose, elektroninėmis priemonėmis) priimti sprendimus ir išreikšti savo nuomonę.	Visuose etapuose
4.	Vietos gyventojų informavimas, vietos plėtros	Informacijos sklaida ir grįžtamojo ryšio užtikrinimas skirtingais kanalais: renginių metu, per	Visuose etapuose

¹⁰¹ ENRD, 2020a. *Local partnerships: precious principles and concerns about the future. EU Rural Review: LEADER achievements, No.29. P.18.*

¹⁰² ISSN 1822-6760. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development. 2011. Nr. 4 (28). Research papers. PRINCIPO „IŠ APAČIOS Į VIRŠŲ“ RAIŠKA RENGiant, PRIIMANT IR ĮGYVENDINANT KAIMO VIETŲ POKYČIŲ VALDYMO STRATEGINIUS SPRENDIMUS* Vilma Atkočiūnienė, Rasa Vaišnoraitė Aleksandro Stulginskio universitetas

Nr.	Principo raiškos požymis	Realizacijos būdas/veiksmas	Strategijos rengimo etapas
	veikėjų komunikacija	seniūnijas, kaimo organizacijas, skelbimai, elektroniniu būdu (FB, elektroniniai laišakai, naujienlaiškiai, straipsniai tinklapiuose ir kt). Gyventojų pasiūlymai fiksuojami (6 priedas).	
5.	Vietos gyventojų konsultavimas	VPS rengimo laikotarpiu gyventojai buvo konsultuojami biure, vietose, seniūnijose, taip pat galėjo išsakyti savo nuomonę.	Visuose etapuose
6.	Orientacija į tikslines (prioritetines) grupes ir jų poreikius	Focus grupės (jaunimas, pilietinė visuomenė, smulkusis verslas, vietos valdžia). Valdyboje dirba organizacijos, veikiančios žmonių gerovės srityje atstovas.	<i>Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG;</i> <i>Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus;</i> <i>Nustatant VPS prioritetus;</i> <i>Pasirenkant VPS priemones, veiklos sritis;</i>
7.	Lokalumas – vietovės vystymosi prioritetai	VPS rengiama atsižvelgiant į Ignalinos rajono ir jo kaimiškųjų vietovių specifiką ir gyventojų poreikius	<i>Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG;</i>
8.	Atsakomybės pasidalijimas ir interesų derinimas	Rengdami VPS įtraukėme tikslines grupes ir jų atstovus į sprendimų priėmimą bei derinome skirtingus interesus (viešuosius ir privačius, socialinius ir ekonominius)	<i>Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus;</i> <i>Nustatant VPS prioritetus;</i> <i>Pasirenkant VPS priemones, veiklos sritis;</i>
9.	Horizontali partnerystė tarp vietovėje veikiančių institucijų.	Organizuodami Strategijos rengimo procesą bendradarbiauome su įvairiomis institucijomis ir skatinome jas burtis bendrai veiklai, bendrų sprendimų, poreikių identifikavimui	<i>Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG;</i> <i>Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus;</i> <i>Nustatant VPS prioritetus;</i> <i>Pasirenkant VPS priemones, veiklos sritis;</i>
10.	Dėmesys vietos ištekliams (potencialui)	Identifikavome kaimo vietovėms būdingus konkrečius išteklius ir galimybę juos panaudoti, kad sukurtume kokybinius kaimo plėtros pokyčius (poveikį) ateityje.	<i>Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG;</i>

Kaimo vietovių pokyčių valdymas priklauso nuo vietos plėtros veikėjų vertybių, „iš apačios į viršų“ kylančių iniciatyvų, strategavimo ir interesų derinimo gebėjimų, kuriuos sudaro į strateginių sprendimų priėmimo procesą įsitraukę visi plėtros veikėjai.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Suprasdami, kad principas „iš apačios į viršų“ yra kertinis Leader metodo principas, įgyvendindami VPS į atskirus VPS įgyvendinimo procesus įtrauksime bendruomenines organizacijas, kitas NVO, taip pat kitus pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus. Lentelėje patiekiami principo „iš apačios į viršų“ raiškos požymiai, jų realizacijos būdai ar veiksmai tam tikruose VPS įgyvendinimo etapuose:

Nr.	Principo raiškos požymis	Realizacijos būdas/veiksmas	Strategijos įgyvendinimo etapas
1.	Kaimo plėtros veikėjų įtraukimas į sprendimų rengimą, priėmimą ir įgyvendinimą	IRVVG valdyba, visuotinis narių susirinkimas, Projektų atrankos komitetas, darbo grupės.	<i>Rengiant ir tvirtinant kvietimų teikti vietos projektus dokumentaciją; kviečiant teikti vietos projektų paraiškas; atrenkant vietos projektus; pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdant stebėseną; vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas; organizuojant VPS įgyvendinimo rezultatų viešimą</i>
2.	Vietos gyventojų dalyvavimas	Visuose VPS įgyvendinimo etapuose vietos gyventojai kviečiami aktyviai dalyvauti: atvira narystė, atviri renginiai, atviras biuras.	<i>Rengiant ir vykdant vietos projektus</i>
3.	Vietos gyventojų informavimas, vietos plėtros veikėjų komunikacija	Organizuojama informacijos sklaida ir komunikacija skirtingais kanalais: išoriniais ir vidiniais, elektroniniais ir kontaktiniais (renginių metu, per seniūnijas, kaimo organizacijas, skelbimai, elektroniniu būdu ir kt). IRVVG reprezentacija Lietuvos ir tarptautiniame kontekste.	<i>Visuose etapuose</i>
4.	Vietos gyventojų konsultavimas / konsultavimasis	VPS rengimo ir įgyvendinimo laikotarpiu gyventojai konsultuojami IRVVG biure, seniūnijose, vietose.	<i>Visuose etapuose</i>
5.	Orientacija į tikslines (prioritetines) grupes ir jų poreikius	Specialūs renginiai vietose atsižvelgiant į gyventojų poreikius, skirtingus interesus (viešuosius ir privačius, socialinius ir ekonominius) ir sektorius (pilietinės visuomenės, verslo ir valdžios (pvz. informacija apie vietos projektų rengimo aktualijas atokioje bendruomenėje ar jaunimo organizacijoje)	<i>Vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas.</i>
6.	Atsakomybės pasidalijimas	Įgyvendinant VPS įtrauksime visų sektorių atstovus į valdybos, PAK sudėtį, veiklas ir sprendimų priėmimo procesą	<i>Rengiant ir tvirtinant kvietimų teikti vietos projektus dokumentaciją; Atrenkant vietos projektus; pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdant stebėseną, VPS įgyvendinimo rezultatų viešimą</i>
7.	Horizontali partnerystė tarp vietovėje veikiančių institucijų.	Skatinsime institucijas burtis bendrai veiklai	<i>Rengiant ir įgyvendinant vietos projektus, pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdant stebėseną, VPS įgyvendinimo rezultatų viešimą</i>

13.3. Partnerystės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Partnerystės principas yra skirtas skatinti įvairių sektorių atstovų tarpusavio diskusijas bei nuomonių (interesų) derinimą. Taip yra siekiama socialinės sanglaudos bei tvaresnių sprendimų vietos lygiu. Nei viena visuomenės grupė neturi įgyti dominuojančios galios¹⁰³.

Partnerystės pagrindu sudarytos VVG kaimo regionuose yra vieni pagrindinių veikėjai, diegiantys naujoves. Partnerystė tampa kaimo vietovių darnios plėtros atspirties taškas, nes būti partneriu, t. y. ko nors dalimi, – tai kurti bendras strategijas. Partnerystė reikalinga:

- suvienyti atskiras kaimo gyventojų grupių (kaimo bendruomenės, verslo ir viešojo sektoriaus atstovų) iniciatyvas vietos problemoms spręsti;
- užtikrinti ryšius tarp atskirų kaimo plėtros veikėjų;
- skatinti naują požiūrį į vietos išteklių (gamtinių, materialinių finansinių ir žmogiškųjų) naudojimą;
- lanksčiai valdyti vietovės specifikai pritaikytą kaimo plėtrą¹⁰⁴.

IRVVG – organizacija, griežtai besilaikanti partnerystės principų tiek kasdieninėje veikloje, tiek valdyme. IRVVG išrinko **kolegialų valdymo organą** iš 15 narių, atstovaujančių skirtingoms interesų grupėms siekdama užtikrinti, kad nei viena interesų grupė nekontroliuotų sprendimo priėmimo.

Vietos socialinius interesus atstovaujantys asmenys (pilietinės visuomenės atstovai) sudaro 46,6 proc.

Vietos privatiems ekonominiams interesams atstovaujantys asmenys (verslo atstovai) – 33,3 proc.

Viešojo administravimo institucijas ar įstaigas atstovaujantys asmenys (vietos valdžios atstovai) – 20 proc.

VPS rengimo metu vyko bendri visų sektorių renginiai, kuriuose buvo aptariamos Strategijos rengimo aktualijos siekiant suderinti skirtingus interesus, taip pat vyko atskirų sektorių **Focus grupių** susitikimai (jaunimas, valdžia, verslas, bendruomenės).

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

IRVVG patirtis rodo, kad skirtingų sektorių partneriams dirbant bendrai, išryškėja daug praktinių aspektų, kuriuose jie gali vieni kitiems padėti, apie kuriuos nė nenumanė dirbdami atskirai, kyla naujų bendradarbiavimo idėjų, todėl mūsų VVG siekia, kad kuo įvairesnis kaimo plėtros dalyvių ratas imtųsi bendrų veiklų. Vadovaudamasi šia patirtimi įgyvendindami VPS bursime partnerius bendroms veikloms tiek Strategijos įgyvendinimo kontekste, tiek ir kituose projektuose, renginiuose, mokymuose.

Įgyvendindami VPS mes, vadovaudamiesi šiais principais atliksime tokius veiksmus:

Partnerystės principas	Principo laikymasis įgyvendinant VPS
Atvirumo	procese dalyvaus visų - pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios sektorių atstovai.

¹⁰³ 5 European Commission, 2018. Guidance for Member States and Programme Authorities on Community-led Local Development in European Structural and Investment Funds. Version 4. P.62.

¹⁰⁴ PROGRAMOS „LEADER“ IR ŪEMDIRBIŲ MOKYMO METODIKOS CENTRAS VIETOS VEIKLOS GRUPIŲ VADYBOS, ĮGYVENDINANT VIETOS PLĖTROS STRATEGIJAS, STIPRINIMAS Metodinė medžiaga Parengė Erika Ribašauskienė Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto Kaimo plėtros skyriaus tyrėja, LEADER metodo ekspertė, konsultantė Kaunas, 2010

Partnerystės principas	Principo laikymasis įgyvendinant VPS
Įtraukimo	Visi partneriai įtraukti į paramos proceso etapus: planavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo;
Skaidrumo	partneriams pateikiama visa informacija, kuri jiems reikalinga efektyviam dalyvavimui procese
Efektyvumo	partneriai į procesą įtraukiami savo kompetencijos srityse, laiku, jiems tinkamomis formomis ir dėl esminių kausimų
Tarpusavio atsakomybės	partnerystė grindžiama abipusiu pasitikėjimu ir įsipareigojimu siekti maksimaliai efektyvaus paramos panaudojimo, visų partnerių indėlis yra pripažįstamas ir vertinamas.

VPS įgyvendinimo metu bus siekiama užtikrinti, kad nei viena interesų grupė nekontroliuotų sprendimo priėmimo. Sudarytas kolegialus valdymo organas ir projektų atrankos komitetas iš narių, atstovaujančių skirtingoms interesų grupėms. Visos VPS metu bus išlaikomos proporcijos tarp sektorių, lyčių, vykdoma rotacija, kontroliuojamas kadencijų skaičius – įgyvendinami visi reikalavimai užtikrinantys visų sektorių įsitraukimą ir partnerystę bei eliminuojantys vieno sektoriaus dominavimą priimančiam sprendimui VPS įgyvendinimo metu.

13.4. Bendradarbiavimo principas

Viena iš IRVVG vertybių – bendravimas ir bendradarbiavimas. Jam skiriame nemažai dėmesio ir energijos, nes tikime, kad drauge galime nuveikti daugiau nei pavieniui.

Žmonių ir organizacijų bendravimas ir bendradarbiavimas akcentuojamas kaip esminė sėkmingos projektinės veiklos prielaida kaimo vietovėse. Dažnas sėkmingo vystymosi „stabdis“ kaime yra iniciatyvų, idėjų, drąsos ir patirties stoka, kuri ženkliai sumažėja suformavus bendraminčių komandą. Pradedant mažiausia bendruomene kaime, baigiant didžiausia tarptautine organizacija – geriausi rezultatai pasiekiami dirbant ne pavieniui, o su draugais, partneriais, bendraminčiais. Įsitraukus į organizacijų, siekiančių to paties tikslo, grupę, sukuriamas sinergijos efektas, leidžiantis pasiekti geresnių rezultatų. Gerieji pavyzdžiai įkvėpia, o bloga patirtis padeda valdyti rizikas naujuose projektuose.

Visų įgyvendintų projektų patirtis buvo panaudota rengiant šią VPS: dalyvavimas projektuose suteikia galimybes sužinoti apie tendencijas, pamatyti ir stengtis pritaikyti geruosius pavyzdžius.

2014-2020 m. laikotarpiu IRVVG rengė ir **įgyvendino šiuos tarptautinius bei tarpterritorinius projektus:**

Įgyvendinimo laikotarpis	Projekto rūšis, pavadinimas, finansavimo šaltinis	IRVVG vaidmuo projekte
2019-2021	Leader tarptautinio bendradarbiavimo projektas „Grybų kelias“, EŽŪFKP ir LR valstybės biudžeto lėšos. Partneris Lietuvoje – Varėnos VVG, iš viso 8 partneriai.	Lyderis Lietuvoje
2018-2019	Tarpterritorinio bendradarbiavimo projektas „Žvejybos paveldo puoselėjimas Lietuvoje: nuo ežerų iki jūros“, EJŖŽF ir LR valstybės biudžeto lėšos*	Lyderis
2020-2023	Leader tarptautinio bendradarbiavimo projektas „Keliauti yra atrasti – To travel is to discover“ Nr. 44TT-KV-19-2-05136-PR001. EŽŪFKP ir LR valstybės biudžeto lėšos. Partneris - Tetriskato (Sakarvelas) VVG. Apdovanojimą gavęs projektas**	Partneris Lyderis – Vilniaus rajono VVG
2019-2022	Leader tarptautinio bendradarbiavimo projektas „Medus-Žmonės-Bitės“. EŽŪFKP ir LR valstybės biudžeto lėšos. Partneriai – Lazdijų VVG, Rietavo miesto VVG.	Partneris Lyderis – Pagėgių VVG

Įgyvendinimo laikotarpis	Projekto rūšis, pavadinimas, finansavimo šaltinis	IRVVG vaidmuo projekte
2022-2024	Tarptertitorinio bendradarbiavimo projektas „Turistauk kaime“, EŽŪFKP ir LR valstybės biudžeto lėšos. Partneris – Anykščių VVG	Partneris Lyderis – Jonavos VVG
2020-2023	Tarptautinio bendradarbiavimo projektas „Vietos bendruomenių pilietinio aktyvumo ir demokratinio dalyvavimo galimybių didinimas“ Nr. K1-O1-PK-D-355 (EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų programa Lietuvoje „Aktyvių piliečių fondas“). 10 partnerių Lietuvoje ir 2 Norvegijoje.	Projekto partneris Projekto lyderis – Lietuvos regioninių tyrimų institutas
2017-2019	Tarptautinis projektas „Kaimo plėtra tvariam Tetrtskaro savivaldybės augimui (Europos kaimynystės programa žemdirbystei ir kaimo plėtrai ENPARD II). Association Rural Development for Future Georgia, Lietuvos vietos veiklos grupių tinklas.	Projekto lyderis – VVG tinklas Ignalinos VVG – dalyvis/veiklų vykdytojas

**2019 m. Briuselyje atskirame parodų centro stende pristatytas kaip vienas iš 40 geriausių Europoje 2014-2020 m. laikotarpio žuvininkystės bendradarbiavimo projektų, įgyvendintas dvisektorės VVG. Projekto stendą aplankė eurokomisaras Virginijus Sinkevičius, projektas buvo pristatytas specialiaame geriausių pavyzdžių leidinyje. Parodos organizatorius – Farnet (dabar FAMENET).*

***2023 m. projektas padovanotas konkurse „Kartu esame galimybė“, kaip vienas iš 5 geriausių Lietuvoje 2014-2020 m. laikotarpiu įgyvendintų LEADER tarptautinio bendradarbiavimo projektų, finansuotų KPP lėšomis.*

IRVVG nuo 2009 m. yra 49 kaimiškasias VVG vienijančio Lietuvos vietos veiklos grupių tinklo narė, nuo 2015 m. – Lietuvos žuvininkystės VVG tinklo narė. Narystė tinkluose suteikia daug galimybių: nuo bendravimo, dalinimosi patirtimi, mokymosi iki interesų atstovavimo. 2014-2023 m. Ignalinos VVG dalyvavo visuose tinklų įgyvendinamuose projektuose ir absoliučioje daugumoje iniciatyvų. Taip pat atstovavo VVG abiejų tinklų valdybose. Bendradarbiavimas su kitomis Lietuvos VVG vyksta atsizvelgiant į skirtingas aplinkybes: su regiono VVG susitinkame aptarti regioninių aktualijų, regiono renginiuose (Zarasų, Utenos, Anykščių, Molėtų), su kitomis VVG įgyvendiname bendrus projektus (Vilniaus, Pagėgių, Varėnos, Jonavos, Anykščių, Šilutės ŽVVG), dar su kitomis keičiamės grupėmis, atvykstančiomis žiūrėti gerosios patirties (Druskininkų, Vilniaus, Pajūrio, Kėdainių). Rengdami VPS su kitomis VVG dalyvaujame bendruose renginiuose, konsultuojamės tarpusavyje, susitinkame trečiųjų šalių organizuojamuose renginiuose, susijusiuose su regiono vystymu – Regiono plėtros plano rengimo darbo grupėse, funkcinės zonos darbo grupėse ir kt.

Su užsienio VVG 2014-2020 m. bendradarbiavome per bendrus projektus (įvardinti aukščiau esančioje lentelėje), oficialūs projektų partneriai: „Daugpilio ir Ilukstės savivaldybių partnerystė „KAIMINI“, Latvija (LV_008), „Ziemeļgauja“ VVG, Latvija (LV_015), „Ropažu Garkalnes partnerība“ VVG, Latvija (LV_028), „Sateka“ VVG, Latvija (LV_030), „Pohjois-Satakunta“ VVG, Suomija (FI_031), „Suupohja“ VVG, Suomija (FI_038), „Serre Calabresi“ VVG, Italija (IT_237), „Preilu rajona partnerība“, Latvija, „Kandava partnerība“, „Saldus partnerība“ Latvija, VVG Tetrtskaro VVG, Sakartvelas.

Svarbu pastebėti, kad per daugiau kaip 20 metų veiklos susiformavo ilgalaikės partnerystės ryšiai atsiradę dėl bendrų projektų (kai parengta daugiau nei po vieną projektą - Daugpilio VVG, Tetrtskaro VVG) ir dalyvavimo tarptautiniuose renginiuose, kai susitinkama kartą-du kartus per metus, dalinamasi patirtimi, diskutuojama bendrose darbo grupėse. Užsimezguos ilgalaikiams bendravimo ir bendradarbiavimo ryšiams, rengiant VPS taip pat konsultuojamasi apie kolegų patirtį skirtingose šalyse. Turime 7 oficialias bendradarbiavimo sutartis su užsienio šalių VVG (Posazavi o.p.s. Čekija, Zentrale Oberlausitz e.v. Vokietija, LEADER Region Donau-Boehmerwald, Austrija,

GAL Pays Cœur d'Hérault Convivencia, Prancūzija, Daugavpils un Ilukstes novadu partnerība „KAIMIŅI” ir Biedrība "SATEKA" Latvija, Fundacja Kłodzka Wstęga Sudetów, Lenkija).

IRVVG bendradarbiauja ne tik su kaimiškosiomis VVG, įgyvendinant dvisektorę VPS daug iniciatyvų vyko ir per Lietuvos (LŽRVVGT) bei Europos (Famenet) tinklus. Famenet kartą per metus organizuoja konferencijas, kuriose susitinka visų Europos ŽVVG atstovai, nagrinėjamos pažangiausios temos, organizuojamos darbo grupės. 2014-2020 m. laikotarpiu IRVVG dalyvavo BIVP konferencijose Lenkijoje, Prancūzijoje, Latvijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Belgijoje. Visos kelionės buvo finansuojamos vieno iš tinklų lėšomis. Tai puiki galimybė mažoms VVG užmegzti bendradarbiavimo ryšius ir pasisemti gerosios patirties.

Dirbant su Vietos plėtros procesais labai svarbu nuolat sekti regiono, Europos, Pasaulio vystymosi tendencijas, užmegzti bendradarbiavimo ryšius už organizacijos ribų. IRVVG turi ilgalaikius bendradarbiavimo ryšius su mokslo institucijomis dirbančiomis kaimo vietovių vystymo srityje, dalyvauja tyrimuose, VVG teritorijoje priima Lietuvos ir užsienio šalių studentus. Šių ryšių pagrindu sudaryta patariamoji inovatorių grupė, kurioje dirba mokslininkai iš Vilniaus universiteto, Socialinių tyrimų instituto, Lietuvos inovacijų centro, Lietuvos regioninių tyrimų instituto ir ekspertai iš Baltijos aplinkos forumo. Svarbu paminėti ir nacionalines bendruomenės vienijančias organizacijas – LKBS, LVBOS. Sunku išvardinti visas institucijas su kuriomis įvairiomis formomis bendradarbiauja IRVVG, tačiau svarbu akcentuoti, kad šiai sričiai skiriame ypatingą dėmesį.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Grupės dalyvių, esančių tinkle, sukuriama sinergija pakylėja grupės sąveiką į naują kokybinį lygmenį sukurdamą sistemą (Jų veiksmai tinkluose vadinami tinklaveika¹⁰⁵). Suprasdama bendradarbiavimo ir tinklavekos vertę organizacijai 2020-2029 m. laikotarpiu Ignalinos rajono VVG planuoja šiuos veiksmus:

Dalyvaujant VVG tinkle: sieksime dirbti VVG tinklo valdyboje; sieksime dalyvauti Leader darbo grupėse, susitikimuose, atstovauti tinkui Lietuvos ir užsienio renginiuose; teiksime pasiūlymus (veiklos tobulinimui, teisės aktų pakeitimams ir pan.); dalyvausime tinklo renginiuose; siūlysimė projektų idėjas VVG tinklui, dirbsime rengiant ir įgyvendinant projektus; siūlysimė renginius organizuoti Ignalinos krašte.

Bendradarbiaujant su kitomis Lietuvos VVG: skatinsime tęsti regiono VVG darbinių susitikimų tradiciją, toliau rengsime bendradarbiavimo, kvalifikacijos kėlimo, stažuočių projektus; palaikysime bendradarbiavimo ryšius su esamais partneriais; užmegsime aktyvaus bendradarbiavimo ryšius mažiausiai su dar 3 VVG, aplankysime ir priimsime mažiausiai 10 VVG siekdami pasikeisti patirtimi, aktyviai bendrausime elektroninėje erdvėje, dalyvausime renginiuose ir pristatysime IRVVG gerąsias praktikas.

Bendradarbiaujant su kitomis užsienio VVG: parengsime mažiausiai 3 tarptautinius projektus (įvairiems finansavimo šaltiniams), susirasime dar mažiausiai 3 užsienio partnerius; puoselėsime ryšius su esamais partneriais; Sieksime dalyvauti tarptautiniuose, Europos lygio renginiuose.

Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis: puoselėsime užsimezgusius ryšius su mokslo institucijomis, dalyvausime teminiuose regiono, nacionaliniuose ir tarptautiniuose renginiuose bei projektuose. Bendradarbiausime su kitais BIVP veikėjais ir institucijomis vietos ir regiono vystymo veikėjais.

¹⁰⁵ Kilduff, M., Tsai, W. (2003). *Social Networks and Organisations*. Sage Publications. Ibarra, H., Hunter., M. (2007). *How leaders create and use Networks*. *Harvard business Review*, 1:47-58.

13.5. Inovacijų principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Novatoriškos, pavyzdinės, perduodamos idėjos ir patirtys, skatinančioms naujus kaimo plėtros procesus labus VPS aspektas. Inovacijas suprantame kaip naujoves visose gyvenimo srityse (nuo techninių, metodinių, socialinių ar kitokių). Vietos lygiu inovacija laikome toje vietovėje neįprastą metodą, produktą ar paslaugą, novatoriška laikome ir tą veiklą, kuri sukelia daugiklio efektą ir atveria ilgalaikes perspektyvas. Rengdami VPS laikėmės ir įgyvendindami planuojame laikytis šių inovacinių principų¹⁰⁶:

- **Iš naujo įvertinti tai ką turime** ir ko nesame iki šiol panaudoję. Patirtis, ištekliai, veikėjai panaudojami naujais būdais, vertinant naujas galimybes, pasikeitusią situaciją.
- **Identifikuoti ir priimti atsakomybę** keičiant keičiantis ir eksperimentuojant.
- **Tinkamai ir laiku reaguoti** į kaimo vietovės poreikius ir konteksto pokyčius.

2014-2020 m. laikotarpiu vietos pareiškėjai įgyvendino daugiau nei 20 inovatyvių projektų (vertinimo metu buvo suteikti balai už diegiamas inovacijas, o žuvininkystės priemonėse suteikiamas didesnis finansavimo intensyvumas). IRVVG vertinimu inovacijų skatinimas įgyvendinant 2014-2020 m. VPS turėjo reikšmingos įtakos paslaugų įvairovės vystymui.

Rengiant VPS buvo naudojami veiksmi, skatinantys identifikuoti ir naudoti inovacijas:

- Bendradarbiaujama su aukštos kvalifikacijos nacionalinių institucijų ir organizacijų mokslininkais ir ekspertais: sudaryta patariamoji grupė, kurioje dalyvauja ir Lietuvos inovacijų centro atstovas.

- Renginių metu skatinome dalyvius žvelgti į situaciją nauju rakursu, ieškoti netikėtų aspektų (nuo SSGG formulavimo iki projektinių idėjų generavimo).

- Naudojome kaimo gyventojams naujus techninius metodus: elektroninį anketavimą, registracijas, išmaniuosius telefonus informacijos tikslinimui vietose, naujoviškus darbo grupėse metodus (reitinguojant priemones ir pan.).

Dalyvaudami renginiuose užsienyje (pvz. Europos Komisijos ir Europos kaimo plėtros tinklo darbo grupė „Leader inovacijų plėtra“ Briuselyje „Extending LEADER Innovation“) ir Lietuvoje (Startup Willage, „Gamybos inovacijų dienos“ ir kt.) tyrėme tendencijas ir kitose vietovėse atsirandančias inovacijas, kurios galėtų būti taikomos VVG teritorijoje, sėmėmės įkvepiančios patirties užsienio komandiruotėse (Lenkijoje, Vokietijoje, Portugalijoje, Italijoje, Maltoje, Sakartvele, Jungtinėje Karalystėje, Prancūzijoje, Norvegijoje ir kt.), kurių renginių, konsultacijų metu, viešinimo straipsniuose pateikiame potencialiems pareiškėjams, skatiname juos mąstyti „out of box“, pažvelgti į situaciją naujai, ne tik vietos, bet ir regioniniame ar nacionaliniame kontekste. Keičiant matymo kampą idėjos transformuojasi, tampa drąsesnės, realistiškesnės. Siekėme, kad inovatyvus požiūris atsispindėtų rengiamoje Ignalinos rajono VPS.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Sparčiai besivystantis pasaulis diktuoja poreikį keistis ir prisitaikyti, todėl labai svarbu skatinti veiklos, produktų ir paslaugų, strateginių bei valdymo inovacijų plėtrą. Įgyvendindami VPS numatome organizuoti tikslinius informacijos sklaidos, motyvavimo renginius bei konsultacijas kartu su vietos, šakinių, nacionalinių institucijų bei organizacijų atstovais, aukštos kvalifikacijos specialistais.

¹⁰⁶ *Innovation and Rural Development, The Observatory Dossiers No 2, 1997, European Observatory Leader*

Planuojami inovacijų skatinimo sprendimai įgyvendinant VPS:

- produktų ir paslaugų inovacijų skatinimas taikant specialius atrankos kriterijus.
- veiklos inovacijų (VPS numatytos paramos kryptys skatins paslaugų įvairovės plėtrą, skatins diegti socialines ir technologines inovacijas VVG teritorijoje.).
- valdymo inovacijų (organizacinė), VPS įgyvendinimo sistemos struktūrą diktuoja teisės aktai, kuriais VVG vadovaujasi, todėl valdymo inovacijų įgyvendinant VPS neplanuojama, tačiau skatinsime vietos projektus, kurie diegtų novatoriškus sprendimus šioje srityje.
- strateginių inovacijų. VPS apima inovacijų strategijos pasirinkimo komponentus: produktą ir rinką, augimo algoritmą ir konkurencinį pranašumą. Reikšminga lėšų dalis VPS nukreipta į verslo vystymą, todėl pasirinktos būtent šios strateginės kryptys.
- inovacijų partnerystė bus realizuojama per jungtinę veiklą, skatinant kooperaciją, per kurią kuriami nauji procesai, produktai ar paslaugos pvz. sumaniųjų kaimų koncepcijos įgyvendinimo, tiekimo grandinių ar bendruomeninio verslo kontekste.

Imsimės veiksmų, siekiant paskatinti inovacijų kūrimą, diegimą ir sklaidą:

- vietos projektų atrankos metu (planuojame taikyti atrankos kriterijus kad paskatintume inovatyvių projektų įgyvendinimą);
- inovatyvių vietos projektų įgyvendinimo metu ir juos įgyvendinus, skleidžiant informaciją apie projektą bus akcentuojamas inovatyvumo aspektas.

Vietos projektų atrankos ir įgyvendinimo metu administracija diegs ir taikys technologines, elektronines naujoves, ką daugelį metų nuolat daro kasdienėje savo veikloje: nauji prezentacijos, duomenų apdorojimo, planavimo, valdymo, komunikavimo metodai).

13.6. Jaunimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Jaunimui skiriamas ypatingas dėmesys VPS rengimo, įvertinimo ir įgyvendinimo etapuose. IRVVG, rengdama VPS ėmėsi šių veiksmų, įtraukiančių jaunimą į atskirus etapus:

- Rengiant ir tvirtinant VPS IRVVG valdyboje pagal rekomenduojamas proporcijas dalyvavo jaunimo atstovai 2 asmenys nuo 14 iki 29 m. (įskaitytinai) ir 7 asmenys nuo 30 m. iki 40 m (įskaitytinai).
- *atlikdami VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG platinome apklausos anketas per jaunimo organizacijas, organizavome Focus jaunimo grupę, kurioje aptarėme VVG teritorijos jaunų žmonių poreikius. Šios iniciatyvos apėmė ir asmenis nuo 14 iki 29 m. (įskaitytinai) ir asmenis nuo 30 m. iki 40 m.*
- *Formuluodami VPS prioritetus ir priemones, veiklos sritis, atsižvelgėme į jaunimo poreikius, įtrauksime vietos projektų atrankos kriterijus, susijusius su jaunais žmonėmis „projektas įtraukia (įdarbina) jaunos asmenis iki 40 metų“, „projektą teikia jaunas žmogus iki 40 metų“.*
- 100 % administracijos darbuotojų kada nors įsidarbinusių VVG priklausė jaunų žmonių iki 40 metų amžiaus grupei. Kadangi IRVVG kolektyvas labai stabilus, rengiant naują VPS dabartiniai IRVVG darbuotojai šiai amžiaus grupei nebepriklauso.

Svarbu akcentuoti, kad IRVVG su jaunimu dirba netik VPS rengimo ir įgyvendinimo kontekste. Pristatome vietos plėtrą gimnazijose, karjeros, atvirų durų renginiuose, primame studentus iš Lietuvos ir kitų Europos šalių. Dirbame su moksleivių savivaldos institucijomis (jų nariai vėliau tampa mūsų valdybos nariais, nes žino ką veikia VVG ir ką jie gali nuveikti atstovaudami jaunimo interesams).

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendindami Ignalinos rajono vietos plėtros strategiją įtrauksime jaunos žmones į atskirus administravimo ir įgyvendinimo procesus

- IRVVG valdyboje - 9 iš 15 IRVVG valdybos narių jauni asmenys iki 40 metų. 2 iš jų – iki 29 metų. Stengsimės tokią sudėtį išlaikyti visą VPS įgyvendinimo laikotarpį.
- kviečiant teikti vietos projektų paraiškas aktyviai dirbsime su jaunimo organizacijomis, naudosime jaunimui priimtinius informavimo metodus (pvz. socialinius tinklus), akcentuosime prioritetinius atrankos kriterijus, skirtus jaunimui.
- atrenkant vietos projektus, vadovausimės VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymuose numatytais vietos projektų atrankos kriterijais, suteikiančiais privalumų projektams, į kuriuos įtrauktas jaunimas (asmenys iki 40 metų).
- pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną fiksuosime veiksmus ir rezultatus, susijusius su jaunimu, viešinsime juos jaunimui patraukliais kanalais.
- vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas bendradarbiausime su jaunimo organizacijomis ir jaunimo atstovais, alumnų grupėmis, kad galėtume suaktyvinti ir įkvėpti jaunimą, kuris turi didelį verslumo potencialą. Vykdydysime jaunimo apklausas, konsultuosimės ir jiems prieinamais būdais įtrauksime jaunimą į visus VPS įgyvendinimo etapus.

13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Rengiant VPS, siekėme užtikrinti lyčių lygybės, lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ir kitų diskriminacinių motyvų) aspektų integravimą planavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapais, siekiant užkirsti kelią susidaryti kliūtims arba galimybių apribojimams, kurie gali sukelti nepageidaujamas pasekmes moterims ar vyrams, taip pat visuomenės grupėms, galinčioms patirti diskriminaciją.

Visais VPS rengimo ir įgyvendinimo etapais siekiame užtikrinti moterų ir vyrų lygybę visose srityse bei panaikinti diskriminaciją visais pagrindais. Rengdami VPS:

- ėmėmės visuotinio informavimo, įtraukimo, atvirumą garantuojančių veiksmų, kad užkirstume kelią bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos.
- užtikrinome, kad organizacijos valdyme lygiomis teisėmis, nustatytais proporcijomis dalyvautų moterys, vyrai (40:60), jaunimas ir vyresnio amžiaus žmonės – visi, kurie pretendavo ir demokratiniu būdu (atviru VVG narių balsavimu) buvo išrinkti visuotinio susirinkimo metu.
- užtikrinome lygiateisį dalyvavimą ir pasiūlymų teikimą dėl priemonių ir lėšų paskirstymo tarp priemonių.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendindami VPS imsimės šių veiksmų siekdami moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus (išskyrus jaunų žmonių pozityviają diskriminaciją, kuri yra leidžiama įgyvendinant VPS), šeimyninės padėties, lytinės orientacijos:

- *organizuojant VVG administracijos darbą.* Esant poreikiui administracijos darbuotojai bus atrenkami atsižvelgiant tik į nustatytus kvalifikacinius reikalavimus, bus užtikrinamos lygios teisės visiems pretendentes, atitinkantiems formalius reikalavimus. Darbuotojai bus supažindinami su IRVVG vertybėmis, VPS numatytais nuostatomis, tame tarpe ir principų laikymosi.

- *organizuojant VVG valdymo organo darbą.* VVG valdyba sudaryta vadovaujantis lyčių proporcija 40:60 reikalavimais, užtikrinančiais proporcingai dalyvauti įvairaus amžiaus, įvairių sektorių atstovams, kad nė vienas sektorius neturėtų lemiančios daugumos.
- *kviečiant teikti vietos projektų paraišką.* Paraišką teikti galės visi fiziniai ir juridiniai asmenys, atitinkantys formaliuosius reikalavimus pareiškėjams.
- *pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus.* VPS rezultatai bus vieši, numatoma skaičiuoti rodiklius, rezultatus pagal amžiaus ar lyties požymius (vyrai, moterys, iki 40 metų ir pan.).
- *vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas* bus siekiama informuoti skirtingais kanalais, didinant prieinamumą, konsultuoti biure ir vietose, aktyvinti ir pritraukti kuo daugiau potencialių pareiškėjų ir naudos gavėjų, nediskriminuojant jų jokių pagrindu.

14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

Viešinimo veiksmai rengiant VPS:

- Publikacijos VVG puslapyje (3);
- Pranešimai VVG Facebook paskyroje (1,4 tūkst. sekėjų) (16) daugeliu juo dalinosi nariai (Ignalinos rajono savivaldybė, bendruomenės ir kt.).
- Pagamintas A3 formato viešinimo plakatas.
- VPS projektas pristatytas kituose VVG ir partnerių renginiuose.
- Parengtos VPS pristatymo visuomenei renginys.
- Parengta patvirtintos VPS santrauka viešinama internete ir atspausdinta pateikiama biuro klientams.

Visuomenės įtraukimo į rengimo procesą ir derinimo veiksmai:

- Susitikimas su Ignalinos rajono seniūnais (15 dalyvių).
- Susitikimai su 11 kaimiškųjų seniūnijų gyventojais (75 dalyviai).
- Organizuotas anketavimas (anketas užpildė 95 gyventojai).
- 4 Focus grupės (pilietinės visuomenės, vietos valdžios, verslo, jaunimo) (33 dalyviai).
- 3 patariamąsias inovatorių grupės susitikimai-konsultacijos (6 dalyviai).
- VPS rengimo eiga ir aptarimas darbo grupėje visuotinio narių susirinkimo metu..
- VPS projektas pavišintas internete prieš 20 darbo dienų iki pateikimo.
- VPS projektas pateiktas derinti Utenos regiono plėtros tarybai.
- VPS pristatymas seniūnams ir aptarimas.
- Raštu fiksuotos pastabos ir pasiūlymai (6 priedas).
- VPS pristatymas visuotinam narių susirinkimui ir tvirtinimas.

VPS rengimo metu gautos pastabų ir veiksmų, kurių buvo imtasi reaguojant į pastabas, suvestinė pateikta **6 priede**.

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

Reguliarios VPS viešinimo ir gyventojų aktyvinimo priemonės, planuojamos kiekvienus (pilnus) kalendorinius VPS įgyvendinimo metus:

Nr.	Priemonė, veiksmas	Periodiškumas	Planuojamas rezultatas
1.	Informacijos gyventojams, potencialiems pareiškėjams apie VPS galimybes ir įgyvendinimo eigą parengimas ir sklaida elektroninėje erdvėje.	Kartą į pusmetį	2 išsamūs pranešimai (straipsniai) per metus
2.	Potencialių pareiškėjų ir pareiškėjų konsultavimas biure, vietose ir elektroninėmis priemonėmis	Darbo dienomis pagal poreikį	10 konsultavimo valandų per mėnesį
3.	Informaciniai pranešimai (skelbimai) apie VPS kvietimus (elektroninėje erdvėje: tinklapis, Facebook ar kitas socialinis tinklas, elektroniniai naujienlaiškiai).	Kiekvieno kvietimo metu	2 pranešimai vienam kvietimui

Nr.	Priemonė, veiksmas	Periodiškumas	Planuojamas rezultatas
4.	Gerųjų pavyzdžių sklaida. Populiariai pateikiami įgyvendintų projektų pristatymai (elektroninėje erdvėje).	Vienas pranešimas kiekvienam baigtam projektui	31 elektroninis pristatymas (tiek kiek planuojama finansuoti projektų)
5.	Reguliarus svetainės ir paskyrų informacijos bei duomenų atnaujinimas.	Periodiškai pagal poreikį	Aktuali ir atnaujinta informacija

Nereguliarios VPS viešinimo ir gyventojų aktyvinimo priemonės, planuojamos kiekvienus (pilnus) kalendorinius VPS įgyvendinimo metus:

Dalyvavimas renginiuose. VPS, VVG, projektų įgyvendinimo galimybės Ignalinos krašte pristatomos kitų organizatorių renginiuose (skirtingų sektorių (verslininkų, valdžios, bendruomenių) organizuojami renginiai, skirtingos aprėpties (vietos, rajono, regiono, tarptautiniai), pagal galimybes (mažiausiai 5 per VPS įgyvendinimo laikotarpį).

VVG konferencijos, pristatančios VVG įgyvendinimo rezultatus (2 per VPS įgyvendinimo laikotarpį, iki 30 dalyvių).

Viešindami VPS galimybes ir rezultatus pasitelksime narių ir partnerių informacijos sklaidos kanalus. Naujuoju laikotarpiu pasirinkome daugiau elektroninių viešinimo priemonių, kurių populiarumas didėja (atsisakome skelbimų popieriniuose laikraščiuose ir informacinių renginių, kurie buvo nepopuliarūs, juos atstos planuojamos populiarėjančios individualios konsultacijos).

15. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

VPS įgyvendinimo stebėseną atliekama trimis lygmenimis: VPS vykdytojos, tarpinės institucijos Nacionalinės mokėjimo agentūros (Agentūra) ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (Ministerija). VPS vykdytojos lygmeniu atliekama VPS įgyvendinimo vidaus stebėseną. Agentūros ir Ministerijos lygmenimis atliekama VPS įgyvendinimo išorinė stebėseną.

Vidinė vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėseną – reguliarių ir sistemingų veiksmų, kuriuos atliekant vykdomas kokybinių ir kiekybinių duomenų apie VPS įgyvendinimo pažangą rinkimas, apibendrinimas ir teikimas kontroliuojančioms institucijoms, visuma.

Vidinis vietos plėtros strategijos įgyvendinimo valdymas - veiksmų, kuriuos atliekant siekiama užtikrinti skaidrų, efektyvų ir veiksmingą EŽŪFKP, EJŪŽF bei Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, patikrinamą ir kontroliuojamą VPS įgyvendinimą, visuma.

IRVVG VPS įgyvendinimo vidaus valdymą ir kontrolę vykdo vadovaudamasi šioje dalyje nustatyta tvarka. IRVVG už VPS įgyvendinimo rezultatus, įskaitant įgyvendintus VPS įgyvendinimo vidaus valdymo veiksmus, atsiskaito teikdama metines VPS įgyvendinimo ataskaitas. IRVVG privalo informuoti Agentūrą apie VPS įgyvendinimo valdymo, kontrolės ir patikrinimo sistemos trūkumus, nustatytus įgyvendinant VPS.

VPS įgyvendinimo vidaus vertinimas. IRVVG vertina VPS įgyvendinimo stebėsenos duomenis ir rodiklius, identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, informuoja apie tai Agentūrą ir (arba) Ministeriją, taip pat teikia joms siūlymus dėl VPS įgyvendinimo problemų sprendimo.

IRVVG vykdytoja, vadovaudamasi metiniais VPS įgyvendinimo rezultatais, rengia ir iki nustatyto termino pateikia Agentūrai metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus. Metinėje VPS įgyvendinimo ataskaitoje pateikiami duomenys apie VPS

įgyvendinimo pažangą ir rezultatus nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. Metinė VPS įgyvendinimo ataskaita tvirtinama IRVVG valdyboje.

VVG subjektų vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje.

- VVG nariai privalo atsakingai dalyvauti organizacijos veikloje, vadovautis vertybėmis, laikytis Asociacijos įstatų (vykdyti visuotinio narių susirinkimo, valdybos sprendimus, dalyvauti visuotiniuose narių susirinkimuose). Nariai, nevykdantys pareigų, nustatytų įstatuose, šalinami iš asociacijos.
- VVG nariai dalyvauja visuotiniame narių susirinkimuose, valdybos posėdžiuose, kur priimami oficialūs sprendimai, jie protokoluojami, įgyvendinami, už jų įgyvendinimą atsiskaitoma ataskaitinio visuotinio susirinkimo metu.
- VPS administravimo vadovo, VPS finansininko ir (arba) buhalterio ir atskirų darbuotojų, susijusių su VPS administravimu pareigos ir funkcijos numatytos pareiginėse instrukcijose, kituose vidaus dokumentuose. Darbuotojai privalo vadovautis teisės aktais, reglamentuojančiais jų veiklą. Už padarytus pažeidimus taikomos sankcijos, numatytos LR darbo kodekse ir kituose teisės aktuose.
- VVG valdybos nariai ir administracijos darbuotojai deklaruoja viešus ir privačius interesus, taip pat nusišalina, jei svarstomi klausimai, kuriuose jie gali turėti asmeninių interesų.

Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka įgyvendinant VPS dalyvaujantiems VVG subjektams:

- IRVVG nariams oficialiai informacija teikiama kartą per metus, per ataskaitinį visuotinį narių susirinkimą.
- IRVVG valdybos nariams informacija teikiama kiekvieną valdybos posėdį.
- Asmenų, susijusių su VPS įgyvendinimu informavimo tvarka numatyta IRVVG apskaitos politikoje, vidaus darbo tvarkos taisyklėse (rezoliucijos, žymos „susipažinau“ ir kt.).

Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS:

IRVVG visuotinio narių susirinkimo, valdybos, pirmininko atsakomybės numatytos asociacijos įstatuose:

Aukščiausiasis Asociacijos organas yra visuotinis narių susirinkimas. Susirinkimo sprendimai privalomi Asociacijos pirmininkui, valdybai, nariams, darbuotojams. Visuotinis narių susirinkimas nustato valdybos narių skaičių, renka ir atšaukia jos narius. Visuotinio narių susirinkimo kompetencija, nesiskiria nuo nurodytų Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.82 straipsnyje ir Asociacijų įstatyme.

Vienasmenis Asociacijos valdymo organas — pirmininkas. Pirmininką trijų metų laikotarpiui renka Visuotinis narių susirinkimas iš išrinktų Valdybos narių. Pirmininko kadencijų skaičius neribojamas, laikydamasis Lietuvos Respublikos asociacijų įstatyme nustatytų Asociacijos veiklos ribojimų, disponuoja Asociacijos turtu ir lėšomis, skirtomis veiklai plėtoti ir vykdyti; atsako už metinių finansinių ataskaitų rinkinio sudarymą; praneša Asociacijos nariams apie esminius įvykius, turinčius reikšmės Asociacijos veiklai; organizuoja Asociacijos veiklą; atsako už veiksmus, nurodytus Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.4 straipsnio 3 dalyje, teikia visuotiniam narių susirinkimui tvirtinti Asociacijos veiklos ataskaitą ir kt.

Kolegialus Asociacijos valdymo organas — valdyba. Valdybos darbui vadovauja pirmininkas, kuris kartu yra ir asociacijos pirmininkas.

15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

15.2.1.	VVG nariai	Užtikrina sklandų organizacijos funkcionavimą vykdydami pareigas ir funkcijas, nustatytas įstatuose. Tvirtina vietos plėtros strategiją ir esminius jos pakeitimus. Renka IRVVG valdybos narius ir pirmininką. Tvirtina kasmetinę IRVVG ataskaitą. Įgyvendina kitas įstatuose nustatytas pareigas. Vykdo IRVVG kontroliuojančių institucijų pavestas valdymo ir stebėsenos funkcijas.
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	Atlieka valdybai įstatuose, taisyklėse ir reglamente priskirtas funkcijas. Deklaruoja privačius interesus, tobulina kvalifikaciją nustatyta tvarka. Tvirtina kvietimų teikti vietos projektus dokumentaciją. Priima sprendimus susijusiu su sėkmingu VPS įgyvendinimo procesu. Vykdo kitas pavestas valdymo ir stebėsenos funkcijas.
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	Planuoja, koordinuoja, kontroliuoja VPS įgyvendinimą. Atlieka įgyvendinimo stebėseną, rengia kasmetines VPS ataskaitas. Organizuoja paraiškų rinkimą, vietos projektų vertinimą, vietos projektų atrankos posėdžius. Atstovauja VVG interesams už organizacijos ribų (renginiuose, darbo grupėse, tinklų valdymo organuose ir kt.). Pasirašo sutartis ir kontroliuoja jų vykdymą. Užtikrina tinkamą strategijos įgyvendinimo dokumentų parengimą, registravimą, vykdymą, kontrolę. Koordinuoja administracijos veiklą. Konsultuoja pareiškėjus ir interesantus finansavimo sąlygų klausimais. Vykdo kitas su VPS įgyvendinimu susijusias veiklas.
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Įgyvendina VVG apskaitos politiką. Organizuoja finansinę ir buhalterinę VPS ir asociacijos apskaitą. Teikia ataskaitas bei deklaracijas finansų bei statistikos institucijoms. Veda VVG finansinių ir valdymo dokumentų registrą. Administruoja VPS - pildo ir teikia VPS mokėjimo prašymus. Vertina vietos projektų vykdytojų dokumentaciją, susijusią su įgyvendinamų projektų finansų valdymo aspektais, rengia VVG viešųjų pirkimų dokumentus. Vykdo kitas su finansų valdymu susijusias funkcijas. Konsultuoja pareiškėjus projektų finansų planavimo ir valdymo klausimais. Vykdo kitas vadovo pavestas stebėsenos ir vertinimo funkcijas.
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	Vykdo pateiktų vietos projektų registravimą ir vertinimą, atlieka vietos projektų bylų vedimą; pildo VPS įgyvendinimo ataskaitas, veda VVG veiklos dokumentų registrą; administruoja vietos projektus. Priima ir tikrina vietos projektų ataskaitas projektų įgyvendinimo ir priežiūros laikotarpiu; konsultuoja projektų vykdytojus projektų įgyvendinimo klausimais. Konsultuoja pareiškėjus ir interesantus formaliųjų projektų rengimo ir įgyvendinimo reikalavimų klausimais.
15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	Organizuoja ir vykdo VVG teritorijos gyventojų, potencialių pareiškėjų informavimą apie VPS ir VP finansavimo galimybes. Rengia straipsnius ir informacinius pranešimus. Organizuoja renginius, administruoja interneto svetainę ir socialinių tinklų paskyras. Užtikrina, kad įgyvendinant VPS būtų laikomasi visų LEADER metodo bei horizontalieji principai. Administruoja interneto svetaines ir paskyras.

IV dalis: VPS priedai

Priedas	Priedo pavadinimas
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Gyventojų apklausos anketa

1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujami interesai	Ignalinos rajono seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.	Ignalinos rajono Antalksnės kaimo bendruomenė	Gražina Ragaišienė	Pilietinė visuomenė	Linkmenų	
2.	Grybėnų kaimo bendruomenė	Jolita Rimkoviienė	Pilietinė visuomenė	Kazitiškio	
3.	Daugėlišio krašto bendruomenė	Benjaminas Čeikauskas	Pilietinė visuomenė	Naujojo Daugėlišio	
4.	Dysnos krašto bendruomenė	Jolanta Jurėnienė	Pilietinė visuomenė	Didžiasalio	
5.	Dūdų krašto bendruomenė	Juozas Slabada	Pilietinė visuomenė	Vidiškių	
6.	Dūkšto krašto bendruomenė	Ona Zaleckienė	Pilietinė visuomenė	Dūkšto	
7.	Kaniūkų kaimo bendruomenė	Antanas Šakalys	Pilietinė visuomenė	Dūkšto	
8.	Kazitiškio kaimo bendruomenė	Rasa Trubilienė	Pilietinė visuomenė	Kazitiškio	
9.	Ignalinos rajono Linkmenų kaimo bendruomenė	Jolanta Mačiulienė	Pilietinė visuomenė	Linkmenų	
10.	Rubelninkų kaimo bendruomenė	Rytis Kajėnas	Pilietinė visuomenė	Ceikinių	
11.	Mielagėnų seniūnijos bendruomenė		Pilietinė visuomenė	Mielagėnų	
12.	Palūšės kaimo bendruomenė	Arvydas Gaidelis	Pilietinė visuomenė	Ignalinos	
13.	Salos krašto bendruomenė	Pranas Balčiūnas	Pilietinė visuomenė	Ignalinos	
14.	Strigailišio kaimo bendruomenė	Rima Grušnienė	Pilietinė visuomenė	Ignalinos	
15.	Šiūlėnų kaimo bendruomenė	Inga Pononamrenko	Pilietinė visuomenė	Naujojo Daugėlišio	
16.	Švedriškės bažnytkaimio bendruomenė „Švedriškės santalka“	Petras Juodka	Pilietinė visuomenė	Kazitiškio	
17.	Tverečiaus krašto bendruomenė	Janina Paulavičienė	Pilietinė visuomenė	Tverečiaus	
18.	Ilgų bendruomenė	Jūratė Tamonienė	Pilietinė visuomenė	Rimšės	
19.	Folkloro klubas "Čiulbutė"	Danutė Cijūnėlienė	Pilietinė visuomenė	Vidiškių	
20.	VšĮ Lietuvos tarptautinė žmogaus teisių organizacija	Jurgita Samoškienė	Pilietinė visuomenė	Linkmenų	
21.	Asociacija „Vienybė – tai mes“	Jovita Petkeliene	Pilietinė visuomenė	Dūkšto	
22.	Ignalinos bitininkų draugija "Austėja"	Vytautas Gimžauskas	Pilietinė visuomenė	Ignalinos	104 nariai iš visos VVG teritorijos
23.	Sodininkų bendrija "Pušėlė"	Virginija Balinskiene	Pilietinė visuomenė	Vidiškių	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujami interesai	Ignalinos rajono seniūnija	Papildoma informacija
24.	Ignalinos rajono žuvininkystės vietos veiklos grupė	Edmundas Kilkus	Pilietinė visuomenė	Ignalinos	
25.	VšĮ Projektų valdymo ir mokymo centras		Verslo sektorius	Ignalinos	
26.	UAB "Birvėtos tvenkiniai"	Jolanta Jurėnienė	Verslo sektorius	Didžiasalio	
27.	UAB "Gervinė"	Valdas Gervė	Verslo sektorius	Ignalinos	
28.	UAB „FS Company“	Ernest Stelmach	Verslo sektorius	Ignalinos	
29.	MB Studija Silvijart	Silvija Juozelsytė-Vaičiulienė	Verslo sektorius	Didžiasalio	
30.	MB AMOC	Andrius Meškele	Verslo sektorius	Tverėčiaus	
31.	Fizinis asmuo Ingrida Ivanauskienė	Ingrida Ivanauskienė	Verslo sektorius	Ignalinos	
32.	Fizinis asmuo Tomas Baušys	Tomas Baušys	Verslo sektorius	Naujojo Daugėlišio	
33.	Fizinis asmuo Valdas Danilevičius	Valdas Danilevičius	Verslo sektorius	Kazitiškio	
34.	Fizinis asmuo Indrė Gruodienė	Indrė Gruodienė	Verslo sektorius	Naujojo Daugėlišio	
35.	Lietuvos ūkininkų sąjungos Ignalinos skyrius	Marijona Lukaševičienė	Verslo sektorius	Ignalinos	112 narių iš visos VVG teritorijos
36.	Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija	Marija Garejeva	Valdžios sektorius	Ignalinos	Didžioji dalis VVG teritorijos
37.	Ignalinos rajono savivaldybė	Povilas Trapikas Aistė Graznovaitė	Valdžios sektorius	Ignalinos	Visa VVG teritorija

2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujami interesai	Atstovaujama Ignalinos rajono seniūnija/visa savivaldybė	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ignalinos rajono savivaldybė	Povilas Trapikas	Vietos valdžia	Ignalinos rajono savivaldybė	2023-03-23	Jaunas asmuo iki 40 metų
2.	Ignalinos rajono savivaldybė	Aistė Graznovaitė	Vietos valdžia	Ignalinos rajono savivaldybė	2023-03-23	Jaunimas iki 29 m.
3.	Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija	Marija Garejeva	Vietos valdžia	Ignalinos rajono savivaldybė	2023-03-23	Jaunas asmuo iki 40 metų (imtinai), turi ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos srityje
4.	MB AMOC	Andrius Meškelė	Verslo sektorius	Tverečiaus seniūnija	2023-03-23	Jaunas asmuo iki 40 metų
5.	Fizinis asmuo	Tomas Baušys	Verslo sektorius	Naujojo Daugėlišio seniūnija	2023-03-23	Žuvininkystės atstovas
6.	UAB "Birvėtos tvenkiniai"	Jolanta Jurėnienė	Verslo sektorius	Didžiasalio seniūnija	2023-03-23	Žuvininkystės atstovas
7.	UAB "FS Company"	Ernest Stelmach	Verslo sektorius	Ignalinos seniūnija	2023-03-23	Jaunas asmuo iki 40 metų, žuvininkystės atstovas
8.	Fizinis asmuo	Valdas Danilevičius	Verslo sektorius	Kazitiškio seniūnija	2023-03-23	Žuvininkystės atstovas
9.	Kazitiškio kaimo bendruomenė	Rasa Trubilienė	Pilietinė visuomenė	Kazitiškio seniūnija	2023-03-23	Jaunas asmuo iki 40 metų, IRVVG pirmininkė
10.	Antalksnės kaimo bendruomenė	Gražina Ragaišienė	Pilietinė visuomenė	Linkmenų seniūnija	2023-03-23	Narė
11.	Linkmenų kaimo bendruomenė	Jolanta Mačiulienė	Pilietinė visuomenė	Linkmenų seniūnija	2023-03-23	Narė
12.	Ilgių bendruomenė	Jūratė Tamonienė	Pilietinė visuomenė	Rimšės seniūnija	2023-03-23	Narė
13.	„Vienybė-tai mes“	Jovita Petkelienė	Pilietinė visuomenė	Dūkšto seniūnija	2023-03-23	Jaunas asmuo iki 40 metų
14.	Daugėlišio krašto bendruomenė	Benjaminas Čeikauskas	Pilietinė visuomenė	Naujojo Daugėlišio seniūnija	2023-03-23	Jaunimas iki 29 metų. Organizacijos, veikiančios pažeidžiamų ir atskirtų

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujami interesai	Atstovaujama Ignalinos rajono seniūnija/visa savivaldybė	KVO narys nuo	Papildoma informacija
						visuomenės grupių teisių ir gerovės užtikrinimo srityse, atstovas
15.	Šiūlėnų kaimo bendruomenė	Inga Ponomarenko (jaunas asmuo)	Pilietinė visuomenė	Naujojo Daugėlišio seniūnija	2023-03-23	Jaunas asmuo iki 40 metų

3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Minimalūs reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Paraiškos pateikimo dieną pareigas einančio darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	Planuoja, koordinuoja, kontroliuoja VPS įgyvendinimą. Atlieka įgyvendinimo stebėseną, rengia kasmetines VPS ataskaitas. Organizuoja paraiškų rinkimą, vietos projektų vertinimą, vietos projektų atrankos posėdžius. Atstovauja VVG interesams už organizacijos ribų (renginiuose, darbo grupėse, tinklų valdymo organuose ir kt.). Pasirašo sutartis ir kontroliuoja jų vykdymą. Užtikrina tinkamą strategijos įgyvendinimo dokumentų parengimą, registravimą, vykdymą, kontrolę. Koordinuoja administracijos veiklą. Vykdo kitas su VPS įgyvendinimu susijusias veiklas.	Ligita Smagurauskienė
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje	Organizuoja finansinę ir buhalterinę apskaitą. Teikia ataskaitas bei deklaracijas finansų bei statistikos institucijoms. Vykdo VVG apskaitos politiką. Veda VVG finansinių ir valdymo dokumentų registrą. Administruoja VPS - pildo ir teikia VPS mokėjimo prašymus. Vertina vietos projektų vykdytojų viešuosius pirkimus, rengia VVG viešųjų pirkimų dokumentus. Vykdo kitas su finansų valdymu susijusias funkcijas.	Giedrė Žilėnienė
3.	VPS administratorius	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	Vykdo pateiktų vietos projektų registravimą ir vertinimą, atlieka vietos projektų bylų vedimą; pildo VPS įgyvendinimo ataskaitas, veda VVG veiklos dokumentų registrą; administruoja vietos projektus. Priima ir tikrina vietos projektų ataskaitas projektų įgyvendinimo ir priežiūros laikotarpiu; konsultuoja projektų vykdytojus projektų įgyvendinimo klausimais.	Šiuo metu VVG tokios pareigybės nėra.
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo	Organizuoja ir vykdo VVG teritorijos gyventojų, potencialių pareiškėjų informavimą apie VPS ir VP finansavimo galimybes. Konsultuoja Rengia straipsnius ir informacinius	Jelena Jusis

Eil. Nr.	Pareigybė	Minimalūs reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Paraiškos pateikimo dieną pareigas einančio darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	pranešimus. Organizuoja renginius, administruoja interneto svetainę ir socialinių tinklų paskyras.	

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

1. VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):

VPS priemonių rodikliai ir metiniai tikslai pateikiami VPS II dalies Exel 11.1 darbalapyje.

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:

Netaikoma

Taikoma

2. VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:

VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas pateikiamas VPS II dalies Exel 12 darbalapyje.

4. Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį:

Netaikoma

Taikoma

Planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį pateikiamas VPS II dalies Exel 13 darbalapyje.

5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas
1.	VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	<p>Ignalinos rajono savivaldybės 2023–2025 metų strateginis veiklos planas – institucijos veiklos planavimo dokumentas, kuriame numatyti veiklos prioritetai, institucijos vykdomos programos ir nurodomos lėšos joms įgyvendinti. Planas sudarytas 6 programų pagrindu (pateikiamos tik tos, kurios netiesiogiai siejasi su VPS):¹⁰⁷</p> <p>3. Kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programa (1 ir 3, 4 VPS priemonės)</p> <p>4. Aplinkos apsaugos, verslo, užimtumo rėmimo ir žemės ūkio plėtros programa (1 VPS priemonė).</p> <p>2014-2020 m. VPS įgyvendinimo laikotarpiu nebuvo įgyvendinta vietos projektų, kurie būtų oficialiai bendrafinansuoti savivaldybės biudžeto lėšomis. Strateginiame plane taip pat neradome sąsajų su nė viena BIVP įgyvendinančia VVG ir numatytų bendrafinansavimo instrumentų, nors toks poreikis ir praktika Lietuvoje plačiai paplitę.</p> <p>Strateginiai tikslai, kurie netiesiogiai siejasi su VPS:</p> <p>1 Strateginis tikslas. Gerinti švietimo, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą (2 ir 3 VPS priemonė).</p> <p>3 Strateginis tikslas. Kurti kokybišką gyvenamąją aplinką, gerinti verslo ir žemės ūkio veiklos sąlygas (1 ir 3 priemonė).</p>
2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	<p>2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planas patvirtintas 2023 m. Ignalinos rajono VVG atstovė dalyvavo rengiant URPP. Planas siejasi su VPS, tačiau priemonių finansavimo šaltiniai yra atskirti, siektini rodikliai skirtingi ir numatytos aiškios finansavimo takoskyros. Iš esmės VPS harmoningai papildė URPP realizuodamas priemonės pagal nustatytus gyventojų poreikius.</p> <p>Tampriausios sąsajos yra su šiais URPP tikslais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gerinti socialinių, sveikatos priežiūros, švietimo paslaugų kokybę ir prieinamumą (siejasi su 3 VPS priemone); 2. Gerinti aplinkos kokybę ir skatinti tvarų judumą (siejasi su 3 VPS priemone); 3. Prisidėti prie investicinės aplinkos patrauklumo ir bendrų turizmo paslaugų vystymo (siejasi su 1 VPS priemone). <p>VPS projektai, inicijuojami vietos gyventojų „iš apačios“ papildys išvardintas priemones nedidelės apimties gyventojams reikalingomis paslaugomis ir produktais, kurie sustiprins planiniu būdu įgyvendinamus URPP numatytus tikslus ir dar geriau atlieps gyventojų poreikius.</p>
3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ES BJRS)	<p>ES Baltijos jūros regiono strategija – vena iš 4 Europoje įgyvendinamų makroregioninių strategijų. Įgyvendinant ES BJRS yra siekiama trijų pagrindinių tikslų: apsaugoti jūrą, sujungti regioną, padidinti jo gyventojų gerovę. VPS prie antrojo tikslo prisideda per bendradarbiavimo iniciatyvas, o prie trečiojo tikslo – per visas suplanuotas priemones. Siekiant Strategijos tikslų, dirbama keturiolikoje politikos sričių. Su keliomis iš jų siejasi ir VPS, tai – Turizmas; Kultūra; Inovacijos; Sveikata; Švietimas; Teritorijų planavimas; Maistinės medžiagos; Energetika. Lietuva, įgyvendindama ES BJRS veiksmų planą, kartu su kitomis valstybėmis koordinuoja trijų politinių sričių – transporto, energetikos, bio-ekonomikos įgyvendinimą. VPS iš dalies siejasi su energetinio efektyvumo ir atsinaujinančių energijos išteklių sričių plėtojimu. Pagrindinės VPS sąsajos yra su koordinuojamomis sritimis – stiprinti tvarų žemės ūkį (bio-ekonomikos ir kaimo plėtra).</p>
4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia	<p>2014-2020 m. IRVVG įgyvendino dvisektorę kaimo ir žuvininkystės VPS. Naujuoju finansiniu laikotarpiu Ignalinos rajono VVG teritorija atitinka reikalavimus ir turi galimybę rengti viensektorę žuvininkystės VPS. Šios VPS rengimo metu</p>

¹⁰⁷ Ignalinos rajono savivaldybės 2023–2025 metų strateginis veiklos planas <https://ignalina.lt/doclib/6bmawkyv9ym2t98ntkqcvrp31bgm933n>

	VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	žuvininkystės VPS nebuvo pradėta rengti. Ignalinos rajono žuvininkystės plėtros strategiją 2023-2029 m. numatoma rengti 2023 m. birželio - rugsėjo mėn. Rengiant žuvininkystės VPS ji bus derinama su jau parengtais strateginiais dokumentais, bus išlaikomos takoskyros ir užtikrinta dvigubo finansavimo prevencija.
5.	Lietuvos Respublikos teritorijos 2030 bendrasis planas	<p>VPS sklandžiai papildė strateginius Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinius¹⁰⁸ Skiriamas prioritetas paslaugų tinklo efektyvinimui, užtikrinant paslaugų prieinamumą ir pasiekiamumą: nestacionarių socialinių paslaugų plėtrai Ignalinos raj., Trakų raj., Vilniaus raj. ir Šalčininkų raj. Savivaldybėse. (Siejasi su 3 VPS priemone).</p> <p>Siekiant tolygiau paskirstyti rekreacinių išteklių naudojimą ir įveikinti nutolusias gamtinių rekreacinių išteklių sankaupas, formuojami regioniniai rekreaciniai koridoriai Vilnius-Švenčionėliai-Ignalina-Turmantas (geležinkeliu) (Siejasi su 1 VPS priemone).</p> <p>Siekiant kurti naujas darbo vietas ir plėtoti galimybes smulkiam ir vidutiniam verslui numatoma plėtoti ir stiprinti esamą turizmo potencialą, taip pat įveikinti naujus turizmo ir rekreacijos išteklius. Plėtoti įvairaus modelio partnerystes tarp Zarasų, Anykščių, Ignalinos, Trakų kurortinių teritorijų siekiant efektyvios, įvairesnės ir geresnės kokybės paslaugų spektro, prisitaikančios prie turistų ir poilsiautojų srautų sezoniskumo (Siejasi su 1 VPS priemone).</p>

6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė

Šioje lentelėje bus pateikiamos pastabos ir pasiūlymai gauti derinimo su visuomene laikotarpiu nuo 2023-05-02 iki 2023-05-30

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.	Kaniūkų bendruomenės pirmininkas. Pastaba gauta žodžiu, pristatymo metu	2023-05-12	Socialinio verslo priemonėje, skirtoje NVO, neturėtų būti įsipareigojimo sukurti ir išlaikyti darbo vietą.	Atsižvelgta, priemonėje nenumatytas įpareigojimas kurti darbo vietą.
2.	Ignalinos rajono savivaldybės administracijos Investicijų, planavimo ir turto valdymo skyriaus vedėjas. Pastabos gautos raštu.	2023-05-11	Siūloma atsakyti tekste skliaustuose pateikiamų sąvokų anglų kalba.	Atsižvelgta iš dalies. Tarptautinės sąvokos (terminai) nurodomos skliaustuose ir anglų kalba, kad nekiltų painiavos dėl skirtingų vertimo į lietuvių kalbą variantų, taip pat, kad potencialūs pareiškėjai galėtų

¹⁰⁸ Lietuvos Respublikos teritorijos 2030 bendrasis planas <https://www.bendrasisplanas.lt/wp-content/uploads/2020/07/LR-BP-Lietuvos-regionai-2030.pdf?fbclid=IwAR32G5OKTyohAUb0zb-mh0X71DB-hljEVoiC2KnMnIankoIG2kF0bMUmRi8>

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
				nesunkiai rasti platesnės informacijos. Pašalintos besikartojančios sąvokos pateiktos anglų kalba.
3.	Ignalinos TV atstovė, telefonu	2023-05-23	Siūloma numatyti galimybę VPS finansuoti taip reikalingas valčių nuleidimo vietas kelių Ignalinos rajono ežerų pakrantėse.	Neatsižvelgta. Suteikta informacija kad Ignalinos rajone rengiama žuvininkystės plėtros strategija 2023-2029 m., kurioje galėtų būt numatytos panašaus pobūdžio rekreacinės žuvininkystės vystymo priemonės.

Gyventojų apklausos anketa: <https://forms.gle/qPk2hcuHG41kRQZi6>

Section 1 of 5

Ignalinos rajono kaimo plėtros strategijos 2023-2027 rengimas

Ignalinos rajono vietos veiklos grupė (toliau - VVG) rengia naują Ignalinos rajono kaimo plėtros strategiją 2023-2027 m. (toliau – Strategija).

Strategija kuriama atsižvelgiant į gyventojų nuomonę ir poreikius. Vadovaujantis naująja Strategija Leader programos lėšomis bus finansuojami projektai Ignalinos rajono kaimo vietovėse.

Jūsų nuomonė mums labai svarbi, todėl prašome skirti savo laiko, atsakyti į klausimus.

Apklausa anoniminė.
Anketavimas vyksta iki 2023 m. kovo 31 d.

Daugiau informacijos tel. 8~62 08 15 80
Apklausos organizatorius: Ignalinos rajono vietos veiklos grupė

Projektas finansuojamas Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Lietuvos valstybės lėšomis pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos priemonės „Leader programa“ veiklos sritį „Parengiamoji parama“, sutarties Nr. 42PP-KU-1-03928-PR001.

Section 2 of 5

INFORMACIJA APIE RESPONDENTĄ PLDANTĮ KLAUSIMYNĄ

Description (optional)

Nurodykite kokiam sektoriui atstovaujate? *

- Visuomeninis (pelno nesiekianti organizacija: kaimo bendruomenė, asociacija, viešoji įstaiga)
- Vietos valdžios (rajonų savivaldybė, taryba, seniūnija, kita biudžetinė, valstybinio sektoriaus įstaiga)
- Verslas (Įmonė, fizinis asmuo užsiimantis individualia veikla)
- Fizinis asmuo (nesusijęs su jokia organizacija, institucija ar verslu)
- Jaunimas (besimokantis, studijuojantis, iki 29 metų)

Kokioje Ignalinos rajono seniūnijoje gyvenate? *

Section 3 of 5

PROGRAMOS ŽINOMUMAS

Description (optional)

Ar esate girdėję apie programą LEADER, ar esate matę viešinimo stendus su LEADER logotipu? *

Taip

Ne

Ar žinote, kad 2014-2023 m. galima gauti negrąžinamą finansinę paramą projektams Ignalinos rajono kaimo vietovėse įgyvendinti? *

Žinau

Nežinau

Ar dalyvavote Ignalinos rajono kaimo plėtros strategijos 2007-2013 ar/ir 2014-2020 m. rengime? *

Dalyvavau renginiuose

Dalyvavau apklausose

Nedalyvavau

Other...

Ar žinote, kad 2023-2027 m. galima bus gauti finansinę paramą projektams Ignalinos rajono kaimo vietovėse įgyvendinti?

Žinau

Nežinau

Section 4 of 5

KAIMO PLĖTROS STRATEGIJOS 2023-2027 M. RENGIMAS

Ignalinos rajonui numatytas apie 1,4 mln. Eur biudžetas nedideliems kaimo vietovių projektams remti.

Jūsų nuomone, kokia kryptimi turėtume orientuoti visą vietos plėtros strategiją (pagrindinė tema)

- Draugiškų aplinkai ("žalių") veiklų vystymas (paslaugos, produktai, turizmas, sportas ir kt.)
- Skaitmenizacija (inovatyvių, skaitmeninių projektų įgyvendinimas)
- "Sidabrinė ekonomika" (į senolių gerovę orientuotų paslaugų kūrimas ir veiklos)
- Other...

Rengiant strategiją gyventojai akcentavo šias rajono kaimiškųjų vietovių STIPRYBES. Pažymėkite jas pagal svarbą Jums (5 – labai aktualu, 1 - neaktualu).

	1	2	3	4	5
Didelis rekreaci...	☐	☐	☐	☐	☐
Gilios aktyvaus...	☐	☐	☐	☐	☐
Geras Ignalino...	☐	☐	☐	☐	☐
Didelė dalis kai...	☐	☐	☐	☐	☐
Nėra taršios pr...	☐	☐	☐	☐	☐
Yra laisvų, sutv...	☐	☐	☐	☐	☐

Kokia Jūsų manymu didžiausia Ignalinos rajono kaimo vietovių STIPRYBĖ (jei sąrašė tokios neradote ar norėtumėt perfrazuoti)

Short answer text

Rengiant strategiją gyventojai akcentavo šias rajono kaimiškųjų vietovių SILPNYBĖS. Pažymėkite jas pagal svarbą Jums (5 – labai aktualu, 1 - neaktualu).

	1	2	3	4	5
Retai apgyvend...	☐	☐	☐	☐	☐
Žemas gyvento...	☐	☐	☐	☐	☐
Trūksta paslau...	☐	☐	☐	☐	☐
Trūksta kvalifik...	☐	☐	☐	☐	☐
Prastėjanti de...	☐	☐	☐	☐	☐
Išorinė ES sien...	☐	☐	☐	☐	☐

Kokia Jūsų manymu didžiausia Ignalinos rajono kaimo vietovių SILPNYBĖ/PROBLEMA (jei sąrašė tokios neradote ar norėtumėt perfrazuoti)

Short answer text

Rengiant strategiją gyventojai akcentavo šias rajono kaimiškųjų vietovių GRĖSMĖS. Pažymėkite jas pagal svarbą Jums (5 – labai aktualu, 1 - neaktualu).

	1	2	3	4	5
Didelė VVG teri...	☐	☐	☐	☐	☐
Jaunimo ir dar...	☐	☐	☐	☐	☐
Meteorologinė...	☐	☐	☐	☐	☐
Socialinės ligo...	☐	☐	☐	☐	☐
Nyksta tradicij...	☐	☐	☐	☐	☐
Ilgalaikė demo...	☐	☐	☐	☐	☐
Didėja gyvenim...	☐	☐	☐	☐	☐

Kokia Jūsų manymu didžiausia Ignalinos rajono kaimo vietovių GRĖSMĖ (jei sąrašė tokios neradote ar norėtumėt perfrazuoti)

Short answer text

Nurodykite 3 Jūsų manymu svarbiausius Ignalinos rajono kaimo vietovių POREIKIUS

- Skaitmeninimas
- Darbo vietų kūrimas ir išsaugojimas
- Smulkiųjų verslų kūrimas ir stiprinimas
- Bendradarbiavimas, kooperacija ir tinklaveika
- Socialinės įtraukties skatinimas, socialinės paslaugos
- "Žaliųjų", draugiškų gamtai paslaugų ir produktų kūrimas
- Turizmo ir sporto paslaugų ir veiklų įvairinimas

Pažymėkite 3 Jūsų manymu aktualiausias EKONOMINES problemas Ignalinos rajono kaimo vietovėse

- Žemas gyventojų verslumo lygis
- Žemas pajamų lygis (mažas darbo užmokestis)
- Neišnaudojamas turizmo ir paslaugų sektoriaus potencialas
- Trūksta kvalifikuotų darbuotojų
- Verslo kooperavimosi ir partnerystės stoka

Pažymėkite 3 Jūsų manymu aktualiausias EKONOMINES problemas Ignalinos rajono kaimo vietovėse

- Žemas gyventojų verslumo lygis
- Žemas pajamų lygis (mažas darbo užmokestis)
- Neišnaudojamas turizmo ir paslaugų sektoriaus potencialas
- Trūksta kvalifikuotų darbuotojų
- Verslo kooperavimosi ir partnerystės stoka
- Nepakankamai naudojami atsinaujinančios energijos šaltiniai verslui

Pažymėkite 3 Jūsų manymu aktualiausias GYVOSIOS APLINKOS problemas Ignalinos rajono kaimo vietovėse

- Gyventojų aplinkosauginio sąmoningumo stoka
- Veiklos apribojimai saugomose teritorijose
- Natūralių, ekologiškų produktų ir paslaugų stoka
- Neišnaudotas gamtinių resursų panaudojimas sportui ir sveikatinimui
- Nepakankamas atsinaujinančių energetinių išteklių naudojimas

Pažymėkite 3 Jūsų manymu aktualiausias SOCIALINES problemas Ignalinos rajono kaimo vietovėse

- Didelė ekonomiškai neaktyvių (gaunančių pašalpas) gyventojų dalis
- Aukštas senatvės koeficientas
- Trūksta socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų (ypač atokiose vietovėse)
- Sveikatinimo paslaugų trūkumas (fizinis aktyvumas, sveika mityba ir kt.)

Parašykite 1-3 opiausias PROBLEMAS Ignalinos rajono kaimiškosiuose vietovėse

Long answer text

Section 5 of 5

IGNALINOS RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

Description (optional)

Ką žinote apie Ignalinos rajono vietos veiklos grupę? (IRVVG)

IGNALINOS RAJONO
VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

- IRVVG - tai asociacija turinti 37 skirtingų sektorių narius (bendruomenes, NVO, verslus, vietos valdžios, bi...
- Žinau kad galima tapti IRVVG nariu užpildžius prašymą esantį tinklapyje www.irvvg.lt
- Seku Facebook paskyrą "Ignalinos rajono vietos veiklos grupė"
- Žinau projektų gavusių paramą per IRVVG iš Leader programos
- Žinau kad biuras yra centrinėje miesto aikštėje Ateities g. 23
- Žinau kad visada galiu užėiti ir pasikonsultuoti apie finansinę paramą

Prašome nurodyti, kaip Jums būtų patogiau gauti informaciją apie finansinę paramą projektams kaimo vietovėse? *

- Facebook paskyroje "Ignalinos rajono vietos veiklos grupė"
- Gauti naujienlaiškius elektroniniu paštu
- Užėiti į biurą konsultacijų
- Specialiuose renginiuose Ignalinoje ir rajono seniūnijose
- Other...

Gal turite pasiūlymų?

Short answer text

Rengiant strategiją gyventojai akcentavo šias rajono kaimiškųjų vietovių GALIMYBES. Pažymėkite jas pagal svarbą Jums (5 – labai aktualu, 1 - neaktualu).

	1	2	3	4	5
Gamtiniai ir rek...	☐	☐	☐	☐	☐
Populiarėja akt...	☐	☐	☐	☐	☐
Kurortinės viet...	☐	☐	☐	☐	☐

Kokia matote Ignalinos rajono kaimo vietovių GALIMYBĘ kuria galime pasinaudoti (jei sąrašė tokios neradote ar norėtumėt perfrazuoti)

Short answer text